

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik LXXXVII., št. 3
marec – sušec 2004

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:
Glavni urednik Janez Černač
Odgovorni urednik Boris Leskovic
Bojan Avbar, Tomaž Burazer,
Franc Černigoj, Romana Erhatic
Širnik, Janez Hartman, Boris
Kryštufek, Marjan Toš

Lektorica in korektorica
Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.200 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5 % stopnji.

**Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-mailu** (ali na
disketi + izpis), **uradne dopise**,
potrjene z žigom in podpisom
odgovorne osebe ZLD/LD, in
fotografije pa v originalu ali na
CD. Pripišite tudi svojo telefonsko
številko.

*Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo!*

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovstvo.net>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 1000 SIT,
od 15 do 25 besed 1300 SIT,
od 25 do 30 besed 1500 SIT.
Za vsako nadaljnjo besedo 50 SIT.
Male oglase je treba poslati pisno in
plačati vnaprej na transakcijski
račun Lavske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: Foto Spring MB – Okapia

IZ VSEBINE:

Z. Lešnik:	Že sedaj moramo misliti na našo prihodnjo organiziranost!	116
IZ DNEVNEGA TISKA		117
MNENJA IN KRITIKE		119
	Država 'ma nas rada (mnenja na članka v L-11/03 in 1/04)	119
G. Bolčina:	Če stopiš mački na rep	119
J. Kotnik:	Birokracija 'ma nas rada	120
J. Hlebanja:	Mnenje k oblikovanju Zakona o preskušanju orožja	121
J. Brajer:	O puškarskem nepoznavanju balistike	123
M. Marenče:	Stanje gamsov in kozorogov v Triglavskem narodnem parku	124
M. Hafner:	Muflon na Gorenjskem – v negostoljubnih območjih sredogorja	126
J. Černač:	Le široko sodelovanje zagotavlja varstvo narave	130
PO LOVSKEM SVETU		133
J. Mehle:	Na pohodu – rakunasti pes ali enok	133
J. Mehle:	Iz tujega tiska	136
LOVSKO PRIPovedništvo		137
M. Golc:	S fotoaparatom po slovenskega medveda	137
LOVSKA ORGANIZACIJA		141
Uredništvo:	Z 12. seje UO LZS	141
LZS:	Je na vidiku nova nacionalizacija?	143
B. Vasa:	Čim enotnejše lovsko izobraževanje na vseh ravneh	143
M. Boltar:	LD Kanal je praznovala Abrahama	145
E. Lenarčič:	Srečanje ob 25-letnici pobratenja dveh družin	147
F. Rotar:	Tradicionalna srečanja v LD Prosenjakovci	149
JUBILANTI		151
LOVSKI OPRTNIK		152
D. Smolar:	Veliki petelin na balkonski ograji	152
D. Vale:	Lovski pripravniki in mentorji	152
B. Galjot:	Bela jelenjad v Karavankah	154
F. Wakounig:	Najraje slika akvarele	155
F. Wakounig:	Kormoran na zatožni klopi	156
F. Černigoj:	Lovec iz družabnosti	157
B. Leskovic:	Lovske nogavice X Socks	158
M. Erzar:	Kulinarični kotiček	159
MLADI PIŠEJO		160
V SPOMIN		161
LOVSKA KINOLOGIJA		162
M. Bauman:	Tudi kinologija na sejmu Lov v Gornji Radgoni	162
F. Turnšek:	Prvič za pokal sv. Huberta 2003	163
S. Vale:	Pol stoletja lovski kinolog	163
L. Fabiani:	Po dolgem času zopet dobrodošla kinološka knjiga!	163
KZS:	Načrt lovsko-kinoloških prireditev za leto 2004	164
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	169

SLIKA NA NASLOVNICI:

poljski zajec – *Lepus europaeus*
Foto: Foto Spring MB - OKAPIA

V MARCU zakon dovoljuje lov na vso nezavarovano divjad ter na tu navedeno in prikazano divjad. Vendar le, če je odstrel načrtovan, potrjen in lov-ska organizacija (LD, ZLD, LZS, LGO) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala ali lova ni prepovedala vse leto. Upoštevati moramo tudi sprotne odločbe, ki jih izda Ministrstvo oziroma vladne uredbe.

samo ozimci in lanščaki

medved (po odločbi)

Že sedaj moramo misliti na našo prihodnjo organiziranost!

Ne pozabimo tudi, kako so glasovali

Imamo ga, bi lahko rekli. Novi zakon namreč. Ni takšen kot dosedanji. Ni pisan na našo kožo. Gotovo pa je v dobro narave in v njej prostoživeče divjadi. In to je najpomembnejše. Zaradi uvedbe koncesije (koncesnine) bo imela korist tudi država – lastnica divjadi. In če bo tisti skromni znesek koncesnine, ki še zdaleč ne bo tolikšen, kot so nekateri pretiravali, nato tudi pravilno razdeljen, bodo imeli od tega nekaj koristi tudi lastniki zemlje.

Ne oni, ampak njihovi »voditelji« pa se, kot vse kaže, z vsebino zakona niso pripravljene sprijazniti. Napovedujejo ustavno presojo, referendum, pritožbo na evropsko sodišče in še kaj. V demokraciji je to seveda tudi njihova legitimna pravica. Je pa nerazumljivo, da se ne morejo ali, bolje rečeno, nočejo sprijazniti z ugotovitvijo, da je bil zakon sprejet z veliko večino. Ni bilo preglasovanja, kot radi pravijo. Izid je bil 51 : 16 (68 prisotnih). Tudi veto Državnega sveta ni bil preglasovan, kajti proti vetu je glasovala velika večina prisotnih poslancev; od 77 jih je za zakon glasovalo 55, proti jih je bilo le 20.

Menim, da je prav, da slovenski lovci (z)vemo, kateri poslanci so glasovali ZA in kateri PROTI. Ne bom navajal imen in priimkov, čeprav bi jih, zaradi javnosti dela, lahko.

Bom pa napisal, da so ZA sprejem zakona glasovali vsi prisotni poslanci iz poslanskih skupin LDS (razen enega, ki se je vzdržal), ZLSD, DeSUS, SNS in SMS. Za je glasovala tudi poslanka madžarske narodne skupnosti in trije poslanci SLS (Franc Kangler, Ivan Božič in Jurij Malovrh), medtem ko so prisotni poslanci iz poslanskih skupin SDS, Nove Slovenije in SLS, razen prej omenjenih treh, glasovali proti sprejemu zakona.

Približno tako so glasovali tudi o vetu ali, bolje rečeno, ponovno o zakonu. ZA vsi prisotni poslanci LDS, ZLSD, DeSUS, SNS, SMS, poslanka madžarske narodne skupnosti, od SLS pa le F. Kangler. Tokrat je ZA glasoval tudi poslanec LDS Jaša Zlobec Lukič, ki se je pri odločanju o sprejemu zakona najprej vzdržal, verjetno zato, ker v zakon ni bil vključen njegov amandma – vsebina katerega pa bi onemogočala kakršno koli lovsko dejavnost v oddaljenosti 250 metrov od stanovanjskih, gospodarskih in drugih objektov (morda se ni zavedal, kakšne posledice bi prineslo sprejetje njegovega amandmaja?).

Državni zbor je ZAKON O DIVJADI IN LOVSTVU torej sprejel. Njegova določila bodo začela veljati 90 dni po objavi v Ur. listu RS, torej maja letos. S tem pa seveda ne pomeni, da bo takrat kar prenehala sedanja organiziranost lovstva. Povsem po novem bomo začeli delati, v najboljšem primeru, v enem letu, torej maja prihodnje leto. V 83. členu Zakona namreč piše:

»Minister izda izvršilne predpise najpozneje v enem letu po uveljavitvi tega zakona. Do izdaje teh predpisov pa se smiselno uporabljajo določila veljavnih predpisov«.

Za lovce je pomembno tudi določilo drugega odstavka 81. člena, ki pravi: »Do ustanovitve lovišč iz drugega odstavka prejšnjega člena (vlada ustanovi lovišča najpozneje v šestih

mesecih po uveljavitvi tega zakona) oziroma do podelitve koncesije, nadaljujejo z upravljanjem v loviščih dosedanji upravljavci« (lovske družine – op. p.).

Tudi nas, lovce, čaka v tem času obilica dela. V lovskih družinah, ki nimajo 2000 ha lovne površine, bomo morali poiskati najprimernejšo rešitev (popravek mej, seveda če je to mogoče na osnovi dogovorov s sosednjimi družinami, združenjem in morda še katere druge oblike usklajevanj).

Aktivni bomo morali biti pri oblikovanju lovskoupravljalških območij, za katera bo strokovne podlage pripravil Zavod za gozdove Slovenije v sodelovanju z lovskimi organizacijami (LD, OLZ in LZS – op. p.), lokalnimi skupnostmi in Kmetijsko-gozdarsko zbornico.

Že zdaj moramo misliti tudi na našo organiziranost in kadrovske rešitve. Če se bomo soglasno odločili, da ostajamo pri sedanji društveni organiziranosti LD – OLZ (območne lovske zveze) – LZS potem do izteka mandata v sedanjih izvoljenih organih ne bi kazalo delati sprememb. Bomo pa morali misliti na kadrovske rešitve v izvršilnem organu Območnega združenja upravljavcev, ki bo, ne glede na površino območja in število članov, štel 9 članov, ki jih bo izvolil zbor upravljavcev, v katerem bodo enakovredno zastopani predstavniki vseh upravljavcev lovišč. V izvršilnem organu bosta morali biti zastopani strokovnost in proporcionalnost. V izvršilnem organu bo mandat petleten.

In katere bodo temeljne pristojnosti izvršilnega organa območnega združenja upravljavcev?

- Urejal bo stvari strokovne in upravljavske narave članov združenja v povezavi z divjadjo in lovstvom v njihovem imenu in za njihov račun.
- Usklajeval stvari strokovne in upravljavske narave do državnih organov in Zavoda ter do Zveze.
- Organiziral letne preglede odstrela in izgub za presojo pravilnosti opravljenega načrta odzema divjadi v sodelovanju z Zakonom.
- Pripravljaj izhodišča za pripravo letnih načrtov posameznih lovišč.
- Opravljaj vse druge naloge, ki jih bo sprejel Zbor upravljavcev.

Kar obsežen delokrog. Zato bo toliko pomembnejša tudi kadrovska zastopanost v izvršilnem organu.

Je pa nesporno, da OBMOČNO ZDRUŽENJE še ni povsem dorečeno. Zlasti ni znano glede njegovega statusa. Ni znano, ali bo imelo status pravne osebe in s tem pravico do transakcijskega računa. O tem bodo morali svoje povedati pravniki. Osebnostno menim, da bi bil status pravne osebe normalen, saj so člani združenja – in to obvezni – upravljavci lovišč, ki pa imajo status pravne osebe. Skratka: dela je pred nami več kot dovolj. Bodimo natančni, preudarni, dosledni. Če ne bomo, bomo potegnili ta kratki konec. Upam, da se razume. In ker bo treba številna vprašanja urediti že v sorazmerno kratkem času, se nam lahko maščuje vsak zamujeni dan.

Obilo uspeha!

Zoran Lešnik

LOVSKI ZAKON ŠE ENKRAT POTRJEN

Delo, Dnevnik, Večer, 28. 1. 2004. – Za svobodne gozdove, Lovski zakon še enkrat potrjen, Divjad bodo streljali po novem zakonu itn. so bili naslovi poročil s torkovega zasedanja državnega zbora. Za zakon o divjadi in lovstvu je glasovalo 55 poslank in poslancev, več kot pri prvem glasovanju. Tone Anderlič (LDS) je kot eden izmed predlagateljev po glasovanju dejal, da je glasoval za dober zakon, ki trajno ureja upravljanje divjadi. »Nikakor ne želimo po poti, ki so jo ubrale nekatere druge države, ki so s pretiranimi in neomejenimi posegi posameznih skupin na območja, kjer živi divjad, izredno zožili biološko pestrost.« Franc Sušnik, poslanec največje opozicijske stranke (SDS), pa je dejal: »Globoko se strinjamo, da je treba področje lovstva urediti, pri tem pa smo upali, da bodo predlagatelji upoštevali naše pripombe, s katerimi bi ohranili občutljivo ravnotežje med lastniki kmetijskih zemljišč in gozdov ter lovci.«

Zgrešen strel je pomenil naslov poročila v Dnevniku (ne pa tudi njegova vsebina), češ lovci bodo streljali divjad po novem zakonu, kot da se lovska dejavnost omejuje zgolj na puško. Dr. Matija Lukan je že leta 1912 v Lovcu zapisal, da zaupa samo lovcu, človeku, ki mu lov pomeni povezanost z naravo in ne samo moritev. Predsednik tedanjega Slovenskega lovskega društva dr. Ivan Lovrenčič je v svojem znamenitem »velikonočnem pismu« leta 1920 zapisal: »Čuvajmo divjačino predvsem s tem, da brzdamo samega sebe, svojo lastno lovsko strast.« Nekdanji predsednik SLD inž. Bruno Skumavc je pred več kot desetimi leti zapisal, da »bo v prihodnosti čedalje manj poseganja s puško in čedalje več preventivnih ukrepov v okolju, kjer divjad živi.« Dr. Janez Šinkovec je v Lovcu iz leta 1985 zapisal, da »lovsko pravično pojmovanje lova ni statično in nespremenljivo, temveč je pod vplivom spoznanj lovske znanosti in vladajočih moralnih pojmovanj. In tako pridemo do misli znamenitega filozofa Roberta Bobbia, ki se je, ko je razmišljal o novem odnosu do živali, vprašal: »Kaj pa če gre za znanilce mogočnega širjenja načela enakosti celo onkraj meja človeškega rodu?«

PO SPREJETJU ODLOŽILNEGA VETA

Skoraj vsi časniki, radio in televizija so konec decembra obširno poročali o razlogih, ki so vodili Državni svet, ko je sprejel odložilni veto na Zakon o divjadi in lovstvu, hkrati pa so napovedovali, da bo državni zbor brez posebnih težav ponovno sprejel zakon. Inž. Franc Terseglav je v Dnevniku zapisal, da je določba zakona, po kateri ne bi smeli streljati manj kot 250 metrov od hiš, »neumnost, ki jo je moral predlagati nekdo, ki o lovu nima pojma«. Lea Eva Müller je v istem časniku ponovila svojo znano misel, da je lov ubijanje živali. Svetlana Makarovič, goreča nasprotnica lova, je v svojem prispevku v Magu dala vedeti, da tudi lastnikom zemljišč in gozdov kot lovcem ne bi zaupala. »Zanima me, ali je med lastniki zemljišč, ki hočejo imeti svoje lovišče, vsaj eden, ki bi rekel, da znotraj njegove lastnine ne bo nihče moral divjadi,« se je vprašala. »Če je en sam tak človek, ga bova šla poljubit.« Zanimiva je tudi tale Svetlanina pripomba: »Tenkočutni poslanec je opazil solze v očeh kmetice, ki so ji merjasci razrili travnik, ne opazi pa sestradanega in obranega ščeneta, priklenjenega s kratko verigo na kmečkem dvorišču, kajti psi pač ne znajo točiti solza.«

Vestnik MS je med drugim objavil naslednje: »Gorički kmetje čakajo, da jim bodo poslanci LDS poslali navodila o izvajanju zakona o lovstvu. Predvsem jih zanima, iz kakšnega materiala naj bodo zaščitne ograje, ki jih morajo postaviti na lastne stroške.« Več časnikov je objavilo predlog predsednika LZS Bojana Lepičnika, da bi na sejmu Lov 2004 v Gornji Radgoni organizirali prvo srečanje lovske zveze držav, ki bodo maja postale članice EU. Jože Pojbič je v Delu zapisal, da bo letos na sejmišču Pomurskega sejma v Gornji Radgoni kar pet sejmskih prireditev in devet strokovnih ocenjevanj.

Željico na glavico pa je zadel Večerova sodelavka Urška Šprogar, ki je zapisala, da se »ne bi mogli strinjati z rešitvami, ki temeljijo na predpostavki, da je lastnik zemlje hkrati gospodar življenja na njej. To s civilnimi standardi sodobne družbe nima nič skupnega.« In tudi realno izvedljivo ni, če se nočemo odpovedati dosežkom, ki nam jih zaveda marsikatera evropska država, bi dodali.

NEKAJ KRATKIH IZ KMEČKEGA GLASU

Kmečki glas je objavil kar nekaj prispevkov, katerih avtorji nasprotujejo novi lovski

zakonodaji. Poročal je tudi o poginulih živalih v Šilčevem ograjenem sadovnjaku in se vprašal, če ni bil po krivem obdolžen sicer uspešen sadjar. Analiza zemlje je namreč pokazala, da v njej ni bilo strupov.

Isti časnik je objavil tudi pismo Ivana Muhiča, ki trdi, da je bilo »že od nekdaj največ lovcev iz kmečkega stanu«. Zorica Rengoe je glede zakona zapisala: »Če bo šlo tako naprej, bo naše Goričko prerasla trava, le tu pa tam bodo stali kakšna osamela hiša, hrast ali jelša. Tudi gozdovi se pod takšnimi pogoji ne bodo obnavljali, povečal pa se bo stalež divjadi.«

Mojca Marot je v Kmečkem glasu pisala o 80-letnici Savinjsko-Kozjanske zveze lovske družin, ki je ena največjih pri nas in ki obsega 211.000 hektarjev, od katerih je 177.000 lovske površine. Na slovesnosti so zaslužnim podelili tri plakete. Udeležence slovesnosti je navdušil Polde Bibič s kratkim skečem na temo lovstva in lovcev.

NESREČA NIKOLI NE POČIVA

Delo je 12. 1. 2004 objavilo pretresljivo vest o dveh lovcih, ki sta v kanjonu reke Sava (na Drulovki v Kranju) v čolnu lovila race mlakarice. Ko je eden ustrelil, se je drugi nagnil, čoln je zajel vodo in oba sta se znašla

Foto: H. Oščenič – Diana

v ledeno mrzli vodi. Lovca so potegnili iz vode in ju, zelo podhlajena, odpeljali v bolnišnico v Kranj.

Oste Bakal je v Večeru poročal, da je na pomurskih cestah vedno več povožene divjadi, kar zelo občutijo tudi v zavarovalnicah. Alenka Penjak je v istem časniku poročala, da sta potepuška psa raztrgala košuto. Psa sta sama tavalala okoli, ko pa sta prišla do aluminijaste ograje, sta jo pretrgala in tako prišla v oboro. Lovce je enega psa ustrelil.

Tisk je zabeležil tudi nesrečo, ko je lovec obstrelil lovca. »Pogon LD Prem na divje prašiče se je tako končal z ranjenim lovcom.« se je glasil sklepni del poročila.

K nesrečam je treba dodati še vesti o neodgovornih ljudeh, ki se pustijo voditi alkoholu in ne pameti. Dnevnik je poročal, da so policisti na Planini ustavili 62-letnega voznika osebnega avtomobila, doma iz okolice Postojne, ki je imel v krvi 2,32 promila alkohola, v prtljžniku pa lovsko puško.

Slovenske novice so pisale o neznancu, ki je ponoči vlomil v lovsko kočjo v kraju Planina pod Šumnikom; zamikalo ga je orodje in lovske trofeje.

Direktor TNP Janez Bizjak je v pogovoru za Gorenjski glas potožil, da se vsako leto ubadajo s hujšimi finančnimi težavami, z legalnimi gradnjami vikendov pod krinko obnove gospodarskih stavb, z garjami itn., hkrati pa je spregovoril tudi o prednostih življenja v parku.

Primorski dnevnik je 13. 1. poročal o tečaju za lovce v Gorici.

Sanja Verovnik je v Večeru poročala, kako težko je prepričati ljudi, da ne bi odlagali smeti v naravo, temveč tja, kamor sodijo: v zabojnike in na urejena odlagališča smeti. Je to so samo neznanje? Ne, pri takih ljudeh bi lahko govorili tudi o pomanjkanju kulture, včasih pa tudi o primitivizmu in zlobi.

Isti časnik je pisal o 93-letnem Francu Kumerju, najstarejšem prebivalcu v Taboru. Vse življenje je bil tesno povezan z naravo, bil je aktiven lovec in preparator. Večer se je razpisal tudi o odloku o pobijanju volkov in o srečanju članov predavateljskega aktivna pri mariborski območni zvezi.

Lokalni časniki so pisali o služnostni poti, ki ločuje prebivalce Gmajne in lovce iz LD Oplotnica. Gre za pot, ki so jo

zgradili lovci in ki jim omogoča dostop do lovskega doma. Sodišče je odločilo v prid lovske družine. To je služnostna pot in ne cesta, kot mislijo nekateri. S tem se strinja tudi Sonja Slemenšek z Gmajne, lastnica pretežnega dela zemljišča, po katerem tečeta občinska cesta in služnostna pot.

Lokalni časnik Mandrač je poročal o »revnih časih izolskega lovstva«. Letos bodo uplenili desetino fazanov, dva ali tri zajce in nekaj več srnjadi. Lani nihče od članov ni videl divjega prašiča. Zelo pa so se udomačile srake, šoje in sive vrane, ki povzročajo škodo drugim pticam. Našli so tudi iznakaženega skobca.

Tatjana Pihlar in Bojan Bauman sta poročala o seji 13-članske komisije za divjad. Izrečena strokovna ocena komisije napoveduje, koliko zavarovanih medvedov, risov in volkov lahko pogrešamo v letu 2004. Ministru Butu je za letos predlagala odstrel 80 medvedov.

Milo Batistuta je v Delu pisal o lovcu Silvu Jelinčiču, ki kaže svojo ljubezen do narave na drugačen način: s kamero, namesto s puško. Kljub temu je vesten lovec, in to že kar dobrih trideset let.

Na koncu naj omenimo še dva lovska dogodka: Savinjske novice so poročale o ocenjevanju in pregledu lovskih trofej v prostori moziškega lovskega doma, Večer pa o zlatem jubileju lovske družine Dobrava.

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 31. januarja 2004 je bilo v območja 38 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 96 živali.

Odsek za virologijo na Inštitutu za mikrobiologijo in parazitologijo Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani je pregledal 79 lisic, 4 pse, 5 mačk, 2 kuni, jazbeca, dihurja, medveda, govedo, konja in srno.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena pri nobeni živali.

Ljubljana, 4. 2. 2004
Primož Košir, dr. vet. med.,
svetovalec VURS II

GAMSJE GARJE v letu 2003

V času od 1. oktobra do 31. decembra 2003 je bilo po podatkih lovskih organizacij najdenih poginulih ali odstreljenih skupno 37 gamsov. Ugotovljeno število primerov po posameznih območjih je naslednje:

TRIGLAVSKI NARODNI PARK – LUO Triglav: skupno 14 gamsov

Revir Vrata:

1 gams, kozel – 1 leto – odstrel

1 gams, koza – 11 let – odstrel

Revir Plazi:

1 gams, kozel – 5 let – odstrel

2 gamsa, koza – 11 let – odstrel

Revir Krma:

1 gams, kozel – nedoločljive starosti – pogin

1 gams, koza – mladič – odstrel

Revir Mežakla:

1 gams, kozel – 11 let – pogin

Revir Jalovec:

1 gams, kozel – 3 leta – odstrel

1 gams, kozel – 5 let – odstrel

1 gams, kozel – 7 let – odstrel

1 gams, koza – mladič – odstrel

1 gams, koza – 3 leta – odstrel

1 gams, koza – 7 let – odstrel

ZLD GORENJSKE – KRANJ: skupno 6 gamsov

Lovska družina Stara Fužina:

1 gams, kozel – 4 leta – pogin

Lovska družina Kranjska Gora:

1 gams, koza – 2 leti – odstrel

Lovska družina Stol:

1 gams, kozel – 2 leti – odstrel

1 gams, kozel – 6 let – odstrel

Lovska družina Jesenice:

1 gams, kozel – 5 let – pogin

1 gams, kozel – 11 let – odstrel

ZLD GORICA – NOVA GORICA: skupno 9 gamsov

Lovska družina Bovec:

2 gamsa, kozla – mladiča – odstrel

1 gams, koza – mladič – odstrel

1 gams, kozel – 2 leti – odstrel

1 gams, koza – 8 let – odstrel

1 gams, koza – 14 let – odstrel

Lovska družina Soča:

1 gams, kozel – 1 leten – pogin

1 gams, koza – 11 let – pogin

Lovska družina Čezsoča:

1 gams, kozel – 3 leta – odstrel

SAVINJSKO-KOZJANSKA ZLD – CELJE: skupno 4 gamsi

Lovska družina Ljubno:

1 gams, kozel – 2 leti – pogin

1 gams, kozel – 2 leti – odstrel

1 gams, kozel – 3 leta – odstrel

Lovska družina Solčava:

1 gams, kozel – 2 leti – odstrel

GOJITVENO LOVIŠČE PRODI – RAZOR: skupno 1 gam

1 gams, kozel – 6 let – odstrel

KOROŠKA LOVSKA ZVEZA – DRAVOGRAD: skupno 3 gamsi

Lovska družina Bistra:

1 gams, kozel – mladič – pogin

1 gams, koza – mladič – pogin

1 gams, koza – 18 let – odstrel

Spolno razmerje obolenih živali pri gamsih je 25 kozlov in 12 koz.

Obolenost po starostnih kategorijah je naslednja:

gams, mladič – 7 živali

gams, 1-leten – 2 živali

gams, 2-leten – 6 živali

gams, 3-leten – 4 živali

gams, 4-leten – 1 žival

gams, 5-leten – 3 živali

gams, 6-leten – 2 živali

gams, 7-leten – 2 živali

gams, 8-leten – 1 žival

gams, 11-leten – 6 živali

gams, 14-leten – 1 žival
gams, 18-leten – 1 žival
nedoločljive starosti – 1 žival

11. 2. 2004

Simon Pleško, univ. dipl. biol.

GAMSJE GARJE V CELOTNEM LETU 2003

V celotnem letu 2003 je bilo po podatkih lovskih organizacij najdenih poginulih ali odstreljenih skupno 139 garjavih gamsov in 5 kozorogov, torej skupno 144 živali. Po spolu so bile garje evidentirane pri 85 gamsih kozlih (44 poginulih in 41 odstreljenih), pri 52 gamsih kozah (21 poginulih in 31 odstreljenih) ter pri 2 gamsih nedoločljivega spola. Spolno razmerje pri kozorogih je bilo naslednje: 4 kozli (3 poginuli in 1 odstreljen) in 1 koza (pogin).

Glede na starost živali so bile garje ugotovljene pri:

11 gamsih – mladičih
13 gamsih – 1-letnih
17 gamsih – 2-letnih
21 gamsih – 3-letnih
12 gamsih – 4-letnih
14 gamsih – 5-letnih
10 gamsih – 6-letnih
9 gamsih – 7-letnih
9 gamsih – 8-letnih
2 gamsih – 9-letnih
4 gamsih – 10-letnih
10 gamsih – 11-letnih
1 gamsu – 12-letnem
2 gamsih – 14-letnih
1 gamsu – 16-letnem
1 gamsu – 18-letnem
2 gamsih nedoločljive starosti
1 kozorogu – 3-letnem
1 kozorogu – 5-letnem
1 kozorogu – 6-letnem
1 kozorogu – 7-letnem
1 kozorogu – 9-letnem

Časovno, po četrtletjih so se gamsje garje pojavljale takole:

I. četrtletje: 31 gamsov (19 odstrel, 12 pogin) in 3 kozorogi (pogin)

II. četrtletje: 55 gamsov (22 odstrel, 33 pogin) 2 kozoroga (1 pogin in 1 odstrel)

III. četrtletje: 16 gamsov (3 odstrel, 13 pogin)

IV. četrtletje: 37 gamsov (28 odstrel, 9 pogin)

Po loviščih pa je bila gamsja garjavost evidentirana v naslednjem razmerju: TRIGLAVSKI NARODNI PARK – LUO Triglav: 57 gamsov in 4 kozorogi – 42 %

ZVEZA LOVSKIH DRUŽIN GORICA – NOVA GORICA: 44 gamsov in 1 kozorog – 31 %

SAVINJSKO-KOZJANSKA ZVEZA LOVSKIH DRUŽIN – CELJE: 11 gamsov – 7 %

ZVEZA LOVSKIH DRUŽIN GORENJSKE – KRANJ: 18 gamsov – 13 %

KOZOROG, PODJETJE ZA GOJITEV DIVJADI – KAMNIK: 4 gamsi – 3 %

GOJITVENO LOVIŠČE PRODI – RAZOR: 1 gam – 1 %

ZVEZA LOVSKIH DRUŽIN LJUBLJANA – LJUBLJANA: 1 gam – 1 %
KOROŠKA LOVSKA ZVEZA – DRAVOGRAD: 3 gamsi – 2 %

11. 2. 2004

Simon Pleško, univ. dipl. biol.

»Država 'ma nas rada«

Odmevi na članka v Lovcu, št. 11/03 in 1/04

Če stopiš mački na rep ...

Na moj članek z naslovom *Država 'ma nas rada*, ki je bil objavljen v Lovcu, 11/2003, se je v Lovcu, 1/2004, odzval gospod **Jože Bratina**, direktor podjetja Elektroplastika. V svojem članku (odgovoru) mi (nam) kar 58-krat »požuga« s kratiko CIP in kar 34-krat podpre z besedo *laboratorij* oz. *balistični laboratorij*. Bistvenih odgovorov na moj članek pa v njem ne dobimo.

1. Razlog mojega pisanja v Lovcu, 11/03, ni osebne narave. Nasprotno. Zaradi mojega spoštovanja do g. Jožeta Bratine sem na začetku celo okleval, pozneje pa je prevladala zavest, da sem to vendarle dolžan slovenskim lovcem (vsaj veliki večini), v katerih službi sem. Tudi osebne interesa nimam pri tem prav nobenega. Zato se mi zdijo obtožbe o namernem onemogočanju razvoja podjetja naravnost smešne.

2. V mojem članku ni bilo nobene neresnice. Edina trditve, za katero nisem imel pisnega dokaza, je bila, da je kandidat za koncesionarja agitalar za sprejem tega zakona pri poslancih DZ. To je dejstvo, ki je bilo pisno potrjeno v odgovoru na moj članek. Hvala.

3. O odškodninskih zahtevkih bi se lahko pogovarjali, če bi dokazali neresničnost mojih navedb, hkrati pa, če bi jaz v članku navedel vaše ime oziroma natančno ime vašega podjetja. Slovenskim lovcom ste se razkrili sami. Tudi hvala. Nasprotno pa odgovor na moj članek res vsebuje precej žaljivk v povezavi z mojim imenom. Torej imam za odškodninske zahtevke več razlogov jaz.

4. Vašega laboratorija za merjenje notranje balistike v članku nisem niti omenil, kaj šele, da bi ga poskušal diskre-

ditirati. Še več, v glasilu Lovca, 6/2000, so bili laboratorij ter vaša inovativnost in podjetnost v članku mojega kolega iskreno pohvaljeni. **Laboratorija za testiranje šibrenih nabojev nikar ne mešajmo z uradno preizkuševalnico!**

5. Redkega slovenskega lovca, ki zadnje čase čez Karavanke odpelje svoje orožje na preizkušanje v Borovlje, bolj zanima kot podatek, kolikšen del stroškov preizkušanja plača država Avstrija, cena 17 €, ki jo plača preizkuševalnici. Z navedbo »zagotovila« šefa dunajske preizkuševalnice, da bomo v prihodnje nedržavljeni Avstrije plačevali polno ceno, se ni hvaliti. Očitno je to »zagotovil« vam, ki vam je višja cena najbližje tuje preizkuševalnice v Sloveniji edinemu v interesu.

6. Cene, ki sem jih napisal, nimajo namena bralca zavarovati, ampak seznaniti. Dobil sem jih na dokumentu, ki ga je podjetje ELEKTROPLASTIKA - Križevci pri Ljutomeru, d.o.o., poslalo Ministrstvu za gospodarstvo (glej faksimile dokumenta). Dokument nosi naslov *Cenik pregledov in žigosanja orožja* in je v arhivu Ministrstva zavezen pod oznako 342-25/2003-1 z dne 29. 4. 2003.

7. Podatke o neustreznem orožju bi veljalo poiskati pri upravnih enotah, ki so pred nedavnim opravile preglede orožja v vsej Sloveniji.

8. Pozdravljam vašo podjetnost in sposobnost (usposobljenost), da ste v slabih 10 letih prehiteli boroveljsko preizkuševalnico in se umestili ob bok dunajski.

9. V vašem odgovoru je veliko napisanega o laboratoriju za merjenje notranje balistike. Tudi obe objavljeni fotografiji ob vašem odgovo-

P. 2

ELEKTROPLASTIKA Križevci pri Ljutomeru d.o.o.

Podjetje za proizvodnjo orožja, izdelkov iz plastičnih mas, merilnih instrumentov, lovskega in športnega streliva, zunanjo trgovino z lovskim in športnim strelivom in potrebščinami ter trgovino in zunanjo trgovino, ter pregled orožja in streliva.

Križevci pri Ljutomeru 22, SI 9242 Križevci pri Ljutomeru Slovenija
Tel.: (06 386) 02 5888080 Fax: (06 386) 02 5888081 GSM 041 615444 Mobilni: 060 642 757
E mail: elektroplastika@siol.net www.elektroplastika.si Transkopijski račun: Nova Ljubljanska banka d.d. št. 02343-0012953907 davčna številka: 65290623 Matična številka: 5374193

CENIK PREGLEDOV IN ŽIGOSANJA OROŽJA

Cene so v SIT

Storitev	Cena brez DDV	20% DDV	Cena z 20% DDV
Pregled in žigosanje orožja	10.700,00	2.140,00	12.840,00
Pregled in žigosanje vložne ali menjalne cevi	5.350,00	1.070,00	6.420,00
Pregled orožja	3.750,00	750,00	4.500,00

ru se nanašata nanj. Kako pa je z opremljenostjo preizkuševalnice, ki je po vaših navedbah v letu 2003 samostojno opravljala preizkušanje in žigosanje orožja? Zakaj nam niste kaj več napisali in pokazali o tem? Saj v svojem prispevku obravnavam samo pregledovanje in preizkušanje orožja, ne pa proizvodnjo in testiranje šibrenih nabojev, katerih kakovosti nikakor ne oporekam.

10. Puškarstvo je resno delo. Izdelek ali nestrokovno popravljeno orožje lahko resno ogrozi uporabnika in okolico. Če puškarji ne poznajo določil CIP (ki uravnavajo tehnične lastnosti orožja glede njegove varnosti), lahko s svojim nestrokovnim delom ogrozijo varnost uporabnika.

11. Neustrezno slovensko orožje, ki je bilo v Borovljah napoteno k boroveljskim puškarjem (ki očitno bolje od naših poznajo določila CIP), je še isti dan dodelano in preizkušeno, ker v Borovljah ni malo puškarjev, ki za € radi priskočijo na pomoč. To je še vedno cenejše in hitrejše kot letanje domov, k puškarju ter zopet v preizkuševalnico.

12. Trditve, da se v Borovljah opravi preizkus brez težav, ste netočno priredili iz trditve, da je slovenski puškar s pri vas kot »neustrezen« označeno puško v Borovljah opravil preizkus brez

večjih težav. Vemo, da boroveljski preizkusi niso mačji kašelj. Navedel sem konkretni primer, konkretnega puškarja in konkretne puške. Človeku se nenehoma vsiljuje misel, da je statistika o neustreznem orožju v prid samo vam.

13. Čeprav je avtor prvega članka po izobrazbi gozdar, ve (vem), da je *notranja balistika tista, ki lahko daje neugodne možnosti za delovanje orožja*. Ve pa tudi, da k takim neugodnim možnostim bistveno prispeva tudi material orožja, njegova obdelava, konstrukcija, ... torej množica kup dejavnikov, ki jih mogoče bolje pozna in razume nekdo s strojnim predznanjem.

14. Celotnega sistema CIP resda ne poznam, zato sem se lotil preverjanja obveznosti pregledov (ne preizkušanja) orožja z otroško preproščino. Vprašal sem v Avstrijo, Italijo, Nemčijo. Tam tega ne poznajo oziroma v Nemčiji poznajo preglede kot neobvezno priporočilo. Mogoče imajo obvezujoče preglede na Madžarskem, menda nekoč v Sovjetski zvezi sploh niso

smeli imeti risanic, ... Vendar se mi zdi veliko bolj smiselno, da se zgledujemo po državah srednje Evrope. Še enkrat poudarjam: ne bodimo bolj CIP-ovski od CIP-a in ne obremenjujmo lastnih ljudi z obveznostmi, ki so v Evropi zgolj **neobvezna priporočila**.

15. Moja navedba, da izdelovalec (proizvajalec) orožja ali streliva, ki ga je treba preizkusiti, ne more dobiti pravice za preizkušanje, je bila v odgovoru na moj članek nekoliko porogljivo interpretirana, da se lahko, če menim in dokažem sporno organiziranost preizkuševalnice, le-ta lahko loči od dosedanjega podjetja. Tu mnenje nekega Bolčina ni pomembno, pomemben je veljavni zakon, katerega 9. člen sem v svojem članku citiral in katerega je resorno ministrstvo z izdajo odločbe preizkuševalnici Elektroplastika kršilo.

16. Gospod Bratina navaja, da je *balistični laboratorij ne-profitna organizacija, ki potrebuje vire financiranja*. Ga bomo torej financirali imetniki orožja, v glavnem lovci? Še enkrat: **Nikar v naprej neizogibne nerentabilnosti preizkušanja orožja v domači preizkuševalnici ne pokrivajmo z obveznimi periodičnimi pregledi orožja v preizkuševalnici in z izdajo nekakšnih potrdil o ustreznosti, na osnovi nekakšnih priporočil CIP-a.** Nenazadnje formalni predlagatelj Zakona (Ministrstvo za gospodarstvo) verjetno tudi ni pristojen za izdajo predpisa o pregledih orožja v zasebni lasti. To je pristojnost Ministrstva za notranje zadeve in Zakona o orožju. Ministrstvo za gospodarstvo lahko ureja zgolj orožje v prometu in preizkušanje le-tega.

17. Obiski poslanskih pisarn. Naivni državljani si predstavljamo potek in udeležanje vladnega zakona (ki ga pripravi eno od ministrstev) takole: *Predlog zakona – Zakon – javni razpis koncesije za dejavnost – prijava zainteresiranih koncesionarjev – izbira najprimernejšega koncesionarja – podelitev*

koncesije. Torej bi bilo pričakovati nastop kandidatov za koncesionarje v četrtem stadiju, ne pa že v prvem, sicer se nam zopet vsiljuje misel, da je predlog zakona pisan nekemu na kožo.

18. V odgovoru na moje pisanje me J. Bratina nekajkrat obsoja laganja, širjenja neresnic in celo nizkotnosti. Ponavljam, da imam za vse napisane trditve tudi pisne dokaze. Način, ki sem ga izbral (seznanitev zainteresirane javnosti prek glasila Lovca) je zgolj posledica neuspešnih poskusov uskladitve vsebine zakona s formalnim predlagateljem! V napredni Evropi res ne poznajo tako nizkotnega načina, saj takšne težnje, kot je naš vladni predlog tega zakona, ne pridejo tako daleč kot pri nas!

19. Na moje sklicevanje na 21.500 slovenskih lovcev sem namenoma vnesel navzdol zakroženo številko namesto iz-

raza vseh slovenskih lovcev. V času objave mojega članka je imela Lovska zveza Slovenije evidentiranih 21.559 članov. V razliki med navedenim in dejanskim stanjem pa lahko Bratina poišče tudi svoje ime.

Bralcem predlagam, naj še enkrat pazljivo preberejo oba članka z naslovom *Država 'ma nas rada*, in sicer tako v Lovcu, 11/2003, kot v Lovcu, 1/2004, ter sami pretehtajo bistvo. Vsem uporabnikom ročnega strelnega orožja pa želim varno rokovanje z njim, da se ne bi uvrstili med 6 mrtvih, 170 hospitaliziranih ali 700 ambulantno zdravljenih zaradi poškodb s strelnim orožjem v minulih petih letih (podatki, ki so jih kot argument v prid periodičnim pregledom zlorabili nekateri v dokumentu Vlade RS). Ali lovske puške res tako pogosto raznese? In potem svizec še pritisne štampljko.

Gregor Bolčina

Birokracija 'ma nas rada ...

Malo kaj je treba še dodati članku kolege G. Bolčina, pa vendar bi omenjeno problematiko zastavil nekoliko drugače. Preden pa nadaljujem, naj že takoj napišem, da se z opisanim kriminalnim primerom predloga zakona o žigosanju orožja popolnoma strinjam.

Če je kolega iz revije Mladina zapisal, da tožilstvo ni našlo kriminalnih elementov v predlaganem zakonu, je to verjetno zato, ker ga ni pravilno bralo in si ga temu primerno tudi razlagalo. Primer je vsekakor zrel tako za državnega tožilca kot vsekakor in predvsem za Boštjana Penka. Birokracija, ki izkorišča preobremenjenost zakonodajnega telesa z evropsko zakonodajo, ima skoraj proste roke, da jim (parlamentu) podtika različne vrste zlobiranih zakonov, ki kar neposredno podpirajo interese nekaterih posameznikov in skupin. Spomnimo se »evrop-

skih« trikotnikov, štirih enakihi gum, pa nalepk, menjave potnih listin, kot da so le-te nogavice in podobno. Vse skupaj pa pod krinko »strokovnih« zakonov, za katere so zveličavni samo »strokovnjaki« različnih ministrstev. Pri vsem pa je grozljivo predvsem to, da je mogoče na podlagi analize dokumentov zelo natančno določiti krivce za omenjene primere, pa vendar se jim ni (**doslej**) nič zgodilo.

Gospodu Bratini vsekakor priznavam pravico, da se z vsemi sredstvi bori za svoj lepši jutri, še posebno podpiram vse vrste strokovnega razvoja na področju orožne kulture na Slovenskem, saj razen mikro prispevkov (kot so ABC kroglja, kranjski zaklepni mehanizmi) nisem zasledil še ničesar konkretnega. Ne priznavam pa mu pravice, da se sam postavi za avtoriteto na področju balistike, ker to ni, ter na račun lastnikov orožja!

Če želi razvijati balistični laboratorij, naj to počne za svoje stroške, ki naj mu jih nato trg povrne vsaj stokrat!

Bralcu revije moram predstaviti naslednjo resnico: Slovenija NE POTREBUJE PREIZKUŠEVALNICE in prav tako ni nikakršne potrebe, da država zahteva od trgovcev in puškarjev, da je orožje, ki ga prodajajo in proizvajajo, preizkušeno po standardih CIP-a!

Gerontološko društvo iz Belgije (beri komisija CIP) je ostanek industrijske revolucije iz 19. stoletja, ki je imelo smisel v dobi, ko je vsak puškar izdeloval orožje s svojim kalibrom. V infomacijski družbi pa takšnih standardov ne potrebujemo več, ker trg s svojimi zakonitostmi na drugačen način ščiti kupca. Kot je poudaril Bolčina, bi bilo smiselno, da bi se ga uporabljalo za zaščito domačih proizvajalcev, ki pa jih, razen nekaj puškarjev, NI!

Da bo bralcu bolj razumljivo, bom omenjeno trditev podkrepil s konkretnim primerom izpred nekaj mesecev. Kolega iz društva si je kupil revolver Ruger Blackhawk, kalibra .45 LC ter nekaj sto kosov streliva proizvajalca Winchester pri slovenskem trgovcu, ki je omenjeno orožje dobil od grosista iz Italije. Revolver je bil po vseh predpisih ožigosan z veljavnimi žigi CIP-a! Zgodilo se je naslednje: na strelišču je omenjeni revolver dobesedno razneslo in hvala bogu, da se nobenemu od navzočih ni nič zgodilo (glej sliko).

Retorično vprašanje: Ali je preizkuševalnica odgovorna za nastalo škodo? NI! Od trenutka, ko preizkuševalnica udari svoj žig na orožje, seveda šele potem, ko ste plačali, se izgubi v megli. Ergo: birokratska ovira! Največji civilni trg na svetu v ZDA ne pozna CIP-a, za vse poškodbe in nezgode pa odgovarja le proizvajalec! Popolnoma enako velja tudi za Slovenijo. Trгоvec, ki je kolegu prodal revolver, mu mora orožje zamenjati ali pa povrniti nastalo škodo!

Retorično vprašanje: Ali je preizkuševalnica odgovorna za nastalo škodo? NI! Od trenutka, ko preizkuševalnica udari svoj žig na orožje, seveda šele potem, ko ste plačali, se izgubi v megli ... Ergo: birokratska ovira!

Za slovenski prostor se rešitev ponuja kar sama! Iz zakona o orožju bi bilo treba odstraniti 40. člen, ki govori o obveznem žigosanju! S tem bomo tistih nekaj slovenskih puškarjev podprli pri njihovem delu, **ne bomo pa jih odvezali materialne in kazenske odgovornosti za njihovo delo!**

Obvezni tehnični pregledi orožja

Fantje so kar hitro ugotovili, da s CIP predstavo ne bo kaj dosti kruha, razen prvega obveznega pregleda za vse orožje. Zato so si rekli: »Derimo jarca, dokler ga imamo pod nožem.« V predlog zakona o orožju se je tako prikradlo določilo o periodičnih pregledih. Prvo opozorilo je, da MGZ ni pristojno za kontrolo zasebne lastnine! Torej dvomim, da je zadeva zrasla na njihovem zelniku. No, ne dvomim, saj je sam državni sekretar MGZ-ja izjavil, da so pri snovanju predloga »dobro« sodelovali z MNZ-jem! Če smo že pri periodičnih pregledih orožja (ki niso več obvezni), pa se seznanimo, kako je podjetje Elektroplastika v minulem obdobju dobilo v žigosanje toliko kosov orožja (rabljenega). Predvsem v primorski regiji so upravne enote pri periodičnem pregledu NEZAKONITO zahtevale od lastnikov orožja, ki ni bilo žigosano, da le-tega v roku 6 mesecev od-

nesejo na preizkus. Lastniki lovskih pušk, ki so z njimi uspešno lovili že nekaj let, so morali za svoj strošek odnesti orožje ali v Borovlje ali v Križevce pri Ljutomeru. OPOZORILO: Vsi, ki imate za orožje veljavno orožno listino, niste dolžni svojega orožja dajati v tormentacijski pregled, četudi to od vas zahteva UE. Če pa ga boste hoteli komisijsko prodati prek trgovca, bo pa ta od vas zahteval CIP, ker ga k temu zavezuje 40. člen zakona o orožju.

Elektroplastika je na podlagi preizkusov MGZ-ju in MNZ-ju poslala »statistiko« o pregledanih 474 kosih strelnega orožja ter o kar alarmantnem odstotku neuporabnega orožja; številke so se vrtele od 5,49 pa celo do 24,00 % ob pregledu. S temi številkami (ki s statistiko nimajo nič skupnega) so potem predlagatelji zakona mahali pred nosom parlamenta. Kako so prišli do takšnih števil, mi je deloma jasno, saj sem v Križevce, skupaj s kolegom, odnesel na žigosanje nekaj kosov orožja. Pri tem se je pokazala strokovnost madžarskih strokovnjakov, ki so:

– zavrnili preskus malokalibrske puške MG 176 Šport (žal mi je, da takrat nisem poklical tržne inšpekcije);

– kot neprimerno so izločili puško primorskega lovca, v kalibru 7 x 64, s katero je uspešno lovil že skoraj celo

desetletje. Na vprašanje madžarskemu »strokovnjaku«, zakaj mi ne bodo preizkusili puške, je arogantno odgovoril, da mi tega ne bo razlagal.

Zakaj je bila izločena puška, kalibra 7 x 64, pa mi takrat ni bilo popolnoma jasno, saj je po zatrjevanju lastnika uspešno streljala vse vrste komercialnega streliva. Šele počasi so na dan začeli prihajati podatki o še nekaj primerih pušk enakega kalibra, ki so jih v Križevcih izločili. Ne samo, da so orožje izločili kot neuporabno, ampak so za nekaj pušk, med njimi tudi za puško lastnika trgovin Kopex iz Nove Gorice poskrbeli, da so dejansko postale neuporabne, ker jim je med tormentacijskim postopkom počil zaklep. Predlagam, da pristojne službe ugotovijo dejansko stanje tormentacijskega streliva kalibra 7 x 64, ki ga uporablja Elektroplastika. Seveda vse skupaj v postopku zaprtja »preizkuševalnice«, saj ta deluje na podlagi protipravno izdanega delovnega dovoljenja! O kazenski ovadbi gospe ministrice (ki

neposredno ni odgovorna), ki je podpisala dovoljenje za delovanje, pa še razmišljam, saj so pred vrati volitve; nočem, da bi to izpadlo kot »čisto politično strelivo«.

Za konec naj še poudarim, da je (bil) to samo en poskus od vrste, ki jih je izvedla birokracija po sprejetju novega Zakona o orožju, da bi si nazaj pridobila »veljavo« – privilegije, ki jih je imela v starem sistemu in pod starim zakonom. Zato predlagam, da se ustanovi OROŽNI FORUM, ki bo **nestransko strokovno telo civilne družbe**, ki bo skrbelo za interese lastnikov orožnih listin. Podobna združenja imajo tudi v vseh državah EU in se bodo v prihodnje tudi združile v *Vseevropsko gibanje za ohranjanje pravic lastnikov orožja*. Vse, ki jih sodelovanje ali podpora temu predlogu zanima, se mi, prosim, oglasite na moj elektronski naslov: janez.kotnik@email.si ali po tel: 041 590 180.

Janez Kotnik,
stalni sodni izvedenec
za orožje

Mnenje k oblikovanju zakona o preskušanju orožja

V lanski 11. številki Lovca je **G. Bolčina** objavil članek z naslovom Država 'ma nas rada, v katerem je želel slovenske lovce opozoriti na neusklajen predlog zakona o preskušanju in žigosanju orožja. Na predlog vlade RS sta ga pripravila ministrica za gospodarstvo dr. **Tea Petrin** in državni sekretar **Matjaž Logar**. Že z naslovom članka želi avtor opozoriti, da novi zakon lovcem ni naklonjen, predvideva dodatne obveznosti, ki pa ne bi prispevale k boljši varnosti pri rokovanju z orožjem. V prvi številki letošnjega Lovca pa **Jože Bratina** st., direktor Balističnega laboratorija za notranjo balistiko iz Križevcev, odgovarja Bolčini. Očita mu neresnič-

nost navedb, grozi celo s tožbo, utemeljuje legitimnost svojega dela in piše o odličnosti svojega laboratorija. Bratina je svoj članek končal z mislijo, »ker ima proizvodnja orožja v Sloveniji dolgoletno tradicijo, bi jo morali razvijati še naprej«.

O razvoju in prisotnosti puškarske dejavnosti v Sloveniji sem v našem Lovcu objavil več člankov, ki jih kratko povzemam. Če ne štejemo puškarske obrti, ki je bila na slovenskem ozemlju prisotna pred prvo svetovno vojno, potem moramo ugotoviti, da so puškarstvo na ozemlju sedanje Slovenije razvili koroški puškarji iz Borovelj, ki so leta 1920 zaradi terorja nemških nacionalistov množično pribežali na

Gorenjsko. V Kranju so ustanovili puškarsko zadrugo, puškarsko šolo za puškarski naraščaj, izdelovali so dobre puške in tudi lovsko strelivo. Toda oblast stare Jugoslavije je iz obrambnih razlogov večino puškarske dejavnosti preselila v Srbijo. Po drugi svetovni vojni so v Kranju obnovili puškarno, na novo so ustanovili puškarsko šolo in so v veliki meri oskrbeli slovenske lovce z novim lovskim orožjem. Zopet so se na področju slovenskega puškarkstva vrstile krize in oživljanja, dokler ni Puškarna v Kranju pripadla podjetju Orbis iz Velenja. Puškarna je v obdobju pred osamosvajanjem Slovenije in po njem dobro delala, v tekoči proizvodni program so uvrstili nov model lovske karabinke. Zaradi dobre kakovosti so jih veliko naredili in tudi prodali. Vse, kar so v tistem obdobju naredili, so prodali, toda puškarno so zaprli. Ko je prišla v začetku devetdesetih let v pristojnost ministrstva za obrambo, se je denar od prodanega orožja nekam izgubil. Sedaj v Sloveniji opravlja puškarsko obrt 23 puškarijev, večina z dolgoletnimi izkušnjami, nekateri med njimi pa so končali puškarsko šolo v Borovljah. Nasičenost svetovnega trga z lovskim orožjem nas vodi do spoznanja, da Slovenci nimamo več možnosti za razširitev te proizvodnje. Slovenski puškariji na leto izdelajo približno 40 novih lovskih pušk in če k temu prištejemo še kakih 60 večjih popravil, ugotovimo, da je osnova, na kateri vlada RS snuje lasten zavod in lasten zakon o preskušanju orožja, samo sto pušk na leto. Glede na to, da so v Evropi številni uspešni uradi za preskušanje civilnega orožja s stoletno tradicijo in ker (skoraj) že pripadamo Evropski skupnosti, ni prav nobenega pametnega razloga za ustanavljanje lastnega urada za preskušanje in žigosanje orožja.

V novem predlogu slovenskega zakona o preskušanju in žigosanju orožja je najbolj

sporna zahteva o **periodičnih pregledih** vsega lovskega in športnega orožja v zasebni lasti. Pregledi naj bi spadali v pristojnost določene uradne preskuševalnice (3. člen). Predlagatelj zakona se glede zahteve v poglavju *Načela in cilji* opirata tudi na priporočilo konvencije (mišljeno CIP ?) z označbo A 6.3 iz leta 1998, in sicer brez navedb podrobnosti tega »priporočila«. Zanimivo je, da omenjeno priporočilo, enako označeno, navaja tudi J. Bratina v svojem članku, v katerem tudi on ne navaja podrobnosti. Predlagatelj tudi pravi, da je primerjal ureditev področja periodičnih pregledov v nekaterih evropskih državah in upošteval njihove rešitve.

Zadnja navedba me je spodbudila, da sem pregledal nov nemški zakon o preskušanju orožja (Beschussgesetz), ki v §14, točka (1) 1/5 navaja, da ima notranji minister pooblastilo, da s soglasjem parlamenta uvede prostovoljni strelni preskus orožja in določa tudi način preskušanja (Art und Durchführung), urad za preskušanje orožja (Beschussamt) v Ulmu; uvedel pa je poseben preskusni znak (Beschusszeichen) za tak preskus. Prostovoljni strelni preskus orožja se opravi na orožju, ki je že bilo uspešno strelno preskušeno, ne smemo pa ga enačiti s periodičnimi pregledi orožja.

Nemška zakona o strelnem orožju in že omenjeni zakon o preskušanju orožja (Waffengesetz u. Waffenbeschußgesetz), ki sta bila sprejeta 1. aprila 2003, sta med najmlajšimi (in najbolj popolnimi) zakoni s tega področja in sta zanesljivo usklajena z zahtevami CIP-a (Commission Internationale Permanente pour l'épreuve des Armes à Feu Portatives). Nemški zakon o preskušanju podrobno predpisuje obveznost preskusov, vsebino in opravljanje preskusov, znake, ki potrjujejo uspešnost ali neuspešnost preskusa, izjeme itn.; posamezni členi so enolično formulirani. Naš predlog zakona je nasprotje temu. Na primer:

prvi odstavek tretjega člena našega zakona se glasi: »Zavezanci po tem zakonu so gospodarske družbe, podjetniki posamezniki, fizične osebe in druge pravne osebe, ki imajo v lasti ročno strelno orožje, naprave in strelivo (skratka imetniki orožja in trgovci)«. V nemškem zakonu so zavezani preskušanju le proizvajalci (izdelovalci) orožja in trgovci z orožjem in nihče drug!

Enako nedorečen je tudi drugi odstavek istega člena, ki pravi: »Zavezanci iz prejšnjega odstavka smejo dati v promet le ročno strelno orožje, naprave in strelivo, ki je žigosano oziroma zaznamovano v skladu z določili tega zakona in je zanj uradna preskuševalnica izdala potrdilo o ustreznosti«. Nikjer niso enolično navedene zahteve, ki morajo biti izpolnjene, da vtisne žig npr. na puško, ki s tem zagotavlja uporabnost orožja. Morda pa predlagatelj mislijo prenesti merila za odločanje o ustreznosti orožja na »uradno preskuševalnico«?

Ministrica za gospodarstvo dr. Tea Petrin je leta 2001 podpisala odločbo za preskušanje in žigosanje ročnega strelnega orožja in s tem za te naloge pooblastila podjetje Elektroplastiko iz Križevcev. V tej odločbi je edino stavek: »- uporaba opreme in merilnih tehnik z upoštevanjem standardov, ki jih določa Stalna mednarodna komisija (CIP.) za preskušanje ročnega strelnega orožja«, ki govori o merilih za izvedbo preskusov. To so zelo slabo opredeljene naloge in težko je predvideti vse posledice, ki lahko sledijo iz tako nedorečenega zakona.

Iz tega zornega kota si oglejmo še podjetje Elektroplastiko iz Križevcev, ki mu je bila dodeljena licenca za preskušanje orožja. Iz podatkov na medmrežju je razvidno, da je to zasebna družba s štirimi zaposlenimi, direktor je Jože Bratina, je podjetje za proizvodnjo orodja, izdelkov iz plastičnih mas, merilnih instrumentov, lov-

skega in športnega streliva, ki vodi zunanjo trgovino z lovskim in športnim strelivom. Letna prodaja znaša 25,6 milijona sit. Iz podatkov je razvidno, da Elektroplastika izdeluje dobro šibreno strelivo in ima ustrezen laboratorij za merjenje tlakov, ki nastanejo pri zgoznavanju smodnika v naboju.

Za presojo o pristojnosti odločanja na področju preskušanja navajam nekaj citatov iz članka, ki je bil objavljen v Lovcu:

- Laboratorij za merjenje notranje balistike ... deluje pod okriljem CIP,

- Laboratorij deluje pod nadzorstvom madžarskega urada ... in deluje v sestavi organov, ki jih nadzoruje CIP,

- ... smo si pridobili nadzor in pooblastilo za uporabo znaka CIP,

- ... kot pooblaščenec madžarskega CIP je v uradu CIP v Belgiji navedeno ime »Jože Bratina«

- ... lasten, nepristranski in neodvisen laboratorij (Križevci) ... v CIP-u ga vodijo kot madžarskega itn.

Smisel vsebine navedenih citatov lahko ocenimo na osnovi definicije CIP-a. CIP je kratica za komisijo, ki jo tvorijo delegati posameznih držav proizvajalk strelnega orožja in streliva. Njihov dogovor je zajet v Konvenciji o medsebojnem priznavanju kontrolnih žigov o opravljenih preskusih, kar pomeni prosto trgovanje z orožjem med članicami CIP-a, če je le-to opremljeno z žigom katere koli članice o uspešnem preskusu. To konvencijo je skupaj s poslovnikom 2. junija 2002 ratificirala tudi R Slovenija. Iz te konvencije pa ni razvidno, da bi CIP nutil komu okrilje, vodil nadzor in podobno. H komisiji CIP lahko pristopijo tudi druge članice tako, **da po diplomatski poti** pošljejo vladi kraljevine Belgije prošnjo, skupaj s **pravilnikom preskuševalnice**, veljavnim na njenem ozemlju. O pristopu morajo soglašati vse članice CIP-a. Ocenjujem, da bo imela R Slo-

venija, če bo sprejet sedanji predlog zakona o preskušanju orožja in bo imela preskuševalnico brez pravilnika, kaj malo možnosti za spremembo v CIP.

V uvodu k predlogu zakona je pomemben in hud spodrselj predlagatelj, in sicer: **ni res, da je predlog zakona o preskušanju orožja usklajen z mnenjem Lovske zveze Slovenije in z mnenjem puškarjev, ki so ne-**

posredno prizadeti, kar je protiustavno.

Želim in upam, da bodo navedene pripombe pomagale, da bo R Slovenija dobila razmeram primeren in dober zakon o preskušanju in trgovanju z orožjem; tak, da ga imetniki orožja ne bodo preklinjali, temveč izpolnjevali s čutom odgovornosti.

Jože Hlebanja
Ljubljana

O puškarskem nepoznavanju balistike

Jože Bratina st. v svojem članku (odgovor G. Bolčini) (Lovec, št.1/04) piše o nepoznavanju balistike in stroke puškarjev v Sloveniji. Da temu ni povsem tako, bi za začetek najprej malo posegel v zgodovino slovenskega puškarstva.

Na Slovenskem se je puškarstvo začelo razvijati okrog leta 1560. Torej puškarstvo na Slovenskem temelji na dolgoletnih izkušnjah in prenašanju znanja iz generacije v generacijo. Še leta 1919 sta bili puškarska šola in zadruga v Borovljah v slovenskih rokah, nakar so v 30-ih letih 20. stoletja slovenski puškari tvorili jedro tovarne orožja v Užicah. Torej smo bili puškari pri razvoju orožja in streliva vedno tesno povezani z dogodki, tudi pri sprejetju konvencije CIP leta 1914.

Baza znanja je pri proizvajalcih orožja in kdor zanika stroko, se odreka znanju. Torej: vprašljiva je njegova strokovnost. Preizkuševalnice orožja niso razvile ali izdelale niti enega kosa orožja. Vsi kalibri, vrste nabojev in sistemi strelnega orožja so plod znanja puškarjev – izdelovalcev orožja. Trditi, da puškari ne premoremo širokega znanja s področja balistike, je naravnost smešna. Vsa čast g. Bratini st., da je v tako kratkem času osvojil vse znanje. Mnogi so raziskavam na tem področju namenili vse življenje ...

Naloga CIP-a je le usklajevati standarde na tem pod-

ročju, seveda s pomočjo in v interesu proizvajalcev orožja. **V Evropi so se preizkuševalnice orožja ustanovljale na pobudo in v interesu proizvajalcev orožja;** ustanovljali so jih puškarski cehi od Anglije do Belgije v svojem interesu in so tudi poskrbeli, da jim niso »zrasle čez glavo«, kar se trenutno dogaja pri nas! V ustanovitvenih statutih je natančno navedena njihova dejavnost.

Delež strokovnega znanja, potrebnega za izdelavo vrhunskega lovskega ali strelskega orožja je neprimerno večji kot vtikanje kontrolnika v ležišče naboja – »gre ne gre«, preizkus tlaka in vizualni pregled. Zatorej se ne gre spraševati o strokovnosti slovenskih puškarjev (ker tudi puškari premoremo kar nekaj kontrolnikov, merilcev hitrosti in tlaka, testnih cevi, pa nam vendar ni v interesu preizkušanje orožja).

Preizkuševalnica težko ocenjuje vrednost orožja, kakovost ali uporabnost mehanizmov, ker za to nima zadostnega znanja in izkušenj, opravi pa lahko standardni preizkus po CIP-u **na orožju, ki ji ga proizvajalec predloži v preizkus.**

V nekdanji oz. pokojni SFRJ je bila preizkuševalnica v Kragujevcu (Zavod za ispitivanje ručnog vatreng oružja) ustanovljena na pobudo **vseh** proizvajalcev (izdelovalcev) orožja in streliva za civilne potrebe. Ustanovitve-

ni kapital so prispevala podjetja kot posojilo Zavodu, ki naj bi ga le-ta po dokončnem zagonu vrnil. Toda to se ni zgodilo. Čeprav je Crvena Zastava izdelala 15.000 kosov civilnega orožja na leto, Puškarna Kranj pa 1.200 ter drugi proizvajalci okrog 100.000 kosov orožja, je preizkuševalnica tonila v izgubo.

Nadalje Bratina ugotavlja, da lastnikom v Avstriji preizkušanje orožja v 70 % financira država. Glede tega bi Vas opozoril, da lastniki orožja v državah EU nimajo nikakršne povezave s preizkuševalnico. Povezava poteka na relaciji proizvajalec – preizkuševalnica. **Končni lastnik kupi že preizkušeno in žigosano orožje, veljavnost žigov pa ni časovno omejena.** Veljajo tudi žigi iz leta 1914! Glede na statistične podatke, da v sosednji Avstriji na leto izdelajo 160.000 kosov civilnega orožja in da država pri preizkušanju prispeva 70 %, bi bilo podobno dejanje upravičeno pričakovati tudi v Sloveniji. Znano je namreč, da dejavnost proizvodnje orožja izumira (država z zakonodajo položaj le še poslabšuje). Na leto izdelamo približno 50 kosov orožja!

Zavedati se moramo, da žigosanje orožja ni pridobitniška dejavnost in da uporabniki orožja niso dolžni nositi finančnih posledic takšnih projektov.

Pa še nekaj o tehničnih pregledih orožja, ki smo jih puškari opravljali v minulem pol stoletju.

Leta 2000 smo lahko pri sprejemu nove orožne zakonodaje od odgovornih na MNZ RS slišali tudi, da tehnični pregledi orožja niso potrebni, ker v preteklosti ni bilo nesreč zaradi tehnične neustreznosti lovskega in športnega orožja. Torej smo puškari svoje delo opravljali zelo dobro in strokovno!?

Nadalje bi Vam, g. Bratina, predlagal, da si ponovno preberete Priporočilo (XXIII. Zapisnik) A6.3. iz leta 1998, v katerem ni omenjenih nikakršnih občasnih (periodičnih) pregledov orožja, ome-

njeno pa je ponovno preizkušanje orožja!!! Vsi strokovnjaki s tega področja se strinjamo, da je večkratni preizkus tlakov škodljiv in nesmišeln za orožje. Predpostavka za smotnost takšne vrste preizkušanja je zgolj teoretične narave: torej izstreljenih nekaj 1000 nabojev, odvisno od konstrukcije orožja in uporabljenih gradiv. To Priporočilo je neobvezujoče in citiram (CIP): »priporoča vsem državam članicam, da **priporočajo** uporabnikom strelnega orožja, da obodobno dajejo ponovno orožje na preizkus v preizkuševalnico države članice komisije CIP.« Takšnih ponovnih preizkusov z zakonsko prisilo v državah članicah EU ne izvajajo, ampak vse temelji na osebni odločitvi uporabnika – lastnika orožja.

Izkazan interes preizkuševalnice v Križevcih, da poseže tudi na področje puškarske dejavnosti (pregledi orožja, tehnično svetovanje), ki mimogrede ni samo izdelava in popravilo orožja, bi ne nazadnje terjal tudi večjo strokovno usposobljenost preizkuševalcev. Tako bi se izognili tudi znanim neljubim dogodkom, kot je tehnično svetovanje dvomljive kakovosti.

Npr. da je za žigosanje treba zapreti izvrtino plinskega odvoda pri repetirki (mod. 112 in 113 Puškarne Kranj) na desni strani ohišja sistema. Vsakemu puškarskemu vajencu, kaj šele puškarku je znano, čemu služi omenjena izvrtina. V vednost vrlim preizkuševalcem: če te izvrtine ne bi bilo, bi pri preboju netilne kapice lahko nastale resne poškodbe strelca!

Repetirke kalibra 7 X 64, ki so jih nekateri puškari predložili v žigosanje, so se vrnille žigosane, vendar s hudimi (vidnimi) poškodbami zapiralnih delov.

Za konec želim uspešen razvoj »edinstvenemu balističnemu laboratoriju v Evropi« in čim več uspeha pri prikazovanju lastnega podjetniškega pa tudi javnega interesa.

Jernej Brajer,
predsednik Odbora
puškarjev pri OZS

Stanje gamsov in kozorogov v Triglavskem narodnem parku

V tem članku bomo obravnavali stanje gamsov in kozorogov v lovskoupravnem območju (gojitvenem lovišču) Triglav, ki ga upravlja javni zavod **Triglavski narodni park (TNP)**, za obdobje 1994–2003. Navajamo le dejstva in se v odločitve ter posledice pri upravljanju z gamsi in kozorogi ne spuščamo. O gamsih in kozorogih ter o organiziranosti lovskoupravnega območja (LUO) smo v reviji Lovec že pisali, zato na tem mestu predstavljamo trende (oz. nakazovalce) populacijske dinamike, zdravstveno stanje ter upravljavske ukrepe v zadnjih desetih letih.

Stanje prostoživečih divjih živali, varstvo ter izvajanje ukrepov na osnovi potrjenih lovskoupravljaljskih načrtov podrobno prikazujemo vsako leto v letnih poročilih. Število gamsov in kozorogov pa navajamo še v trimesečnih poročilih, ki so redno objavljeni tudi v reviji Lovec. Tako so vsi podatki znani in javni.

Gamsi in kozorogi imajo v TNP posebno mesto zato, ker je to območje njihov naravni prostor z največjim številčnim deležem v Sloveniji.

Pri varstvu in upravljanju gamsov in

kozorogov obravnavamo zlasti tri področja našega dela: *sistematično zbiranje podatkov o trendih populacijske dinamike, redno spremljanje zdravstvenega stanja in sanitarnih ukrepov ter izvajanje načrtovanih izločitvev* (odstrel in nenaravne izgube) *in nenačrtovanih izločitvev* (naravne izgube).

Populacijska dinamika

Redna opazovanja in zbiranje podatkov so ena od osnovnih nalog lovskega upravljanja. Podatke zbiramo na naslednje načine: iz priložnostnih vsakodnevnih opazovanj, iz sistematičnih opazovanj vsakega okoliša (revirja) posebej v času dodatnega lovopusta med 1. in 20. novembrom (tedensko štetje), iz vsakoletnega enodnevnega opazovanja (štetja) kozorogov, iz opazovanj na devetih točkah enkrat na teden ter v zadnjih štirih letih iz enodnevnega štetja gamsov v enem okolišu.

V priloženih preglednicah prikazujemo število opazovanih gamsov in kozorogov. Čeprav gre za absolutne številke, nas zanimajo predvsem zaokrožene letne ocene in njihove primerjave oz. trendi.

Primerjava tedenskega in enodnevnega štetja gamsov po okoliših

V okolišu Jalovec smo leta 2001 v tedenskem štetju prešteli 280 gamsov, leta 2002 pa 365 gamsov. V okolišu Vrata smo leta 2000 prešteli 163 gamsov, v okolišu Krstenica pa leta 2001 169 gamsov. Izdelava podrobnejših primerjav med posameznimi načini štetja nas še čaka, že iz sedanjih ocen pa lahko sklepamo, da so najbolj zanesljivi podatki enodnevnih štetij posameznih okolišev s tolikšnim številom opazovalcev, da je območje v celoti »pokrito« in so dvojna štetja izključena. Verjetno se bomo v prihodnosti odločili le za priložnostna opazovanja ter enodnevna štetja kozorogov in gamsov po posameznih okoliših s sistemom kolobarjenja.

Zdravstveno stanje in sanitarni ukrepi

Pri gamsih in kozorogih nas zanima zlasti stanje gamsjih garij. Po podatkih arhiva lovskoupravljaljske službe so se

garje pojavile leta 1979 ter gamse in kozoroge zdesetkale do leta 1985. Po letu 1987 se je začelo število gamsov in kozorogov spet večati in se po desetih letih umirilo na ocenjeno število 1500 do 2000 gamsov in okrog 350 kozorogov. Ves čas so garje sicer prisotne, vendar večjih izbruhov v vsem LUO ni bilo. Bili pa so primeri posameznih območij, kjer so garje gamse v posameznih letih občutno prizadele. Na večjo prisotnost garij v zadnjem času kaže prepolovljeno število kozorogov. Ugotavljanje populacijske dinamike je pri kozorogih precej lažje kot pri gamsih, ker je kozorogov veliko manj, so vedno na istih treh, štirih lokacijah ter se zadržujejo v preglednem svetu nad drevesno mejo.

Število poginulih gamsov in kozorogov zaradi gamskih garij

Poleg najdenih poginulih in odstreljenih garjavih gamsov in kozorogov smo v obdobju 1994–2003 našli še 173 poginulih gamsov ter 28 poginulih kozorogov, večino zaradi neznanega vzroka.

Upravljaljski ukrepi

Varstvo in upravljaljski ukrepi so bili odvisni od vsakokratne odločitve in določil potrjenih lovskoupravljaljskih načrtov. To pomeni, da se je upravljanje z gamsi in kozorogi v zadnjih desetih letih spreminjalo. Na osnovi odločbe Ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je bilo leta 1994 izločeno 16.600 ha, kjer je bil lov prepovedan. Leta 2000 je sledila nova odločba, ki je iz lova izločila 25.000 ha pod pogojem izločitve tamponskih območij na mejah z lovskimi družinami, kjer se opravlja sanitarni odstrel. Vneseno je tudi določilo, da se za pet let (1998–2003) skladno z mednarodnim raziskovalnim programom mreže zavarovanih območij Alp, na tistem delu osrednjega območja TNP, ki je v lovski pristojnosti javnega zavoda TNP, opravlja le sanitarni odstrel ter odstrel za razisko-

Preglednica 1: Število gamsov v LUO Triglav

LETO	ŠTEVILO				
	skupaj	mladiči	koze	kozli	neugotovljivo
1994	917	220	469	216	12
1995	1452	353	623	328	148
1996	1274	260	580	294	140
1997	1205	234	528	355	88
1998	1459	327	537	318	277
1999	1346	264	542	366	174
2000	1309	283	484	301	241
2001	1694	317	613	394	370
2002	1606	365	610	389	242

Preglednica 2: Število gamsov po okoliših v LUO Triglav

OKOLIŠ/LETO	ŠTEVILO				
	skupaj	mladiči	koze	kozli	neugotovljivo
Jalovec / 2000	346	90	95	26	135
Vrata / 2001	356	86	164	84	22
Krstenica / 2002	296	86	128	58	24
Jalovec / 2003	452	94	98	72	188

Preglednica 3: Štetje kozorogov v LUO Triglav

LETO	ŠTEVILO				
	skupaj	mladiči	koze	kozli	neugotovljivo
1995	328	14	188	126	0
1996	330	?	200	130	0
1997	302	61	132	107	2
1998	228	36	132	60	0
1999	281	43	136	80	22
2000	Štetja ni bilo, ocena pa je bila 200 glav, vsekakor manj kot v zadnjih letih.				
2001	163	22	72	68	1
2002	137	29	60	46	2

valni program. Raziskovalni program v TNP je potekal v okviru projekta *Ekologija gamsa na temo Garje pri gamsih; nutritivna etiologija in možna preventiva* (prof. Orešnik s sodelavci, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko) ter s sistematičnim spremljanjem trendov populacijske dinamike na devetih, vnaprej izbranih točkah opazovanj enkrat na teden na isti dan. Ta naloga se je začela že leta 1995 na pobudo prof. M. Adamiča,

delni rezultati pa so bili predstavljeni do vključno leta 1998 (prof. Adamič s sodelavci, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo). Odstrel za raziskovalni program prof. Orešnika se je izvajal tri leta, in sicer petindvajset gamsov na leto. Poročilo o opravljenih raziskavah je bilo predstavljeno leta 2000.

Če potegnemo črto pod upravljanje zadnjih deset let v LUO, lahko sklenemo takole: pri gamsih smo opravili letno načrtovano izločitev pri ocenjenem številu 350 do 400 gamsov v območju zunaj TNP na površini 2.500 ha in v robnem območju TNP na površini 20.000 ha. V osrednjem območju TNP, na površini 36.000 ha, pa je bil na površini 25.000 ha lov prepovedan, na preostalem predelu pa smo opravljali le sanitarni odstrel vidno garjavih gamsov. Pri kozorogih smo po odločbi veterinarske inšpekcije v letu 2002 začeli opravljanje sanitarni odstrel vidno garjavih živali na območjih zunaj 25.000 ha. Skupaj smo tako izločili štiri garjave kozoroge.

Miha Marenče,
Triglavski narodni park

Preglednica 4: Gamsje garje v LUO Triglav

LETO	ŠTEVILO			
	Gams			Kozorog
	skupaj	najdeno	odstreljeno	
1994	17	11	6	1
1995	27	14	13	2
1996	17	9	8	3
1997	25	6	19	9
1998	23	19	4	6
1999	31	14	17	0
2000	23	12	11	4
2001	43	30	13	9
2002	48	20	28	7
Skupaj 94–03	254	135	119	41

Muflon na Gorenjskem - v negostoljubnih območjih sredogorja

*Divje ovce naj bi se razvile pred približno 15 milijoni let v gorovjih osrednje Azije. V številnih tipih so se do ledenih dob razširile po Aziji in Evropi. Tedanji muflon je podlegel podnebnim spremembam prihajajoče poledenitve, preživele so le populacije, ki so poprej prek obstoječih kopenskih povezav prispele iz Male Azije do Korzike in Sardinije. Sistematika divjih ovc je še precej nejasna. Medtem ko veliko raziskovalcev deli rod *Ovis* na 11 različnih vrst, pa drugi prepoznavajo le dve vrsti (*Ovis ammon* in *Ovis canadensis*) s številnimi podvrstami. Po nekaterih avtorjih naj bi rod *Ovis* obsegal 6 vrst, in sicer tri evrazijske in tri ameriške. Evrazijske vrste naj bi se razvile vzporedno s kozami in naj bi poseljevale nižje predele gorovja, saj so višji, skalnati predeli domena koz. Ameriške vrste naj bi se razvile v odsotnosti koz in poleg nižjih predelov gorovja poseljujejo tudi visokogorje s skalovjem ter skalnatimi pečinami.*

Zdajšnji evropski muflon (*Ovis ammon musimon*, Pallas, 1811) je najmanjša divja ovca. Izvira z otokov Korzike in Sardinije. Do 16. stoletja je bil razširjen le na teh dveh otokih. Leta 1566 naj bi jih v Evropo, v svoj Dunajski vrt, pripeljal cesar Maksimilijan II. Princ Evgen Savojski je leta 1731 korziške muflone pripeljal v svoj zverinjak Belvedere pri Dunaju, od koder so jih naselili tudi v cesarsko lovišče pri Lainzu. Pozneje so muflona naselili tudi v druge dele Evrope.

Naseljevanje muflona na Gorenjskem

Lovske organizacije so muflona naselile tudi v Slovenijo. Prve muflone je v Slovenijo naselila Uprava gojitvenih lovišč LRS v letu 1953 na Robce v Kokri. Muflone so prepeljali iz revirja Fröhenleiten (Forst und Jagd Direktion Meyer-Melnhof) pri Gradcu (FABJAN, 1965). V letih 1954 in 1955 ter v letu 1964 je bilo na omenjeno območje oziroma v neposredno bližino izpuščenih še nekaj živali (SIMONIČ, 1968).

Po letu 1960 je na Gorenjskem in v njenem obrobju sledila vrsta naselitev. V Vrsniku pri vasi Soča v spodnji Trenti so jih naselili leta 1961 (FABJAN, 1965, SIMONIČ, 1968). V letu 1964 so kolonijo dopolnili. V letu 1963 je Zavod za gojitev divjadi Kozorog – Kamnik izpustil muflone v predel Hudi konci –

Kamniški vrh. V letu 1964 so kolonijo dopolnili (FABJAN, 1965, SIMONIČ, 1968, ŠAŠEL, ustno sporočilo 1999). Leta 1964 so dopolnili kolonijo, ki je nastala v Bohinju, leta 1968 so jih naselili na Mežaklo, leta 1970 v lovišča LD Selca, LD Škofja Loka, LD Jošt in LD Udenboršt, leta 1971 pa v lovišče LD Polhov Gradec (KRŽE, 1975). Leta 1969 so ji naselili v lovišče LD Bled in leta 1971 v lovišče LD Dobrča (ZBORNIK ZLDG, 1999).

Značilnosti življenjskega prostora divjih ovc in muflona

Številni avtorji ugotavljajo, da divje ovce pogosto poseljujejo gorate predele in višavja. Evrazijske divje ovce se najpogosteje pojavljajo na zmernih do strmih, razgibanih, vendar ne prepadnih terenih na nadmorskih višinah do 2.500 m. Večina populacij je podvržena sezonskim gibanjem med poletjem in zimo. Pretežno se selijo v višje predele in na večja, bolj prostrana območja poleti, v nižje predele pa pozimi.

Tudi za ameriške divje ovce je ugotovljeno, da poseljujejo gorovja z gorskimi travniki in travnatimi strminami pa tudi obronke v predgorju. Dobro se počutijo tudi v bližini razgibanih skalnatih čeri in skalovja. Prilagodile so se na različna podnebja in širok spekter

ekosistemov, med drugim tudi na gozdove listavcev in hladne gozdove iglavcev, pa tudi sušna puščavska območja. Ustrez jim tako odprt prostor kot tudi bližnje skalnate strmine, kjer najdejo kritje.

V prvotni domovini tudi mufloni živijo v gorskem okolju, pogosto tudi nad gozdno mejo in na gorskih travnikih, na skaloviti, suhi podlagi. Na Korziki živijo na strmih skalnatih pobočjih in vrhovih, kjer so (bili) bolj varni pred plenilci. V Turčiji je značilen muflonov habitat hribovje na stičišču gozda in stepe na nadmorski višini od 1.000 do 1.500 m, včasih tudi v sušni in bolj razgibani pokrajini. Tudi v Karpatskem bazenu naj bi se divje ovce v preteklosti pojavljale v povezavi z odprtim, stepi podobnim okoljem.

Ekološko gledano je človek naselil muflona v različna območja. Tudi naseljene populacije pogosto poseljujejo gorska območja in so podvržene sezonskim selitvam. Za nekatere kolonije, predvsem v južni Evropi, so značilna tudi polsušna in sušna skalnata območja. Večina kolonij v Evropi pa ne živi v habitatih, katerih značilnosti bi bile podobne habitatom populacij iz sredozemskega in maloazijskega območja. Veliko jih živi v gozdnatih območjih, tudi na ravnini, nekatere kolonije le na nadmorski višini do 500 m. V srednji Evropi so mufloni poselili območja z listnatimi in mešanimi gozdovi, ponekod s prepletajočimi pašniki, in sicer tako na ravnini

kot v sredogorju. Priljubljeni habitati so območja z veliko podrasti, na zmernih nagibih gora, pogosto s kamnito in skalnato podlago. Številne naseljene kolonije so ostale majhne.

V prehrani muflonov prevladujejo trave in poganjki lesnatih rastlin

Muflone odlikuje širok prehranski spekter. Vrsta hrane je pogojena z okoljem, v katerem prebiva. V prvotni domovini je prehrana pretežno žilava: prevladujejo trave, vresje in grmičevje. Na Cipru se mufloni, ki živijo v gozdnatem okolju, v večjem deležu prehranjujejo z lesnatimi rastlinami in plodovi kot živali, ki živijo na gozdnem robu (HADJISTERKOTIS, 1996). V naseljenih območjih v srednji Evropi se prehranjujejo pretežno s travami. Dlje časa lahko preživijo tudi s travami slabše kakovosti. Na drugem mestu je prehranjevanje z lesnatimi rastlinami (objedanjem poganjkov in vejic grmovja ter gozdnega drevja). Prehrana vsebuje tudi gozdne sadeže, lubje in listje; po nekaterih raziskavah naj bi tovrstna prehrana obsegala manj kot 10 volumenskih odstotkov. Pozimi se delež prehranjevanja z lesnatimi rastlinami praviloma povečuje. Na Cipru se spomladi in poleti prehranjuje predvsem s travami in mladimi drevesnimi ter grmovnimi poganjki, jeseni in pozimi pa znaten delež zajema-

jo drevesni plodovi (HADJISTERKOTIS, 1996). V Turčiji med značilno prehrano sodijo stepske trave in zelišča.

Nekatere značilnosti življenjskega prostora muflona na Gorenjskem

Po naselitvah in naravnih selitvah so se na Gorenjskem oblikovale naslednje kolonije: kolonija 1 (Kriška gora, Tolsti vrh, Potoška gora); kolonija 2 (Dobrča); kolonija 3 (Kamniška Bistrica); kolonija 4 (Bohinj); kolonija 5 (Pokljuka, Mežakla); kolonija 6 (Šmarna gora); kolonija 7 (Jelovica) in kolonija 8 (Dolomiti) (HAFNER, 2000).

Podrobneje smo analizirali nekatere značilnosti življenjskega prostora v gozdnogospodarskem območju Kranj, in sicer za celotni koloniji 1 in 2, pretežni del kolonije 7 in del kolonij 3 ter 8.

Poselili so gorski vegetacijski pas

V proučevanem območju so mufloni poselili gorski (montanski) vegetacijski pas, tako spodnji del, ki sega od 600 do 900 m nadmorske višine in za katerega so značilna bukova rastišča, kot tudi zgornji del z nadmorsko višino od 900 do 1.400 m, kjer prevladujejo čisti bukovi in jelovo-bukovi gozdovi, do veljave pa pride zaradi vse bolj ostrega

podnebja tudi smreka. V pasu do 600 m in v pasovih nad 1.400 m je pojavljanje muflonov bolj izjema kot pravilo. Prevladujejo toplejše lege. V poletnem času poseljujejo višje nadmorske višine, med katerimi je sicer večji delež toplih leg, vendar se pojavljajo tudi hladnejše. V zimskem obdobju, še posebej, ko je visok sneg, se izraziteje pojavlja na nižjih nadmorskih višinah, predvsem na toplih legah. Prevladujejo strmine z nagibi nad 20 stopinj in z različno razgibanostjo reliefa (*grafikona 1 in 2*). Prednostno izbiro južnih pobočij za nekatere kolonije ugotavlja že SIMONIČ (1968).

Intenzivnost uporabe prostora ni velika

V območju razširjenosti muflonov prevladujejo strnjeni gozdovi. Lesna zalog sestojev bistveno ne odstopa od povprečja območja. Gostota gozdnih cest je majhna (*grafikon 3*). Posledica večjih strmin, oddaljenosti in razgibanosti terena je manjša intenzivnost gospodarjenja z gozdovi.

Območje večinoma ni poseljeno, le v delu območja so manjši zaselki in samotne kmetije. Večjih naselij in infrastrukture ni, prevladujejo javne ceste nižjih kategorij. Delež kmetijskih površin je majhen, nizka je tudi intenzivnost obdelave. V sestavi prevladujejo pašniki, od katerih se jih velik del zarašča.

Prevladujejo gozdne združbe z bukvijo

V teh višinskih pasovih v proučevanem območju prevladujejo klimazonalne združbe (pogojene z višinskimi podnebnimi pasovi), in sicer alpski bukov gozd (Anemone-Fagetum), predalpski gozd bukve in jelke (Abieti-Fagetum praealpino-dinaricum), še višje pa visokogorski bukov gozd (Adenostylo-Fagetum). V manjšem obsegu se v območju razširjenosti muflonov pojavljata gorski bukov gozd (Enneaphyllo-Fagetum) in subalpski bukov gozd (Fagetum subalpinum), izjemoma se, vzporedno s predalpskim gozdom bukve in jelke, pojavlja tudi smrekov gozd z golim lepenom (Adenostylo glabrae-Piceetum). Poleg klimazonalnih združb se v arealu muflona pojavljajo tudi azonalne združbe, ki niso vezane na višinske podnebne pasove, pač pa na enega ali več ekstremnih (posebnih) rastiščnih dejavnikov. V našem primeru prevladujeta dejavnika

toplote in sušnosti, zaradi česar se največ pojavljajo gozdni združbi gabrovca in malega jesena (Ostryo-Fraxinetum), predalpski termofilni bukov gozd (Carici albae-Fagetum), v manjšem obsegu pa tudi bazofilna borovja. Na senčnih legah se pojavlja združba jelke z Borerjevo glistovnico (Dryopterido-Abietetum). Tudi SIMONIČ (1968) ugotavlja pri nekaterih kolonijah, ki so se oblikovale po prvih naselitvah, prednostno poseljevanje navedenih rastišč.

V nadaljevanju navajamo nekatere najpomembnejše značilnosti gozdnih združb v območju razširjenosti muflona. V prikazu smo se omejili predvsem na ekspozicijo, talno podlago, relief in sestavo temeljnih drevesnih vrst.

Alpski bukov gozd (Anemone-Fagetum)

Združba je razširjena na srednje strmih do strmih prisojnih dolomitnih pobočjih. Prevladujejo tople lege, občasno je poudarjena sušnost. V drevesnem sloju prevladuje bukev, posamično in v

skupinah ji je primešana smreka. Grmovni sloj je slabo razvit.

Predalpski gozd bukve in jelke (Abieti-Fagetum praealpino-dinaricum)

Značilne so različne subasociacije (tipi) navedene združbe. Prevladuje planotast svet z izrazito kraškim reliefom, apnenčasta podlaga, prepletajo se hrbti, vrhovi in vrtače, pogosto tudi hladnejše lege. Pogosta je znatna površinska kamnitost (do 20 %), prevladujejo skeletna tla, v drevesnem sloju pa so bukev, jelka in smreka, ponekod je primešan gorski javor. Grmovni sloj sestavlja predvsem mlajše drevesnih vrst, pa tudi malinovje.

Visokogorski bukov gozd (Adenostylo-Fagetum)

Za združbo je značilna visoka kamnitost (ponekod 30–40 %), večkrat lokalno pogojena. Značilne drevesne vrste so bukev, smreka, jelka, gorski javor. Pogosta so strma pobočja. Grmovni sloj je slabo razvit.

Gorski bukov gozd

(Enneaphyllo-Fagetum)

Porašča tla s ponekod večjo kamnitostjo. Podlago tvorijo apneneci in dolomiti. Prevladujejo srednjestrma pobočja, porasla z bukvijo kot izrazito prevladujočo drevesno vrsto in posamezno z javorjem, smreko, lokalno tudi jelko. Ponekod poseljuje široke jarke in vrtače.

Subalpski bukov gozd

(Fagetum subalpinum)

Visoke lege, različne ekspozicije. Muflon živi bolj v prisojnih. Značilna so strma razbrazdana pobočja in plitva skeletna tla. Glavne drevesne vrste so bukev, gorski javor, redkeje smreka ali jelka. V grmovnem sloju se pojavljajo kosteničevje, jerebika, malinovje, volčin...

Smrekov gozd z golim lepenom

(Adenostylo glabrae-Piceetum)

Pojavlja se na karbonatni podlagi. Značilna so vrtačasta območja, skalnatost, skale prekrivajo preproge mahov. V drevesnem sloju prevladuje smreka. Pogosta so zložna do strma pobočja pretežno južne ekspozicije.

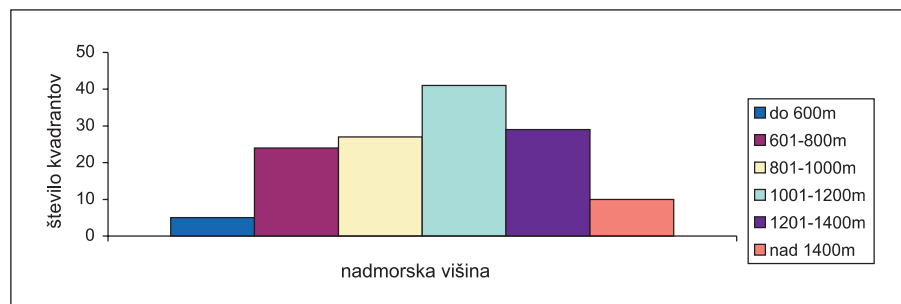
Združba gabrovca in malega jesena (Ostryo-Fraxinetum)

Toploljubna vegetacija. Združba naseljuje grebene, pečine in prepadna pobočja, značilna je skalnatost pobočij. Lega je izrazito prisojna. Najpogostejši drevesni vrsti sta črni gaber in kraški jesen.

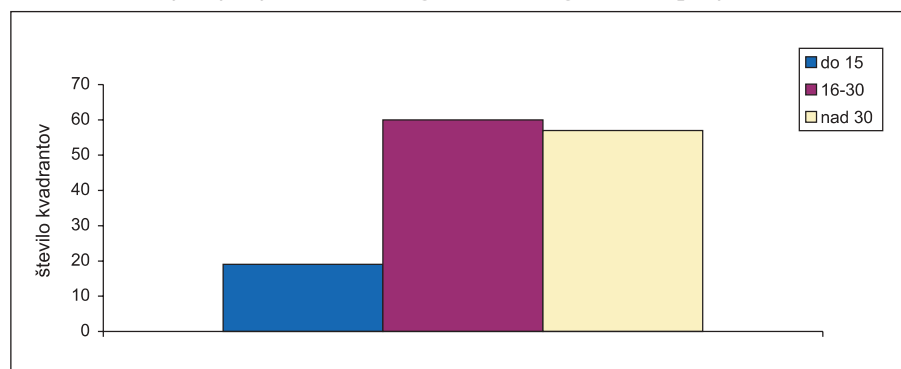
Predalpski termofilni bukov gozd (Carici albae-Fagetum)

Porašča strma, topla pobočja in grebene. Značilna so plitva tla, pogosti sta kamnitost in skalnatost. V drevesnem sloju sta bukvji primešana mali jesen in

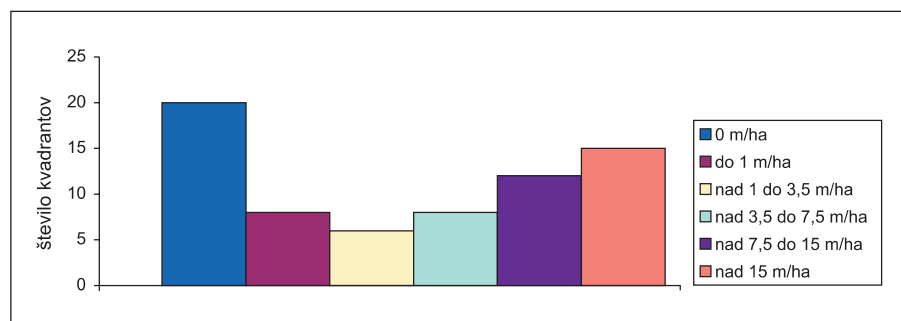
Grafikon 1: Pojavljanje muflonov glede na nadmorsko višino

Grafikon 2: Pojavljanje muflonov glede na nagib (v stopinjah)

Grafikon 3: Pojavljanje muflonov glede na gostoto cestnega omrežja

Preglednica 1: Deleži gozdnih združb, ki jih poseljuje muflon

Skupina gozdnih združb oz. rastišč v gozdnogospodarskem območju Kranj	Delež, ki ga poseljuje muflon
Rastišča logov	6
Rastišča gabrovij in dobrav	1
Rastišča bukovij na nekarbonatnih kamninah	6
Gričevnata in podgorska rastišča bukovij na karbonatnih kamninah	12
Rastišča gorskih bukovij na karbonatnih kamninah	56
Rastišča jelke in bukve	25
Rastišča jelke in smreke	10
Termofilna rastišča bukovij in bukovja na rendzinah	13
Termofilna rastišča hrastovij	-
Rastišča acidofilnih borovij	-
Rastišča bazofilnih borovij	69
Rastišča termofilnih grmičavih gozdov	38
Rastišča bukve v subalpinskem pasu	33
Rastišča rušja in šotnih barij	12

mokovec, črni gaber se pojavlja v grmovnem sloju.

Gozdna združba jelke z Borerjevo glistovnico (Dryopterido-Abietetum)

Najpogostejše se pojavlja v erozijski coni od 300 do 1000 m nadmorske višine. Porašča hladna, zmerno do zelo strma pobočja z visoko zračno vlago in izravnanimi toplotnimi razmerami vso vegetacijsko dobo. Značilne drevesne vrste so jelka in smreka, bukev je redkejša. V grmovnem sloju sta značilni leska in robida.

Ocena nekaterih značilnosti življenjskega prostora drugih kolonij muflonov na Gorenjskem

Tudi druge kolonije muflonov na Gorenjskem (kolonija 3 – Kamniška Bistrica, kolonija 4 – Bohinj, kolonija 5 – Pokljuka, Mežakla in kolonija 8 – gorenjski del Dolomitov) živijo v podobnem okolju kot kolonije proučevanega območja. Večinoma poseljujejo nadmorske višine od 600 do 1.500 m (v Kamniški Bistrici do 1.800 m, tudi v pasu ruševja, na območju Dolomitov pa do 1.000 m). V zimskem obdobju, odvisno od debeline snega, se pojavljajo bliže spodnji meji. Ekspozicija je poleti zelo različna, pozimi pa prevladujejo južne lege (Kamniška Bistrica), severne in južne lege (Bohinj), vzhodne (Pokljuka, Mežakla), občasno ponekod tudi severne. Ponekod je kamnitost znatna, drugje manj (Kamniška Bistrica do 10 %). Večinoma prevladujejo zmerna do strma pobočja. Gozdovi so precej strnjeni, rastišča so raznolika. Prevladujejo združbe so Enneaphyllo-Fagetum in

Adenostylo-Fagetum (V Kamniški Bistrici do 60 % površin), Anemone-Fagetum, Abieti-Fagetum in Arunco-Fagetum. V območju Kamniške Bistrice je zlasti v poletnem obdobju združba sleča in slečnika (Rhododendron-Rhododendretum) zastopana tudi z do 30 %. V Kamniški Bistrici obsega majhen delež tudi gozd jelke z viličastim mahom (Bazzanio-Abietetum). Značilne so topoljubne združbe, v manjšem obsegu pa se pojavljajo tudi druge. Ostryo-Fagetum, Calamagrosti-Fagetum in Carici albae-Fagetum so pomembne v Kamniški Bistrici, v Bohinju Carici albae-Fagetum, na manj ekstremnih predelih na Pokljuki tudi Adenostylo glabrae-Piceetum in celo Piceetum subalpinum. V Koloniji na Pokljuki in Mežakli sta zastopani tudi Carici albae-Fagetum in Piceetum subalpinum. (TOMAN, ustno sporočilo 2002, ŽNIDARŠIČ, ustno sporočilo 2002)

Sklepne misli

Divje ovce so doživele svoj razcvet v času ledenih dob, ko so se razvile v številne nove vrste. Večinoma poseljujejo najbolj negostoljubne zemeljske predele. Rade se zadržujejo na strmih in razgibanih terenih, vendar se prepadnim strminam praviloma izogibajo. Muflon je poleg območij z značilno toplim sredozemskim podnebjem poselil tudi hladne in puščavske predele. Prilagodil se je tudi na okolje v osrednji Evropi.

Na Gorenjskem so mufloni po naselitvah oblikovali več kolonij. Le-te niso vedno nastale v območju, kjer so bili mufloni izpuščeni, saj so imele živali možnost proste izbire ustreznega habitata. Pretežno so poselili gorsko okolje na nadmorskih višinah od 600 do 1400 m, kjer hladno celinsko podnebje z višino prehaja v zmerno subpolarno. Za ob-

močje njihove razširjenosti je značilna visoka gozdnatost s strnjenimi gozdovi. Na ravnini in v pasu gričevja se praviloma ne pojavljajo, prav tako ne nad zgornjo gozdno mejo. Pogostejši so na topnejših ekspozicijah, čeprav v poletnem obdobju tudi delež hladnih leg ni zanemarljiv. V območju naselitve prevladujejo predvsem bukove klimazonalne združbe. V gozdnih sestojih je prevladujoči bukvi v različnih deležih primešana tudi smreka, ponekod jelka, gorski javor in nekateri drugi listavci. Med azonalnimi združbami prevladujejo tiste, ki izražajo izrazito toplo in suho mezo-klimo rastišča, med senčnimi in vlažnimi pa prevladujejo združbe s poudarjeno kamnitostjo.

V arealu prevladujejo zmerne do znatne, vendar ne prepadne strmine. Prepadnim strminam se tudi muflon izogiba, pogosto pa se pojavlja pod njimi, nad njimi oziroma med njimi. Kamnitost in skalnatost sta znatni glede na druge dele območja. Prevladuje karbonatna podlaga. Precejšnja razgibanost površja se izraža s pogostim menjavanjem in prepletanjem strmin, dolin, grebenov in vrtač, pobočja pa so preprežena z jarki in ponekod s hudourniki.

Poseljenost prostora s prevladujočim hladnim podnebjem ne pomeni, da se kolonije med letom z izbiro ugodnih lokacij preživetja ne prilagajajo trenutnim življenjskim potrebam. Najbolj spoznavno in značilno je prilagajanje z izbiro lokacij bivanja med poletjem in zimo. Tudi pri proučevanih kolonijah velja, da v poletnem obdobju poseljujejo višje ležeča območja z večjo prisotnostjo tudi v hladnejših legah, v zimskem času pa se v večjem deležu premaknejo na toplejša pobočja. Po strmini in porozni podlagi namreč padavine hitro odtečejo ali poniknejo, plitva tla pa zaradi prisojne lege kmalu osuši sonce. Tudi snežna odeja na takih legah ni dolgotrajna in se kmalu pokažejo kopnine.

Značilnosti pretežnega dela muflonovega areala, gledano s človeškega vidika, so odročni in teže pristopni predeli območja. Le v manjšem delu se pojavljajo zaselki ali samote kmetije, večjih naselij in pomembnejših infrastrukturnih objektov ni. Gostota cestnega omrežja ni velika, delež kmetijske krajine je majhen. Prevladuje ekstenzivno gospodarjenje z gozdovi in kmetijskimi površinami. Na podlagi navedenega ugotavljamo, da je muflon na Gorenjskem poselil večinoma negostoljubna, odročna in človeku gospodarsko manj zanimiva območja sredogorja.

Miran Hafner,
univ. dipl. inž. gozd., spec.
miran.hafner@zgs.gov.si

(Viri so na voljo pri avtorju.)

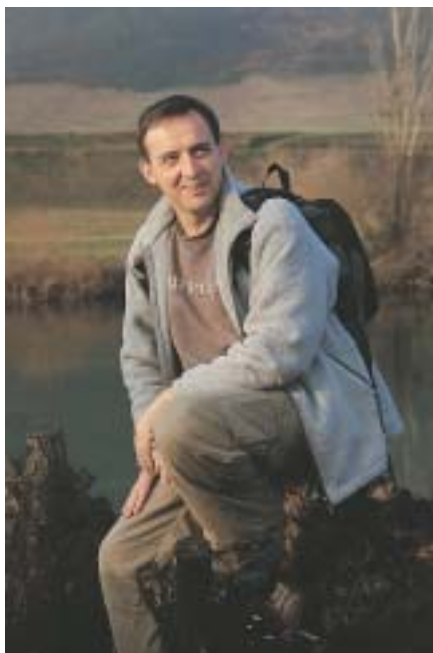
Le široko sodelovanje zagotavlja varstvo narave

Andrej Hudoklin ima svoje rodovne korenine v Dolenjskih Toplicah, kjer tudi živi. Leta 1985 je diplomiral na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete v Ljubljani. Že kmalu po diplomi se je zaposlil kot naravovarstvenik na nekdanjem Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto, predhodniku zdajšnjega Zavoda RS za varstvo narave, OE Novo mesto. Posveča se predvsem aktivnemu varstvu živalskih vrst in habitatov, predstavljanju naravnih vrednot na Dolenjskem, s poljudnimi prispevki v različnih medijih pa izpostavlja pomen varstva narave. Življenje ob vznožju Kočevskega roga je bilo gotovo eden od razlogov, da ga je pritegnilo raziskovanje kraških jam in živalskega sveta v njih, še zlasti pa ga zanimajo netopirji, polhi, sove kozače in v zadnjem času tudi bobri.

Vaša enota Zavoda RS za varstvo narave s svojim delom pokriva večji del jugovzhodne Slovenije, saj območje sega od vrha Kočevskega roga do Bizeljskega in do državne meje s Hrvaško ter pokriva celotno Belo krajino. Katere so največje težave pri varstvu narave na tem, tako obsežnem in pestrem območju?

Dolenjsko označuje pestra podoba narave. Njene osnovne poteze zarisujejo gozdni grebeni Kočevskega roga, Gorjancev, Ajdovske planote in Krškega hribovja ter rečne doline Krke, Mirne, Save, Sotle, Kolpe in Lahinje. Zaradi velike biotske raznovrstnosti in številnih redkih ter ogroženih rastlinskih in živalskih vrst so omenjeni ekosistemi v večji meri tudi naravovarstveno opredeljeni kot naravne vrednote ali ekološko pomembna območja.

Ugotavljamo, da dolenjski gozdni ekosistemi v večji meri še ohranjajo svojo stabilnost, žal pa tega ne moremo reči za občutljive rečne ekosisteme in mokrišča, vezana nanje. Zelo so jih degradirale predvsem hidromelioracije, ki so jih opravljali v letih 1970 in 1990 na Šentjernejem polju, v Spodnjem Posavju in v Mirnski dolini. Razmere zaostrejuje onesnaženost ključnih dolenjskih rečnih ekosistemov. Kritično je predvsem stanje Save in Mirne, zaskrbljujoče pa Krke, ki je onesnažena že pri izviru. Po šokantnem onesnaženju kraških zaledij se postopno le izboljšuje stanje belokranjske Krupe, edinega najdišča jamske školjke, in bližnjega izvira Jelševnik, ki slovi kot življenjski prostor črne človeške ribice. Žarišča onesnaženja se skrivajo tudi v številnih dolenjskih kraških jamah, ki ne ogrožajo le že tako problematičnih vodnih virov, ampak tudi

Andrej Hudoklin

bogato in endemično podzemsko živalstvo.

Svojstven problem je tudi zaraščanje kulturne krajine. To je najbolj opazno v Suhi krajini ter na obrobju Gorjancev in Krškega hribovja. Zaradi spremenjenih ekonomskih in družbenih razmer gozd nezadržno osvaja nekdanje ekstenzivne kmetijske površine, s čimer izginja ne le značilna identiteta prostora, ampak tudi redki življenjski prostori, vezani nanje.

Živi svet se na spremembe v okolju odziva bodisi s prilagajanjem bodisi z izumiranjem. Kaj z navedenimi spremembami izgubljam, lahko le ugibamo, saj največkrat nimamo celovitih podatkov, niti nimamo ustreznih primerjalnih podatkov iz preteklosti, spremljanje stanja biotske raznovrstnosti ključnih eko-

sistemov pa na državnem nivoju še ni vzpostavljeno.

V zadnjem letu je bil vaš zavod zelo zavzet pri projektu Natura 2000, ki ga za celotno Slovenijo vodi Ministrstvo za okolje, prostor in energijo. To je ena od številnih nalog, ki jih zahteva EU pri našem vključevanju v evropske pravne normative ter s tem tudi v pravila obnašanja. Prosimo, da nam predstavite to nalogo, predvsem z vidika varstva prostoživečih divjih živali in s tem tudi divjadi.

Izraz **Natura 2000** označuje politiko območnega varstva narave v državah EU. Predstavlja mrežo naravovarstvenih območij, ki je bila ustanovljena po vsej EU na podlagi Direktive o habitatih iz leta 1992. Mrežo sestavljajo posebna varstvena območja (SAC), ki jih države članice določijo po *Direktivi o habitatih*, priključena pa so ji tudi posebna zavarovana območja (SPA), ki jih države določijo po *Direktivi o pticah* iz leta 1979.

Direktivi o habitatih in pticah določata okoli 200 vrst habitatov, 700 vrst rastlin in živali, ter 181 vrst ptic, katerih varstvo je treba zagotavljati z vzpostavljanjem ekološkega omrežja Natura 2000. Slovenija se ponaša z veliko biotsko raznovrstnostjo, zato Direktiva postavlja pred nas velike obveznosti, saj je treba določiti območja za okrog 30 rastlinskih in 140 živalskih vrst ter za okrog 50 naravnih habitatnih tipov. Ob sodelovanju izvedencev se končuje določanje slovenskega omrežja Natura 2000, ki bo, predvidevamo, obsegalo okoli 30 % državnega ozemlja. Slovenija mora do 1. maja 2004 Evropski komisiji predložiti območja Natura 2000. Hkrati moramo vzpostaviti tudi mehanizme, ki bodo

trajno ohranjali njihovo ugodno stanje. Zato moramo za učinkovito varstvo dobro poznati ekološke potrebe vrst in habitatov, da se bomo lahko ognili negativnim vplivom. Ukrepi varstva se bodo uskladili z načrti upravljanja območij ali posredno z izvajanjem različnih sektor-skih načrtov (gozdarski, ribiški, lovski, vodarski).

Na prvi pogled se zdi, da lovstvo nima veliko stičnih točk z območji Natura 2000, saj nobena vrsta od divjadi ni uvrščena na seznam omenjenih dveh direktiv. A ni tako, saj so vsa območja Natura 2000 hkrati tudi habitati divjadi, zato bo treba v njihovem obsegu zagotavljati takšen način gospodarjenja z divjadjo, ki bo ohranjal tudi gozdne habitatne tipe in evropsko ogrožene vrste. V tem pogledu ni pričakovati zapletov, saj je že dosedanja lovska praksa veliko pripomogla k ohranjanju ogroženih vrst in njihovih habitatov. Glede na zahteve obeh direktiv bo treba preveriti lovskogojitvene načrte in jih dopolniti, kjer bo potrebno.

Projekt Natura 2000 je nedvomno prednostna naloga varstva narave v Sloveniji. Poleg ministrstva, Agencije RS za okolje in Zavoda RS za varstvo narave se vanj vključujejo tudi drugi resorji, predvsem kmetijski in gozdarski. Za uresničevanje projekta je ključna tudi podpora javnosti in vesel sem, da smo prav med lovci na predstavitvah na tere-nu našli veliko zaveznikov.

Isto ministrstvo je kar celo desetletje vodilo projekt zavarovanih območij v Sloveniji. To je bil program ustanavljanja regijskih parkov pod nazivom Parki za življenje. Nato je bilo to delo pred enim letom po ukazu samega ministra povsem ustavljeno, s pravo ihto pa ste se lotili programa Natura 2000. Zakaj torej gre, v čem so bistvene razlike, če primerjamo oba programa?

Naravovarstvena praksa je pokazala, da so parki kot zavarovana območja ena učinkovitejših oblik varstva narave. To potrjujejo izkušnje v tujini, pa tudi že delujoči slovenski parki (Triglavski narodni park, Regijski park Škocjanske jame, Kozjanski park ter krajinski parki Sečoveljske soline, Logarska dolina in Goričko). Parki s svojimi javnimi zavodi – upravami – znotraj zavarovanega območja zagotavljajo učinkovito varstvo narave, spodbujajo trajnostno gospodarjenje z naravnimi dobrinami, lokalnemu prebivalstvu pa prav tako ponujajo številne razvojne priložnosti. Uspešno delo parkov postopno razbija mit »rezervatnega« pogloba na življenje v parkih, v katerih naj ne bi bilo prostora za človeka.

Ob dejstvu, da smo v Sloveniji uspeli, bolj po sreči kot pa z zavestnimi odlo-

čitvami ohraniti obsežna območja ohranjene narave, smo ob nastanku suverene države videli možnost njihove ohranitve prav v parkovni politiki. Tako je bila leta 1999 v spremembah in dopolnitvah državnega prostorskega načrta potrjena zasnova parkov, v katero so vključeni manjši krajinski parki ter obsežna območja regijskih parkov: Snežnik, Pohorje, Kočevsko – Kolpa, Kras, Trnovski gozd, Kamniško-Savinjske Alpe in Karavanke ter Mura. Žal pa strategija parkov zaenkrat še ni dobila prave podpore na politični ravni, in sicer ne na državni ne na lokalni, zato je večina parkovnih pobud zastala.

Načelo ohranjanja narave z ustanavljanjem zavarovanih območij se je predvsem v razvitih evropskih državah pokazalo kot ustrezen, a nezadosten varstveni pristop. Omejeval se je zgolj na parkovna območja, zato ni mogel zagotavljati celovitega varstva ogroženih vrst in habitatov, ki največkrat segajo tudi prek državnih meja. Dober odgovor na takšne varstvene dileme je ponudilo evropsko ekološko omrežje posebnih ohranitvenih območij - Natura 2000. Tak pristop zagotavlja učinkovito varstvo dovolj velikih območij vitalnih populacij evropsko ogroženih vrst in habitatov ter njihovo čezmejno povezovanje.

Natura 2000 je tudi zaradi normativnih mehanizmov eno učinkovitejših orodij varstva narave, saj lahko Evropsko sodišče zaradi neizpolnjevanja obveznosti naloži državi visoke denarne kazni. Nenazadnje je pomembno tudi to, da nastajajoča mreža območij Natura 2000 potrjuje visoko biodiverzitetno vrednost predlaganih regijskih parkov, saj so praktično vsi njen sestavni del.

Z idejami in prizadevanji vašega zavoda so bila že ustanovljena nekatera zavarovana območja po določilu krajinskih parkov, kot sta Lahinja, Kolpa. Veliko dela ste vložili tudi v strokovne podlage za ustanovitev regijskega parka Kočevsko – Kolpa, ki ga je pred tem pripravljalo Gozdno gospodarstvo Kočevje v sodelovanju z raziskovalnimi zavodi ter s takratnim MOP, kar je potekalo pod imenom Kočevski naravni park. Na vseh območjih potencialnih zavarovanih območij – parkih je pri lovcih prisotna bojazen, da bo ob razglasitvi zavarovanih območij tam prepovedan vsak lov. Ta strah se je zalezel lovcem v kosti predvsem zaradi režima in stališč do lova v Triglavskem narodnem parku, ki ima oporo pri posameznikih na MOPE. V velikem delu strokovne javnosti prevladuje mnenje, da je to zastarel in konzervatorski pristop k varstvu narave. Seveda pa so različni režimi varovanja v narodnem, regijskem in krajinskem parku. Kakšno je

vaše mnenje o lovu v prihodnjih regijskih parkih?

Slovinci imamo en sam narodni park. V primerjavi z regijskimi parki ga označuje bistveno višja stopnja prvobitne narave z ohranjenimi ekosistemi in naravnim procesi, zato je tudi strožje varovan. V skladu z mednarodnimi merili ponuja priložnost, da v njegovem osrednjem delu ohranjamo naravne procese brez drugih človekovih posegov in gospodarskega izkoriščanja. V takšnem kontekstu moramo razumeti tudi prepoved lova, kar je povsem običajna praksa drugih evropskih parkov.

Drugače pa je z regijskimi parki, v katerih so varstveni režimi precej manj omejujoči. To so območja, kjer se naravna in kulturna krajina uravnovešeno prepletata, človek pa je s svojo prisotnostjo in dejavnostjo njen neločljiv del. To velja tudi za lovstvo, ki bi moralo na območju regijskih parkov še naprej zagotavljati ustrezne življenjske razmere za divjad, jo upravljati po načelu trajnosti ter tako ohraniti ravnovesje med rastlinsko in živalsko sestavino parkovnih ekosistemov.

Čeprav 68. člen ZON sicer lahko prepove, omeji ali drugače uredi lov in izvajanje lovskogojitvenih ukrepov, menim, da so naravni procesi v načrtovanih regijskih parkih spremenjeni do take stopnje, da je skrb za uravnavanje naravnega ravnovesja na relaciji rastlinojeda divjad – gozd – zveri – človek nujnost.

Vi sicer niste član lovske organizacije, vendar vaše strokovno delo pokriva varstvo vseh prostoživečih divjih živali, torej tudi divjad in njene habitate. V lovstvu že kar daljše obdobje velja, da je od divjadi najbolj ogrožena poljska divjad, še posebno v velikih dolinah in ravninskih območjih, kjer je intenzivna kmetijska pridelava hrane. V jugovzhodni Sloveniji je delež takih površin dokaj velik. Kakšna je vloga vašega zavoda pri potrebni revitalizaciji in pri preusmeritvi v sonaravno kmetovanje, kjer ne bi bil več cilj samo največji hektarski pridelki za vsako ceno. Sedaj je očitno tako »kruto kmetovanje« tudi za ceno bolezni krajine in ljudi, tudi za ceno uničenja vsega živalskega sveta...

Nižinski svet z mokrišči in ekstenzivnimi njivskimi in travniškimi površinami je eden najbolj ogroženih in hitro izginjajočih ekosistemov v evropskem prostoru. V njegovem obsegu je tudi v slovenskem merilu registriranih največ ogroženih rastlinskih in živalskih vrst. Vzroki so seveda znani: melioracije, arondacije in komasacije zemljišč, intenziviranje kmetijske proizvodnje ter

pritisli urbanizacije in prometne infrastrukture.

Različni človekovi posegi so pripeljali do sedanje stopnje drobljenja (fragmentacije) nekdanj obsežnega nižinskega sveta. Ohranjeni so le še manjši izolirani otoki, ki ne zagotavljajo razmer za vzdrževanje vitalnih populacij ogroženih vrst in habitatov, kar vodi v njihovo izginjanje in izumiranje. Takšna je očitno tudi usoda vseh živalskih vrst, ki jih prištevamo med poljsko malo divjad, predvsem pa poljskega zajca, jerebice in fazana. Sprijazniti se bomo morali z dejstvom, da so procesi v naravi največkrat nepovratni, in da na kmetijskih površinah, v katere so bila vložena velika družbena sredstva, ne moremo pričakovati renaturacije. Žal tudi varstvo narave nima pravih vzvodov za izboljšanje razmer. Lahko se poslužujemo le priporočil kmetijskemu sektorju in ozaveščanja lastnikov zemljišč. Ob tem pa moramo vedeti, da pravega učinka ne bo brez primernih finančnih podpor in nadomestil za izpad dohodka zaradi izpolnjevanja ekoloških zahtev.

Z vstopanjem v EU se ekonomski pomen kmetijstva zmanjšuje, izpostavlja pa se njegova večnamenska vloga, ki v ospredje postavlja tudi ohranjanje biotske raznovrstnosti, zagotavljanje primerne obdelanosti zemljišč in ohranjanje poseljenosti ter kulturne krajine. Spodbudno je, da so del slovenskega kmetijskošolskega programa (SKOP) končno postali tudi ukrepi pomoči v zavarovanih območjih, kot so narodni, regionalni in krajinski parki, naravni rezervati, naravni spomeniki in ekološko pomembna območja. Za nižinski svet so tako še posebno zanimivi ukrepi: ohranjanje habitatov ogroženih vrst ptic, zatavljanje, praha, spodbujanje pašništva, obnova visokodebelnih sadovnjakov ter druge spodbude ekstenzivnih oblik kmetovanja. Čeprav so predvidena finančna nadomestila še majhna, pa je dobro, da se je proces končno le začel. Kako bomo znali spodbuditi večjo stopnjo sonaravnosti kmetovanja na Šentjernejem polju, Ljubljanskem barju, Planinskem polju, Cerkniškem jezeru, ravnica ob Dravi, Muri, Dravinji ..., ki so pomembni tudi kot habitat ogrožene poljske divjadi, je odvisno tudi od vključevanja in sodelovanja lovcev.

Kočevski rog je dolenska oaza narave, s prostranstvom gozdov, izjemnostmi rastlinskega in živalskega sveta in samoto, ki je nastala z odhodom Kočevarjev. Kot pa lahko v zadnjem času razberemo iz medijev, se na dolenski strani soočate tudi z različnimi profitno naravnanimi interesi, ki ne podpirajo varstvenih ciljev. Katere grožnje so po vaši oceni trenutno najbolj zaskrbljujoče?

Res je, v Kočevskem rogu imamo Dolenci tisto pravo divjino, o kateri sanja Evropa. Območje naj bi zavarovali kot regijski park, zaradi velikih zveri, ptic in gozdnih habitatnih tipov pa je opredeljeno tudi kot območje Natura 2000. Vse to postavlja pred nas nesporne zahteve, da moramo razvoj območja še naprej podrežati varstvu narave, urbanizacijo in razvojne programe pa umestiti v vitalna naselja na robu območja. A v praksi stvari niso vedno tako preproste, saj se vedno znova pojavljajo razvojni interesi in pobude, s katerimi se moramo soočiti in usklajevati.

Ena takšnih vročih tem je prodaja stavbišč nekdanjih kočevskih vasi v notranjosti roške planote, ki jo vodi Kmetijska zadruga Črnomelj. Parcele kupujejo investitorji, ki sredi divjine načrtujejo postaviti sekundarna bivališča! Na srečo opustele lokacije v nekdanjih vaseh niso predvidene za ožvitev (revitalizacijo). Kljub temu so že začele rasti črne gradnje, ki jih s pomočjo inšpektorjev le s težavo obvladujemo.

Še drznejša so prizadevanja podjetja Exploingeneerig iz Občine Semič, da bi pri Golobinju, pod pragozdom Kopa, opravljali eksplozijsko spajanje kovin. Poleg nesprejemljivega izvajanja dejavnosti v tem prostoru problem povečujejo močne eksplozije ter veliki tlaki, ki se sproščajo ob tem. Izvajalci so poskusna spajanja izvedli brez vsakih soglasij pristojnih služb, nadaljnjo poskusno proizvodnjo pa so morali preprečiti inšpektorji.

V zadnjem času in vseh letnih obdobjih se zelo povečuje tudi prisotnost obiskovalcev, popotnikov, avtomobilskih turistov, različnih rekreativnih dejavnosti, nabiralcev gozdnih sadežev. Da bo pritisk obiskovalcev z vidika varstva narave čim manj problematičen, bi bilo treba obiskovalce, predvsem pa večje skupine, usmerjati na območja, ki bodo temu primerno urejena, pri tem pa upoštevati tudi potrebe živega sveta.

To je le delček težav, ki vsak na svoj način zmanjšujejo stabilnost obsežnega ekosistema. Bogastvo tukajšnje narave lahko ohranijo le skupna prizadevanja odgovornih udeležencev v prostoru: gozdarjev, lovcev, naravovarstvenikov in še zlasti pristojnih občin, ki pa žal v ohranjeni naravi še ne znajo videti razvojnih priložnosti.

Gotovo imate pestre izkušnje na področju varstva narave s posameznimi lastniki zemljišč. Znan je primer z območja vašega zavoda, kjer je lastnik zemljišča poškodoval bobrišče ob Krki, kamor je bober prišel s hrvaške strani, kjer so ga uspešno naselili.

Poškodovanje bobrišča je poučen primer, kaj se lahko zgodi z naravovarstveno lokaliteto, če ne poiščemo tudi uspešnega stika z lastnikom zemljišča ali pri njem ne dobimo podpore! Po spletu okoliščin v razgovorih z bližnjimi domačini nismo uspeli navezati stika z enim od lastnikov, ki je tako nevede poškodoval del bobrišča. Na srečo se je pozneje izkazalo, da poseg za bobre le ni bil usoden, lastnik pa je pokazal veliko mero pripravljenosti za sodelovanje pri nadaljnjih varstvenih ukrepih.

Potrdilo se je, da je pri varstvu narave lahko bolj kot kakršen koli akt o zavarovanju učinkovita komunikacija – prenos vedenja, znanja o vsebini in zahtevah varstva v okolje, ki smo ga spoznali za pomembnega. Seveda vsak naravovarstveni ukrep prinaša lastniku večje ali manjše omejitve, zato ukrepi praviloma nikoli niso sprejeti z odobravanjem. Ob izvedbi varstvenih ukrepov je zato treba poiskati pravi stik s prizadetimi in skupaj z njimi najti najboljše rešitve, še posebno, če ni na voljo ustreznih finančnih nadomestil.

*Z Andrejem Hudoklinom sem se pogovarjal –
Janez Černač.*

Narislal Hubert Zeiler

Na pohodu - rakunasti pes ali enok

Rakunasti pes ali enok (*Nyctereutes procyonides*) je vrsta, ki se v Evropi izredno številčno in prostorsko širi. Njegova prvotna domovina je vzhodna in jugovzhodna Azija, in sicer prostor med vzhodno Sibirijo prek Mandžurije do Severnega Vietnama in Japonske. Zaradi lepega in kakovostnega krzna so rakunastega psa tudi množično umetno vzrejali. Ravno zaradi potreb krznarske industrije in tržišča so leta 1927 rakunastega psa pripeljali in izpustili v prosto naravo tudi v evropskem delu tedanje Sovjetske zveze, in sicer v Ukrajino. Od tam se je rakunasti pes hitro širil tako na vzhod kot tudi na zahod, v Evropo. **Zdaj v Evropi najdemo rakunastega psa v Skandinaviji, na Poljskem, v Nemčiji, Češki republiki, Slovaški, Avstriji, Madžarski, Romuniji, Bolgariji, Srbiji, Franciji in v Švici.**

Prvi rakunasti psi so se pojavili na ozemlju zdajšnje **Nemčije** (tedaj Nemška demokratična republika) konec 50.

let minulega stoletja. Prvi primerki so na ozemlju tedanje NDR uplenili leta 1962. Seveda pa rakunasti pes ni osvojil tolikšnega ozemlja v tako kratkem času samo po tej poti. K prostorskemu in številčnemu širjenju te vrste na ozemlju Nemčije so veliko pripomogle tudi farme za gojenje teh živali oz. farme za proizvodnjo krzna, od koder so posamezni primerki pobegnili v prosto naravo. Očitno pa je bil »novinec« tudi izredno nezahteven glede življenjskih razmer, in sicer tako glede podnebnih kot tudi geografskih značilnosti. Kot se tudi sicer rado dogaja v naravi, je bil rakunasti pes kot tujerodna (alohtona) živalska vrsta skoraj povsod konkurenčnejši od domačih vrst, ki zasedajo podobno ekološko nišo. Poleg tega rakunasti pes v evropskih razmerah praktično nima naravnih sovražnikov, ki bi uravnavali njegovo številčnost. Ta pa še ni tolikšna, da bi nastalo naravno samouravnavanje z različnimi boleznimi. Ostaja še veliko pro-

stora, kamor se ta vrsta lahko še širi. Zdaj je rakunasti pes v nekaterih območjih Nemčije pogostejši kot lisica, kar si je sicer kar težko predstavljati.

Rakunasti pes je v srednjeevropskem prostoru našel ustrezen življenjski prostor in ugodne prehranske razmere, zato njegovemu številčnemu in prostorskemu širjenju še ni videti konca. Tako se hitro in uspešno širi po celotni Nemčiji, od koder je že prišel v severne predele **Avstrije**, v avgustu leta 2003 pa so dokazano ugotovili pojav tega plenilca tudi v Švici, kjer so našli povoženega samca, težkega 6 kg.

Rakunasti pes je pogost tudi v južnih predelih **Finske**, kjer je opazen posebno negativen njegov vpliv na gozdne kure ter seveda tudi na številčnost male divjadi.

Na Poljskem so prisotnost rakunastega psa prvič ugotovili leta 1955 v znamenem pragozdu Białowieża. Leta 1958 je bil uplenjen prvi primerki nedaleč od

ukrajinske meje. Gostota naselitve rakunastega psa dosega v nekaterih loviščih Poljske prek 20 živali/1000 ha. Gostoti rakunastega psa in lisice na Poljskem kažeta, da sta obe vrsti med seboj konkurenčni, pri čemer je, vsaj v določenih območjih, rakunasti pes ekološko močnejši. Povsod tam, kjer je gostota rakunastega psa velika, je gostota lisic precej manjša kot v drugih območjih. Na Poljskem se je odstrel rakunastega psa do leta 1987 večal in dosegel številko približno 700 živali. Po tem letu se je število do leta 1991 zmanjšalo na približno 500 živali, žal pa mi podatki po letu 1991 niso bili dostopni, zato sem zanje zaprosil Poljsko lovsko zvezo.

Enoka uvrščamo med plenilske vrste, prehransko gledano pa je tipična vsejeda vrsta. Njegov vpliv na malo divjad in ptice, ki gnezdiijo na tleh, je lahko precejšen. Znani so primeri iz nekaterih izoliranih območij – otokov, kjer je rakunasti pes določene vrste ptic, ki gnezdiijo na tleh, uspel praktično iztrebiti. Posebno velik je njegov vpliv na gnezda in mladiče prej naštetih živalskih skupin.

Ker je rakunasti pes v evropskem prostoru prisoten šele razmeroma kratek čas, so tudi raziskave o ekologiji in vplivu te vrste v evropskem prostoru razmeroma redke oz. šele potekajo.

Biologija in ekologija

Rakunasti pes ali enok spada, podobno kot volk in lisica, v družino psov – Canidae. Najraje zaseda tiste življenjske prostore, ki mu ustrezajo kot vsejedu z zelo širokim spektrom različnih vrst hrane. Glede prehrane ga torej uvrščamo med tekmece domačim plenilskim vrstam, kot so lisica, jazbec, dihur (ter rakun in mink kot tujerodni živalski vrsti, kjer se pojavljata).

Pogostejši je v zamočvirjenih predelih, kjer prevladujejo listnati gozdovi z mehкими listavci (jelša, močvirska breza, vrba) in trstičje. Naseljuje predvsem prehodna območja med zamočvirjenimi in suhimi predeli, prehode med močvirji, bajerji, jezeri in drugimi mirmimi vodnimi viri na eni strani ter gozdovi, polji, travniki in njivami na drugi strani. Razen navezanosti na vodo enok ne kaže nobenih drugih posebnih zahtev glede življenjskega prostora. Njegovo pojavljanje v sredogorju in visokogorju še ni dokazano.

Rakunasti pes je aktiven predvsem v nočnem času. Živi v podzemnih luknjah, ki si jih lahko sam izkoplje, kar je sicer redkeje, ali pa v starih lisičinah in jazbinah. Dneve pogosto preživi tudi v starih votlih drevesih, pod podrtim drevjem, pod koreninami, v večjih skladiščih bal sena in slame na prostem ...

V evropskem prostoru je razmnoževanje rakunastega psa še vedno slabše raziskano. Pari se v februarju in marcu. Samica po približno 9 tednih poleže 6 do 8 mladičev, ki so ob rojstvu goli in slepi. Doslej največje ugotovljeno število mladičev je bilo kar 16 živali v enem leglu. Mladiči se razvijajo in odraščajo nekoliko hitreje kot pri lisicah in pridejo iz gnezda že po dveh tednih. Samico zapustijo pri starosti 6 mesecev in spolno dozorijo v drugem življenjskem letu. Za razliko od mladih lisičk uporabljajo mladiči rakunastega psa vedno samo en prostor za iztrebljanje, ki je navadno v manjši kotanji. Včasih je taka latrina na samem začetku podzemnega rova, kjer so mladiči. Smrtnost je največja v prvem življenjskem letu, tako da starost enega leta dočaka samo okrog 30 % poleženih mladičev.

Za rakunastega psa ali enoka je značilen nekakšen zimski dremež, česar drugi predstavniki družine psov ne poznajo! Posebno v ostrih zimah se lahko pri rakunastem psu občutno upočasnijo življenjske funkcije.

Kljub razmeroma skrivnemu nočnemu življenju pa je enok vrsta, ki je tudi v neposredni človekovi bližini našla ugodne razmere za preživetje, še posebno prehranske. Zelo rad se naseli v predele neposredno ob človekovih naseljih, celo v predmestjih velikih mest ga najdemo.

Rakunasti pes ali enok

Foto: Foto Spring MB

Pri rakunastem psu opazimo številne barvne odtenke odlakanosti: od jazbečje sive do skoraj črne, mogoči so tudi posamezni temno rjavo obarvani primerki. To mu omogoča izvrstno kritje, saj se njegova oblika zelo dobro prikriva z oblikami in barvami v okolju. Velikokrat zgolj značilna oblika glave omogoča prepoznavanje v nočnem mraku.

Dlaka je dolga in kuštrava, z zelo gosto podlanko.

Na videz je enok nekoliko podoben jazbecu. V nasprotju z razmeroma majhno glavo pa ima veliko, čokato telo, ki na razmeroma kratkih nogah daje vtis nerodnosti in okornosti. Rep je kratek, debel in košat. Pri opazovanju ponoči daje rakunasti pes – v nasprotju z jazbecem – vtis, da je na nekoliko krajših in daljših nogah.

Rakunasti psi dosegajo povprečno težo od 6 do 10 kg. Za rakunastega psa je značilna obarvanost obraznega dela, ki je podobna kot pri rakunu, po čemer je dobil tudi ime. Zanimivo je, da je nemško ime za to vrsto navezano neka-ko na kune, čeprav ne spada mednje; tako bi bil prevod iz nemščine kunji pes (Marderhund).

Rakunasti pes ima značilne čeljusti in ugriz plenilca, podobno kot lisica ali jazbec (42 zob). Podočniki (ali grabilci) enoka so nekoliko krajši kot tisti pri jazbecu.

Kot smo že omenili, enok spada med vsejede vrste in med t. i. generaliste z velikim deležem rastlinske hrane. Na njegovem jedilniku najdemo malo divjad, jajca in mladiče v gnezdih, polže, črve, žuželke, žabe in druge dvoživke ter sadje, plodove, koruzo in žito.

Tudi raziskave okuženosti rakunastih psov z notranjimi zajedavci v evropskem prostoru so zelo redke. Pri njih strokovnjaki ugotavljajo podobno vrste kot pri lisici, med drugim tudi nekatere zoonoze, kot so mala lisičja trakulja (*Echinococcus multilocularis*), trihina (*Trichinella spiralis*) ... Poleg tega rakunasti pes zaseda med prenašalci stekline, vsaj v nekaterih okoljih, drugo mesto za lisico, na Finskem pa je celo glavni prenašalec te nevarne zoonoze.

Znaki njegove prisotnosti v lovišču

Sledove rakunastega psa najpogosteje najdemo ob vodi ali ob njegovem podzemnem bivališču, pri čemer so prsti precej pahljačasto razprti. Za enoka je značilno iztrebljanje na stalnih mestih, kar služi tudi za označevanje revirja in za medsebojno sporazumevanje. Iztrebek je dvodelen, temne barve in približno 6 cm dolg ter 2–3 cm širok. V njem ponavadi najdemo dlake, perje in ostanke plodov ali sadja.

Če najdemo uničena gnezda talnih gnezdilk, kot so fazan, poljska jerebica,

priba, kozica ..., so jajca preluknjana, poškodovana in izpraznjena z zgornje strani, medtem ko je spodnja polovica ponavadi nepoškodovana, lahko posumimo na enoka. Lahko najdemo tudi izkopano ali odgriznjeno trsje, kjer so korenine rastline požrte. Rakunasti pes zelo rad obiskuje tudi krmišča in mrhovišča, kjer se hrani predvsem s sadjem in koruzo.

Srečanja z rakunastim psom v naravi so zaradi njegovega nočnega življenja razmeroma redka in zgolj naključna. Pri iskanju hrane rakunasti pes v svojem značilnem, nekoliko neokretnem teku preiskuje polja in travnike, požeta strnišča in koruzna polja ter sadovnjake. Pri tem se večkrat zaustavlja in preskuša veter. Enok izvrstno voha in hitro zavo-ha nevarnost.

Lov na rakunastega psa

Čeprav rakunastega psa še ni v Sloveniji, vseeno spoznajmo, na kakšne načine ga lovijo v državah srednje Evrope, zlasti v Nemčiji.

Glede na to, da je rakunasti pes tuje-rodna živalska vrsta in da lahko precej vpliva na nekatere vrste živali, zlasti talne gnezdilke in na malo divjad, v Nemčiji spada med vrste, na katere je lov načeloma dovoljen vse leto. To velja za večino zveznih dežel. V nekaterih zveznih deželah pa je lov na odrasle živali prepovedan v času poganja in vzreje mladičev. To obdobje lovopusta je različno, načeloma pa traja od 1. 3. oz. 1. 4. do 16. 7. oz. 1. 9.

V Nemčiji največ rakunastih psov uplenijo na nočnem čakanju divjih prašičev na krmiščih. Posamezne enoke uplenijo tudi ob žitnih ali koruznih njivah ter na njihovih strniščih ali v sadovnjakih. Lovijo jih tudi na posebnih krmiščih, ki so namenjena večinoma lovu samo te vrste. Tam polagajo koruzo, suhe slive, suhe dateljne, rozine, suhe fige ali hruške, odvisno tudi od zakonskih omejitev, ki v posameznih deželah veljajo glede dovoljene vrste krme. Enok praviloma obišče tako krmišče že ob prvem večernem mraku. Velikokrat pride na krmišče par. Pri postavitvi preže je treba paziti predvsem na ugoden veter, saj je enok za to zelo občutljiv. Za pok puške niso pretirano občutljivi, saj ponavadi po prvem strelu ne zbežijo ali pa se že kmalu vrnejo na krmišče.

Divji prašiči velikokrat zapustijo krmišče, če pride rakunasti pes. Nasprotno pa jazbec in rakunasti pes renčita eden na drugega in med njima je ves čas »varnostna razdalja.«

Lovski psi, še posebno mladi, kažejo določen strah in spoštovanje do svojega

Odstrel rakunastega psa v nekaterih evropskih državah:

	Nemčija	Avstrija	Estonija	Poljska
1995		8	1.723	408
1996	766	3	1.398	341
1997	1.735	5	1.516	0
1998	3.249	13	1.497	0
1999	5.711	15	1.925	0
2000	7.161	18	2.222	0
2001	11.659	4	3.753	1.143
2002	16.087	25	4.900	6.223

Opomba: Na **Poljskem** je bil odstrel rakunastih psov v letih 1997–2000 prepovedan, drugi podatki pa so zbrani za približno 90 % površine te države.

Na **Finskem** so v letu 2002 uplenili 95.700 rakunastih psov, sicer pa je odstrel v letih 1997–2002 dosegal vrednosti od 74.900 do 110.800 živali.

Na **Danskem** vsako leto uplenijo nekaj živali skoraj izključno ob meji z Nemčijo ali pa posamezne osebkke, ki uidejo iz umetne vzreje.

daljnjega sorodnika. Samo posamezni, tudi sicer zelo ostri lovski psi brez razmišljanja napadejo enoka. Tudi če se odločimo za jamarjenje nanj, smo le redko uspešni. Samo z zelo ostrimi psi je jamarjenje včasih uspešno, saj se rakunasti pes zelo spretno in agresivno brani. Zato tudi zelo redko in šele po dolgem času zapusti svoje podzemno bivališče, če ga preganja pes jamar. V naravnih podzemnih rovih se rakunasti pes lahko tudi sam zakoplje pred psom.

V nekaterih nemških zveznih deželah je dovoljen lov na rakunaste pse s pastmi dvigalkami, ponavadi na krmiščih in v posebnih lovilnih bunkerjih, tako da je dostop do pasti večini drugih vrst onemogočen. Lov rakunastega psa v pasti, ki lovijo žive živali, je le redko uspešen.

Poročila navajajo, da je rakunasti pes zelo trd na strel, zato pri lovu nanj s puško uporabljajo praviloma šibre, premera 3,5 mm, in to ne na večjo razdaljo kot 25 m. Tudi pri slabih strelah s kroglo majhnega kalibra (.22 Hornet, .222 ali .223 Remington) gre po strelu pogosto še zelo daleč, pri čemer je iskanje po krvnem sledu zelo težavno.

Glede na številčno in prostorsko hitro širjenje rakunastega psa iz vzhodne v srednjo Evropo lahko domnevamo, da se bo taka težnja nadaljevala tudi v prihodnjih letih in da verjetno v nekaj letih lahko pričakujemo pojav te vrste tudi pri nas. Starejši bralci revije Lovec se verjetno še spominjajo prve in po zbranih podatkih doslej tudi edine uplenitve rakunastega psa v Sloveniji. Uplenjen je bil decembra 1980 v lovišču LD Gaberk - Divača.

Mag. Janko Mehle

Na kratko iz tujega tiska ...

Kanada: Kanadski in angleški raziskovalci so objavili rezultate več kot 30-letnih raziskav, ki so jih opravili na razmeroma izolirani populaciji debelorogih ovc (*Ovis canadensis*) v gorovju Ram Mountains v državi Alberta. Od leta 1971 so jih naprej odlavljali, označevali in merili različne telesne znake na odlovljenih živalih. Od leta 1975 naprej so uplenili tudi 57 samcev – ovnov, na katerih so opravili vse želene meritve. Ena od pomembnejših ugotovitev je, da če ne pustimo samcev, da dosežejo določeno starost in se uspešno razmnožujejo, se genska pestrost populacije manjša, saj sta tako zasnova za razvoj rogovja kot tudi telesno velikost zelo dedna. To pomeni, da če ovne uplenimo prezgodaj, pred njihovo udeležbo v procesu razmnoževanja, se značilno zmanjšajo telesne teže in tudi dolžina rogov. Nenačrtovan in nenadzorovan lov premaladih ovnov torej vodi v gensko siromašenje populacije. Vsak prebivalec Alberta lahko lovi debelorožne ovce od konca avgusta do konca oktobra, za kar potrebuje veljavno dovolilnico (licenco). Leta 1996 so za doseg cilja zrelih ovnov uvedli omejitev pri odstrelu, tako da je od tedaj dovoljeno upleniti samo ovne, katerih rogovi so dosegli dolžino celega kroga ali več. Odstrel je najstrožje kontroliran, tako da je bilo v času po uvedbi omejitve uplenjenih vsega nekaj ovnov. Raziskava sicer opozarja, da veljajo rezultati raziskave za Alberta in da jih brez zadržkov ni mogoče prenašati na druga območja in druge vrste. Kljub temu pa rezultati raziskave niso tuji številnim lovcom po vsem svetu, ki so podobne rezultate ugotovili s korektnim in dolgotrajnim opazovanjem narave in njenih prebivalcev.

(Pirsch, 3/2004)

ZDA: Če se bo število prebivalcev našega planeta večalo z enakim trendom kot doslej, se bo v naslednjih 50 letih številčnost živalskih vrst zmanjšala za 15 %. To je ugotovil ameriški antropolog Jeffrey McKee v svoji raziskavi, ki jo je objavil v reviji Biological Conservation. McKee namreč ugotavlja značilno negativno odvisnost med številčnostjo prebivalcev našega

Foto: Lovčki vjesnik

Rogovje jelena iz lovišča Garjevica (Hrvaška), ki je novi hrvaški prvak in je obenem 10. najmočnejše rogovje navadnega jelena na svetu.

planeta in prisotnostjo ali obstojem živalskih vrst v istem prostoru. Težava pri natančnejši določitvi odnosov je v tem, da številne živalske vrste sploh še niso opisane. McKee je v svoji raziskavi med živalskimi vrstami upošteval samo sesalce in ptiče. Tako naj bi bilo na območju ZDA v naslednjih 50 letih ogroženih nadaljnjih 10 vrst iz skupine sesalcev in ptičev.

(Pirsch, 3/2004)

ZDA: Prebivalci zvezne države Južna Dakota lahko primere nezakonitega lova prijavijo pristojnim oblastem prek posebne brezplačne telefonske linije.

Prijave so lahko anonimne. Če je s pomočjo prijave kršitelj zakona tudi pravnomočno kaznovan, prijavitelj primera dobi tudi posebno denarno nagrado. Tak sistem se je izkazal za dokaj uspešnega, saj so od 1. 7. 2002 do 30. 6. 2003 na njegovi podlagi uspeli odkriti 131 primerov nezakonitega lova in pri tem prijaviteljem izplačali nagrade v višini 4.850 US\$.

(Pirsch, 3/2004)

ZDA: Naštetimo še nekaj primerov boja proti nezakonitemu lovu. Kot poroča ameriški Fish and Wildlife Service, so osebi, ki je v maju leta 2003 v

zvezni državi Kalifornija nezakonito ustrelila strogo zavarovanega kondorja, določili denarno kazen v višini 20.000 US\$. V Kaliforniji so kondorji uvrščeni med strogo zavarovane vrste, saj naj bi v prosti naravi živel še vsega 79 ptic, poleg tega pa še nadaljnjih 120 v umetni vzreji. Od leta 1992 so v tej državi registrirali 5 primerov nezakonito ustreljenih kondorjev. V zvezni državi Arkansas pa so z denarno kaznijo 5.000 US\$ kaznovali lovca, ki se sicer poklicno ukvarja z vodenjem lovskih gostov na lov na race, zaradi privabljanja golobov s pšenico in nato njihove nezakonite uplenitve. Poleg tega je bil kaznovan s prepovedjo nošenja orožja za dobo enega leta, kar ga bo še posebno prizadelo zaradi njegovega poklica. Lov na golobe je sicer v Arkansasu zelo cenjen in ima dolgo tradicijo.

(Ö. Weidwerk, 2/2004)

Hrvaška: Znani hrvaški gospodarstvenik in najemnik 15.000 ha velikega vzornega lovišča Garjevica na Moslovački gori Ivica Todorčić je v septembru minulega leta v svojem lovišču uplenil jelena, katerega rogovje je uradna mednarodna CIC ad hoc komisija za ocenjevanje trofejev pod vodstvom V. Varičaka

ocenila na 261,81 CIC točke. Rogovje uplenjenega jelena je tako postalo novi prvak Hrvaške. Na svetovni lestvici najmočnejših trofej navadnega jelena zaseda 10. mesto. Rogovje novega hrvaškega prvaka je kar za 10,95 CIC točke močnejše od dosedanjega prvaka Hrvaške, ki ga je leta 1991 prav tako uplenil Ivica Todorčić. Omenimo še, da je Ivica Todorčić na Generalni skupščini CIC, ki je bila leta 2001 v Portorožu, prejel nagrado Edmond Blanc za najboljše urejeno in vzdrževano lovišče.

(Lovački vjesnik, 1-2/2004)

Uganda: Državna organizacija za varstvo divjadi UWA je pred dvema letoma začela projekt zmanjševanja številčnosti krokodilov v Viktorijinem jezeru. Domačini in okoliški prebivalci celo zahtevajo popolno iztrebljenje teh velikih plazilcev, saj je vsako leto zelo veliko žrtev krokodilov. Tako so krokodili v letu 2002 v Viktorijinem jezeru ubili kar 63 ljudi, v prvi polovici leta 2003 pa po neuradnih podatkih 29 ljudi. Najpogostejše žrtve so ženske in otroci, pa tudi ribiči.

(Ö. Weidwerk, 2/2004)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Po pokrajini se je dvigala megla in prekinjala temne obrise kakih šeststo metrov visokih hribov. Izza najbolj oddaljenih so se začeli svetlikati prvi

sončni žarki, ki so kot nož rezali gosto meglo, na škrlatnem nebu pa so ugašale še najbolj vztrajne zvezdice, ki so prav tako odhajale v pozabo minule noči. Nastajal je topel dan v poznem poletju. Na grmovju ob robu mogočnega bukovega gozda so se zalesketale solze kristalne jutranje rose. Sadovnjak, katerega stare jablane in hruške so se neopazno spajale z vedno bolj razbohotenim gozdom, je zaživel v petju jutranjih ptic, ki so zapele v nov dan. Ptičje žvrgolenje je prekinjalo rahlo žuborenje potočka, ki je mirno zapuščal dno doline. Miren vetrič je pozibaval koruznico na njivi nad sadovnjakom, vzgibaval grmovje na robu gozda ter dvignil nekaj suhih velikih listov v gozdu; vse je šelestelo kot simfonični orkester pred nastopom. Šelestela je simfonija narave. Sivo rdeč obris se je na kratko prikazal med visoko travo in po shojenem tiru skočil v leskovo grmovje. Nekaj minut nič. Šesterakova glava se je prikazala iz grmovja in ovahala jutro, ki se je rojevalo zunaj gozda. Radovedne oči so pogledale za črnim kosom, ki je zaprhutal in se oglašil iz sosednjega grma. Za sivkasto glavo je priskakljalo rdečkasto telo srednje starega srnjaka in zopet hitro izginilo v gozdu. Nato se je zopet pokazal v visoki travi, kjer je z urnimi ustnicami pobiral mlade vršičke belega cveta. Z roba gozda je skočil na travnik, na katerem je bilo nazadnje pokošeno seno, vendar ne dlje kot kaka dva metra od najbližjega zavetja. Vzdignil je glavo in kratko zabavkal, nato pa obstal, kot da posluša lasten odmev in se čudi popolnosti dneva, popolnosti matere narave, ki ga je obdarila z življenjem srnjaka.

Harmonijo življenja je prekinil rezek pok. Odmev. Nato popolna tišina, veter je ponehal in sonce je osvetlilo vrh hriba.

Kakih sto metrov v stran se je mirno naslonil na prečko preže in ni mu bilo treba dvakrat pogledati v daljnogled. Franc je vedel, da je krogla šla skozi srce. To je bilo gotovo, kot tudi to, da bo rogovje tega srnjaka, sicer ne najlepše v pestri zbirki njegovih lovskih trofejev, zagotovo pa med lepšimi, tudi spomin na harmonijo hladnega nedeljskega jutra. Kar začutil je popoln lovski blagor.

Ko je okrog desetih prišel v zbiralnico s svojim plenom, je sonce že do-

zilo. Vsako stvar je moral iskati po vsem lovskem domu. Končno je našel oskrbnika, ki je nekam zamaknjen pospravljaj za odhajajočimi gosti, in ga z resnim glasom okregal. Oskrbnik se je nekako sumljivo zadovoljno nasmejal in gugajoče povedal z nepovezanimi stavki, da ni on kriv in da bo kmalu vse na svojem mestu. Franc je takoj videl, da ne bo nič dosegel in se je odpravil za drugimi v gostilno, ki se je ponašala z lovsko tradicijo in je nosila ime Ob jelenovem roku. Imena ni dobila po jelenih, ampak po tem,

Photoaparatom **po** *slovenskega* *medveda*

MATJAŽ GOLC

dobra ogrelo zrak in ljudje so napolnili vaško središče, trgovino in bližnjo gostilno, ki je bila na pol poti do lovskega doma od cerkve. Tudi pri lovskem domu je bilo mnogo ljudi, lovcev, otrok in drugih radovednežev, ki so s svojim govorjenjem zganjali trušč. Nihče ni čestital Francu lovskega blagra, kar mu je nekoliko pokvarilo sicer lepo nedeljo, vendar zaradi tega v njegovih modrih očeh ni kazal pretirane žalosti. Franc je bil kmet in je obdeloval kakih trideset hektarjev različnih površin. Nikoli več ne bo star štirideset, zato mu je ustrezal občasen počitek, ki si ga je privoščil v obliki lova. Bil je zelo razgledan človek z višjo izobrazbo, ni dajal vtisa kmečke zapuščeni in zapostavljenosti. Na vsakem kotičku njegove kmetije je bil viden pridih tradicije, spoštovanja in potrebne urejenosti. Kljub vsemu pa je bil preprost, pač takšen, da je vzbujal najmanj pozornosti. Prav zato so ga imeli ljudje radi in ga spoštovali kot osebnost, kot kmeta in dobrega svetovalca v stiski. Tokrat, ko je z lova prinesel svoj plen, ga ni nihče opazil, nihče mu ni čestital k lovskemu blagru, nihče ni pohvalil ulova. Pa še prav nenavadno veliko ljudi je bilo. Vsi so se odpravljali v bližnjo gostilno in vedel je, da bo kmalu ostal sam. V domu je bilo vse razmetano, kar je redoljubnega Franca zelo razje-

da je po jesenskem pogonu na tistem križišču nekoč obležal utrujen lovec, ker ga je obšla slabost, ko je klical jelene. Od takrat so ljudje, ki so za to vedeli, tistemu kraju, kjer so potem zgradili gostilno, najbrž tako rekli tudi zato, da bi zbadali lovce.

Franc je stopil iz svoje že nekoliko »zdelane« in malo zarjavele, a še vedno učinkovite nive. Vrat ni zaprl, ker jih potem ni bilo mogoče odpreti z zunanje strani, kar mu je sicer povzročalo preglavice, vendar je bil s svojo »nivičko«, kot ji je rekel, zadovoljen in jo je hvalil, kolikor je le mogel, samo da se ne bi pokvarila. Ni se še dobro obrnil, že se je vanj zaletel mladi pripravnik Branko. Vljudno in zmedeno se mu je opravičil, nato pa navdušeno dodal, kot to znajo le mladi in še zeleni ljudje: »Ali si ga videl, ha, to pa ti je komad, neverjetno, pa kar ponoči ga je,« je od navdušenja skoraj zapel in poskočil. »Branč, je vse vredno s tabo? Kaj se ti je zgodilo, da si kot otrok?« je z mirnim posmehom vprašal Franc. »Ja,« je zajeceljal. »Ja, medved, Grabeljšek je pri Zdešlarjevem čebelnjaku sinoči ustrelil medveda! Franc, kod pa si hodil, saj se že vso jutro govori samo o tem! Pa kakega medveda, najmanj dvesto pet-

deset, kaj dvesto petdeset, tristo kilogramov ima.«

Franc je neprijetno presenečen stopil med ljudi, da bi se prepričal o tem, kar je slišal. 'Grabeljšek, kako on in zakaj vendar,' se je spraševal Franc, ki nikoli ni maral Grabeljška, ker je bil pač druge vrste lovec. Ne lovec iz strasti ali želje po lovu, bil je v skupini lovcev, ki jim je Franc pravil 'lovci za prestiž'. Grabeljšek je bil iz mesta in ni nikoli vedel kaj dosti o življenju na podeželju. Bil pa je ugleden in premožen podjetnik, zato so ga ljudje spoštovali in bili radi v njegovi družbi. Medved je ogrožal premoženje in varnost ljudi, ker je prišel v bližnji čebelnjak po sladko veselje, med. In poklicali so prav Grabeljška, da ga pač odstrelijo! Kljub vsej nenaklonjenosti do tega človeka je Franc z vidnim nasmehom, od cigaret in kave sivkastih zob, in brez zavisti odšel čestitat uplenitelju, ki je vključeno in mirno sedel sredi družbe na gostilniški terasi.

»O, moj bog! Kaj pa se je tebi zgodilo Grabelj, a si pogoltnil opilke,« je hudomušno rekel debelušnemu možakarju blizu petdesetih, ki je bil ves zaripel in rdeč, v obraz pa tako otečen, da ga skoraj ne bi prepoznal. »Ja, čebele,« je komaj izdaval, »ko sem ustrelil medveda, sem stopil dol k čebelnjaku in so me našgale, da komaj stojim!«

Tako so odstrelili medveda, ki je bil nevaren za ljudi. Izkazalo se je, da je tehtal dobrih sto trideset kilogramov. Franc je tako vedel, da bo Branko še dober lovec. Naslednjih nekaj mesecev se je zaradi omenjenega dogodka veliko govorilo o medvedih, lovcih in ljudeh, ki so živeli z njimi. Eni so pisali o medvedih vse dobro in blatili lovce, češ da so hladokrvni morilci, o prebivalcih medvedovih krajev pa, da niso strpni in da ne znajo več živeti na tradicionalen način v mirnem sožitju z medvedom. Drugi so se branili ali zagovarjali večji odstrel, tretji so se zavzemali za kompromis, četrti so bili tihi.

Malo pred svetim večerom je na naslov lovske družine prišlo pismo z ljubljanskim poštnim žigom in glavo neke časopisne hiše. V pismu so prosili, če lahko pride k njim fotograf, ki bi naredil nekaj fotografij divjadi, predvsem pa bi posnel kakega medveda in napisal članek o medvedih in lovcih. Na lovskem posvetu se je vnela burna razprava na to temo. Starešina je mirno, besedo za besedo, prebral pismo in lovci so ga poslušali, nato pa so se začeli smejati in omalovaževati povabilo, češ, kaj pa si mislijo žabarji, da medvedi hodijo sredi zime po cesti in vsake-mu voščijo novo leto. Kako boš vzel na

lov kakega pegavca, da ti splaši divjad? Nekdo je celo povedal, da je v tem časopisu že bral o njihovi družini in da niso povedali prav nič lepega o njih in njihovih medvedih. Nato je padla še neka kletvica na ta račun in vsi so se strinjali, da si ne želijo nobenega novinarja fotografa v svojo bližino, da iščejo le dlako v jajcu in jih nato še blatijo. Franc, ki je tudi prebral omenjeni članek, se ni vključeval v pogovor. Čez nekaj časa je sicer nejevoljno, vendar odločno prekinil razpravo:

»Ne bi bilo dobro, če ne bi nihče vzel s seboj tega fotografa. Naj ga vendar vzame nekdo s seboj za en dan, tak, ki ima čas in obvlada stike z mediji.« Ob tem se je obrnil proti Grabeljšku, ki je bil pred meseci že veliko v časopisu in se je zelo rad pokazal pred fotoaparatom v upanju, da se bo morda kdo le javil za to sicer dokaj nadležno nalogo. Vedel je za pomen in moč novinarjev ter za javno mnenje, ki ga s pisanjem ustvarjajo. Vsi prej precej glasni so umoknili. »Zdaj imamo priložnost, da sami pove-mo, kaj želimo in to prenesemo prek tega novinarja v medije. Naj ga le kdo vzame na lov!« je še enkrat vprašujoče in hkrati skoraj proseče rekel. Razprava se je končala tako, da so kar Francu naložili, naj se dogovori in uredi vse potrebno z novinarjem. Franc ni z navdušenjem sprejel naloge; ne zato, ker bi se bal novinarja ali ga ne bi maral, ampak ker je imel ravno tedaj veliko dela v gozdu, v hlevu in na splošno na kmetiji. Iz obljubljenе pomoči vseh dobrodušnih lovskih kolegov pa je vedel, da ne bo nič, kot že mnogokrat prej pri raznih delovnih akcijah.

Bil je petnajsti januar. Veter je nosil po zraku novozapadli pršič, ki ga je bilo za nekaj centimetrov. Majhni kristali so se lesketali v zimskem soncu in zrak je bil ledeno mrzel. Modra barva mrzlega sonca je delala pokrajino pusto in hladno. Franc je stopil iz 'nivičke' in hitro krenil proti vhodu Tehniškega muzeja v Bistri, kjer je bil dogovorjen s fotografom. Ko je stopil v sobo z lovsko zgodovino, je videl mladega in drobčenega fanta, ki mu ne bi prisodil polnoletnosti, kako prebira napise na stenah in se igra z nekaj sto tisočakov vrednim fotoaparatom. Fant, za katerega se je izkazalo, da je star blizu tridesetih, se je v prazni sobani zganil in z nekakšnimi ženskimi kret-njami stopil k Francu in ga povprašal po imenu. »Da, da, jaz sem Franc,« je presenečeno rekel zaradi mraza skoraj zeleni Franc in mu ponudil roko. »Moje ime je Klaudijo Berndoni,« je z nežnim nasmehom skoraj ženstveno odgovoril mlad fant, ki je bil oblečen v drago jak-

no in obut v gozdarje. Oblečene pa je imel tesno oprijete in natrgane kavboj-ke. Izpod srednje dolgih, na svetlo in rožnato pobarvanih las je bilo videti tanke, koničaste uhlje, ki so bili polni uhanov, od konice pa do zgornjega roba. Franc se je zdrznil in se sam v sebi zasmeljal in pomislil, da to ne more biti res. Nato je narejeno vljudno in kolikor mogoče strpno povprašal: »O lovcih bi radi pisali? Pa ste že bili kdaj na lovu?«

Klavdijo je začel govoriti kot navit in povedal, da je že bil na lovu in da je že fotografiral tudi slone, žirafe in zebre na safariju v Keniji, za ta članek pa se je odločil, ker so mu v časopisni hiši obljubili objavo fotografije slovenskega medveda. »A ja, mhm, aja. A tako,« je bilo vse, kar je Franc izustil po desetih minutah srečanja. Nato ga je za lažjo predstavo lovske organizacije in divjadi povabil na ogled po razstavnih prostorih slovenskega lovskega muzeja. Franc, ki je sam vse že stokrat videl, je ob vsakem preparatu na kratko povzel biologijo vrste, povedal nekaj o predvideni številčnosti, odstrelu in dodal še kako resnično ali neresnično anekdoto. Povedal je o risu, ki je bil ujet v past in si je sam odgriznil nogo, pa o vidri, ki jo je slučajno povozil lovec in jo je pozneje predal muzeju, nato pa o Titovi lovski strasti. In naposled sta se ustavila pred velikim stoječim medvedom.

»To je pa svetovni rekorder po točkovanju lovskih trofej. Ustrelil ga je nemški lovec po povabilu na lov v Slovenijo ...«

Klavdijo je začel fotografirati medveda z vseh strani, nato pa je prešel na fotografiranje govorečega Franca od daleč, pa od blizu, da ga je bliskavica že čisto oslepila in se je moral obrniti vstran. Ni vedel, ali bi se jezil ali smejal.

»Kdaj lahko greva v divjino iskat medveda, da ga lahko uplenim s svojim objektivom?« je resno vprašal Klavdijo. Franc mu je povedal, da to pozimi ni mogoče in naj ga pokliče enkrat aprila, da se bosta dogovorila. Klavdijo, ki je bil zaradi takega odgovora nekoliko razočaran in neučakan, se je naposled Francu le pristrčno zahvalil za name-njeni čas, si zapisal njegovo telefonsko številko in se živčno obrnil, rekoč:

»Moram pohiteti v Ljubljano, ob dveh moram po sestro v vrtec,« in od-drobil s svojo žensko hojo proti parki-rišču, kjer se je usedel v drag italijanski športni dvosedi in odpeljal. Franc, ki si je po tem kar oddahnil, je utrujeno stopil do 'nivičke', skozi odprto stran-sko okno segel v notranjost avtomobila in odprl vrata. Nato je naravnal sedež,

ki je bil od zadaj podložen z leseno klado, da se ni podiral nazaj, in obrnil ključ. Ker ni vžgal, je vzel že pripravljeno kladivo in odprl pokrov motorja, malo potolkel po njem in končno le vžgal drago mu 'nivičko', na katero je bil nadvse navezan, tako kot tudi na svoj način življenja, ki ga ne bi zamenjal, četudi bi moral to ponoviti še desetkrat. Ko se je končno odpeljal, se je na glas smejal sam sebi in upal, da ga »izkušeni lovski fotograf« ne bo nikoli več poklical ...

Toda zgodilo se je natančno tisto, česar si Franc ni želel in je že mislil, da se bo zadevi izmuznil. Nekega hladnega aprilskega večera je zazvonil Francev mobilnik in na drugi strani se je z nežnim glaskom oglasil Klavdijo:

»No, kdaj gremo na lov,« je skoraj otročje, a zelo vljudno in napeto vprašal. Dogovorila sta se za primeren datum in zgodnjo uro, ki je Francu vedno najbolj ustrezala, saj je imel čez dan dovolj drugih opravil.

Zvezde so svetile na temnem nebu, na katerem je bil videti mali reženj umirajoče rdečkaste lune. Med svetlimi obrisi hiš je bil popoln mir, vladala je spokojna tišina. Tu pa tam je pred hišo svetila kaka luč in se je slišal utrujeni lajež prebujenega psa, ki ga je zbudil

ropot vozečega avtomobila.

V njem se je peljal Klavdijo, ki se je že nadvse veselil snidenja z lovцем, ki ga bo popeljal k medvedu, da ga fotografira.

V zraku se je videl Francov megleni izdih; že petnajst minut je čakal v svoji zeleni 'nivički', na kateri se je nabrala plast mokre rose. Končno je prišel fotografski lovec in parkiral pred lovskim domom. Ko je stopil iz avtomobila, je Franc ogorčen in neprijetno presenečen debelo pogledal. Klavdijo, zdaj s kratkimi črno pobarvanimi lasmi, je bil oblečen v svetleče oranžno jakno, z belimi oprijetimi hlačami in rdečimi, modnimi športnimi copati. Iz avtomobila je vzel torbo s fotografskim materialom in stopil proti otrplemu Francu. V obrveh je imel kos kovine in ko je spregovoril, je bilo takšno opaziti tudi v jeziku.

»Gremo,« je navdušeno rekel potem, ko je povedal, da je zaskrbljen za varnost svojega avtomobila. Ko mu je Franc ponudil nova, primernejša oblačila in mu razložil, da to ni afriški safari iz avtobusa, ampak resen in odgovoren lov, kjer morata biti tiho in čim bolj

neopazna, sta se z njegovo 'nivičko' odpeljala globoko v gozd proti založenemu mrhovišču, kjer je Franc vedel, da se občasno prikaže tudi kak medved.

Ko sta izstopila iz avtomobila, je Klavdijo že veselo fotografiral vse okrog, nato pa še Franca in njegovo 'staro kripo', kot je Klavdijo rekel njegovi nivi in s tem vidno užalil Franca. Bil pa je navdušen nad lovskimi oblačili in ob tem zganjal tak trušč, da je prestrašil jutranje ptice pevke, ki so mahoma utihnile.

»Zdaj pa le nehaj,« je nejevoljno za-režal Franc, ki je že vidno kazal znake naveličanosti na tega človeka.

»Šla bova na prežo, vendar morava biti čisto tiho in neopazna. Če se slučajno prikaže medved, ga fotografiraj, nato pa bova še malo počakala in neopazno odšla. Si me dobro razumel!?« je ukazovalno, skoraj vojaško povedal povablencu v gozd. Ob tem mu je nehote žugal s prstom in ga predirno

gledal z velikimi, jeznimi, modrimi očmi. Klavdijo je žalostno pogledal kot otrok, ki so mu odvzeli nevarno igračo, in nemo prikimal.

Jutranje sonce je osvetlilo razkosano truplo rjavega konja. Neprijeten vonj je udarjal prišlekoma v nos, zaslišal se je prvi leteči mrčes, ko sta začela plezati na lovsko opazovalnico po razmajani lestvi, ki je bila kakih sto metrov od mrhovine.

»Ni ga še bilo, truplo je še nedotaknjeno,« je zašepetal Franc, ki je sam pred nekaj dnevi založil mrhovišče s konjetino, ki jo je moral najprej peljati v klavnico k veterinarju na pregled in je imel sploh ogromno dela z njo. Vse za namene tega človeka, ki tako pozneje ne bo znal ceniti truda, za prazen nič, za članek in fotografijo v časopisu, v katerem pa verjetno ne bodo povedali prav nič lepega o lovcih na vasi in o zeleni bratovščini. Take misli so blodile po Francovi glavi, ko se je usedel na klopcu in uprl oči v daljnogled.

»Kaj pa tako neznosno smrdi,« so prodorno in glasno zazveneale prve Klavdijeve besede na preži, da je Franc skoraj noro in jezno zakričal: »Tiho! Čakaj medveda in popolnoma utihni, prosim!«

»Če pa res smrdi,« je čez trenutek polglasno in užaljeno izustil. Ko pa je pogledal Francov jezni pogled, ki mu je bil namenjen, je končno ubogal in se potegnil nazaj. Po desetminutnem čakanju se je Klavdijo naenkrat začel igrati s prsti, kot da bi igral klavir. Franc, ki mu je že 'popuščala žilica', kot je sam rekel, ko je bil čisto na meji z živci, ga je resno prijel za prste in mu s kretnjo nakazal, naj bo tiho in pri miru. Sonce se je dvigalo nad visoka drevesa in narava je zaživela v prelep spomladanski dan. Pri Klavdiju pa je nekje naenkrat zazvonil telefon za neko znano melodijo, ki je značilna za mobilnike določene znamke. Mirno ga je dvignil in se začel pogovarjati z nekom v prefinjeni ljubljanski govorici. Franc je takoj vedel, da je to konec. Pobesnel je, vstal in polglasno godrnjal sam sebi:

»Pa kaj mi je tega treba, to moraš popolnoma pop ... Ta človek bi še spečega polha prestrašil, naj piše in dela kar hoče, jaz ga imam dovolj,« in že se je spuščal po lestvi navzdol. »Grev, na tem mrhovišču ne boš ob takšnem vedenju nikoli videl medveda pa tudi ne druge divjadi, ne danes, ne jutri, nikoli!« Jezno je povlekel začudenega Klavdija za seboj in skozi grmovje zakoračil po poti, ki je vodila proti njegovi 'stari kripi'.

Ko sta hodila skozi grmovje, je Klavdijo nekaj govoril Francu. Ta pa

ga ni več mogel in ne hotel poslušati; vmes je še vedno nejevoljno godrnjal in zmerjal Klavdijev videz:

»V glavi imaš dosti železja, da bi te lahko strela udarila, oblečen si prišel kot klovn, medveda pa si pojdi ob takem obnašanju slikat kar v živalski vrt, tu ga zagotovo ne boš, pajac fotografski, nikoli videl ...« je kar bruhalo iz njega. Franc je rdeč od jeze, z izbuljenimi očmi hitro stopal v gozd in ni gledal ne levo in ne desno, ni poslušal, kaj se dogaja in kaj mu govori Klavdijo. Imel je en sam cilj: čim prej spraviti to, za vedenje v gozdu neprilagojeno kreaturo v 'nivičko' in ga odpeljati do lovskega doma, počakati, da se stlači v njegov rdeč športni avto in ga poslati v Ljubljano.

Klavdijo je zaostajal za več kot deset korakov in se užaljeno čudil Francovi jezi in naglici. Naenkrat pa je pred seboj videl, da se pred Francem nekaj maje v grmovju. V tem je že hrumeče rjojenje preglasilo Francovo godrnjanje in ga ustavilo. Ko je pogledal levo, je opazil nekaj majhnega in kosmatega, nato pa na desni zagledal veliko medvedko, režečo na zadnjih nogah, kako s prvo šapo grozilno maha proti njemu. V trenutku mu je pogled zastrl krvav spomin na ogromnega medveda, ki ga je nekoč že zbližal s črno gozdno zemljo. Franc je nehote prišel med mladiča in medvedko. Toda to ni bilo njegovo prvo srečanje v naravi z medvedom in vedel je, kaj mora storiti v takšnem primeru. Vendar se je tokrat tudi dobro zavedal, da je prepozno za ukrepanje po pravilih. Preveč se je približal mladiču, njegova mati pa je v velikem strahu za svojega otroka ravnala najbolj nagonsko in naravno ...

V tistem je medvedka že z enim udarcem zbila Franca po tleh, nato ga z zobmi zagrabila za nogo in ga začela vlačiti sem ter tja, kot to počno razjarejeni psi, ko zgrabijo manjši plen. Vmes pa je rjoveala, da je bilo slišati grozeč odmev v gozdu. Skakala je po Francu, ga lomila in trgala.

Strašno morijo je prekinil rezek pok. Odmev. Hrušč se je polegel in medvedka je z dvema mladičema izginila v gozdu. Klavdijo je s tresočimi se rokami spustil Francovo puško, ki jo je v krvavem prizoru, ki mu je bil priča v ozadju, pobral in v paniki ustrelil v zrak. Ko je medvedja mati namreč prvič udarila zelenega varuha divjadi, je puška, ki jo je nosil Franc, odletela kakih 5 korakov stran, pred fotografa. Klavdijo, ki je bil sprva nad srečanjem navdušen in je že želel fotografirati, je v sekundi ugotovil, da gre v tem kadru zares in za Francovo življenje. V zelo

tveganem položaju je ravnal modro in dal vse od sebe, da bi rešil jeznega vodnika, čeprav se je bal tudi za svoje življenje.

Z velikim naporom je drobteni fantič privlekel krvavečega in nezvestnega Franca, ki je tehtal vsaj enkrat več od njega, do njegove zelene nive, ki je bila oddaljena kakih deset minut hoje. Drage aparate, ki so bili vredni celo premoženje in ni bil nanje nič manj navezan kot Franc na svojo »nivičko«, je pustil v gozdu. Vedel je, da je treba čim prej oskrbeti razmrčvarjeno telo. S težavo je ranjenega stlačil v avto in se hitro odpeljal po pomoč v vas.

»Obisk imate,« je z nežnim glasom rekla modro oblečena medicinska sestra srednjih let, ko je zbudila obvezanega in še zmeraj vidno utrujenega Franca. Že mesec dni je bil v bolnišnici. »Priblesel sem ti svež časopis,« je med vrati rekel moški, ki ga je Franc takoj spoznal in se ga razveselil. Bil je Klavdijo. Tokrat je bil brez sodobnega 'železja v glavi', s svojimi naravnimi svetlimi lasmi in oblečen v elegantne zelenkaste hlače in srajco s kratkimi rokavi v pastelni barvi. V časopisu, ki uradno še ni izšel, je bil že natisnjen članek o lovcu Francu, zelenem varuhu narave. Obširno je bilo opisano: njegova lovska organizacija, domača lovska družina, slovenska divjad in odnos lovcev do nje. Franc je prebral članek in oči so se mu orosile. Prebral je namreč to, kar je sam že tolikokrat želel povedati javnosti o sebi in lovcih, o svojem načinu življenja lovca s srcem, ki, čeprav upleni, nadvse ljubi divje živali in naravo. »No, fotografije medveda pa vseeno nisi naredil,« je med pogovorom hudo mušno očital Klavdiju, za katerega je vedel, da mu je dolžan zahvalo za življenje.

»Vesel sem, da sem lahko pristno, čeprav malo grobo doživel naravo od blizu in ob tem spoznal, da življenje ni omejeno z velikostjo TV ekrana. Medveda sem videl celo bližje od objektiv, kar je zame zdaj najpomembnejše. Medvedka pred nama je imela ob sebi dva mladiča, zato se ne bojim, da sem izgubil priložnost fotografirati zadnjega slovenskega medveda, ki ga bomo morda kmalu gledali le še na papirju! Zanesljivo vem, da se mi bo s tvojo pomočjo v Sloveniji še ponudila priložnost, da ga bom tudi v resnici fotografiral.«

Franc in Klavdijo sta odtlej pogosto hodila skupaj na lov; Franc s puško in Klavdijo s fotoaparatom. Franc ni vedno streljal, Klavdijo pa ne vedno fotografiral.

Pogled skozi vejevje na Savinjske Alpe

Z 12. seje UO LZS

Seja je bila 18. 12. 2003 v prostorih podjetja Tinex v Šenčurju pri Kranju. Dnevni red je poleg splošnih točk obsegal predvsem **podrobnejšo informacijo o sprejemanju nove lovske zakonodaje**, ki jo je pripravil predsednik LZS **Bojan Lepičnik**. Udeleženci seje so razpravljali o **informacijskem sistemu LZS**, ki sta ga predstavila **Branko Zlobko** in **Darko But**, na koncu pa so potrdili **načrt dela in finančni načrt LZS za leto 2004**, ki ga je v uvodu predstavil **Ciril Zavolovšek**.

Pri sprejemanju in potrjevanju zapisnika prejšnje seje je UO upošteval pripombo **J. Bulca**, ki je zahteval, naj se njegova pripomba, ki jo je javno izrekel na prejšnji seji, naknadno vnese v zapisnik. V njej je kritično ocenil delo in samovoljo predsednika UO LZS pri postopku priprave in razprave na besedilo predloga Zakona o divjadi in lovstvu, saj naj bi bil predlog pripravljen mimo vseh organov LZS in prav tako poslan v parlamentarno proceduro za sprejem brez poprejšnje obravnave na UO, predsednik LZS ga je poslal

tudi mimo vodstev območnih lovske zvez neposredno lovskim družinam. Tisti del predloga Zakona, ki je usklajen s temeljno Strategijo LZS, sicer podpira, toliko bolj kritično pa ocenjuje drugi del, ki se nanaša na vlogo lovske organizacije v prihodnosti, saj je v predlogu zakona lovska organizacija brez temeljnih funkcij območnih lovske zvez, ki jih v vsebini predloga Zakona ni več. Menil je, da smo se povsem brez potrebe kot lovska organizacija sami ukinili, predvsem vsebinsko in praktično.

Opozoril je tudi na določilo Poslovnika o delu UO LZS, ki pravi, da je treba v zapisnik navesti tudi kratke temeljne povzetke razprave prisotnih, kar naj se pri oblikovanju zapisnikov upošteva.

E. Krašna je poročal, da je Komisija za odnose z javnostjo sprejela sklep, da se knjižica Sledovi in stopinje divjadi pošlje tudi vsem lovcem kot priloga Lovca, namenjena pa je predvsem nelovski javnosti in šolam.

S tema pripombama so potrdili zapisnik 11. seje UO (24. 10. 2003.)

Sprejemanje nove lovske zakonodaje

B. Lepičnik je podrobno predstavil vse aktivnosti na področju sprejemanja novega lovskega zakona, poročal je o razpravi tretjega branja predloga zakona o divjadi in lovstvu, kar se je dogajalo prav tisti dan v Državnem zboru RS. Veliko je bilo vloženih najrazličnejših amandmajev na besedilo zakona, vendar je tudi povedal, da so bili le redki sprejeti, saj so bile predvsem odločitve in opredelitve političnih strank. Glede na to, da naj bi bil, kot je vse kazalo, zakon sprejet, je poudaril, da se bomo morali hitro organizirati in delo prilagoditi novim razmeram. Komisijo za organizacijsko-pravne zadeve moramo okrepiti s predstavniki vseh dosedanjih območnih ZLD/LZ in takoj začeti z dejavnostmi za pripravo novih Pravil LZS. Osnutek letih mora najprej obravnavati UO, šele nato ga bomo posredovali v širšo javno razpravo na nižje nivoje lovske organizacije LZS. Hitro bomo morali pripraviti svoje želje glede naših dejavnosti v loviščih s posebnim namenom in novim upravljavcem predlagati sklenitev pogodbe o opravljanju nekaterih naših dejavnosti v takih loviščih, ki jih LZS z novim zakonom izgubi iz

upravljanja, to funkcijo pa prevzame Zavod za gozdove Slovenije. Glede na lego lovskega muzeja v Bistri bi bilo najprimerneje, da se naše interesne zadeve in potrebe veže na območje dosedanjega GL LZS Ljubljanski vrh. Pri zakonu nismo dosegli vsega, kar smo želeli, je priznal Lepičnik, vendar ocenjujemo, da je sprejetih 80–85 % naših želja. Na koncu se je zahvalil vsem, ki so aktivno delovali na tem področju, še posebno Komisiji za spremljanje lovske zakonodaje pod vodstvom **D. Juga**.

Ponovno se je oglasil **J. Bulc**, ki je podprl nov predlog zakona, vendar je še vedno prepričan, da smo s tem zakonom ukinili dosedanje vlogo lovske organizacije. Oba glavna pripravljavca besedila zakona (**B. Fink** in **M. Jonozovič**) sta očitno proti delovanju ZLD/LZ, kar se pozna v besedilu zakona. Spraševal se je tudi, zakaj bi se potem lovci sploh organizirali na nivoju ZLD/LZ, če te niso več predpisane in nimajo nobenih pristojnosti, saj je vse glavne zadeve, vključno z lovsko stroko, po novem prevzel ZGS. Prav tako je opozoril, da nismo opravili nekaterih starih sklepov UO, kajti sklenjeno je bilo, da se pripravi jo predlogi za preimenovanje ali doimenovanje lovske organiza-

cije in glede ustanovitve Zavoda za lovstvo. Poudaril je, da bi morali v prizadevanjih za novi zakon »zahtevati nemogoče, da bi dobili tisto, kar želimo«, sem pa spadajo tudi dosedanja GL LZS. Novi informacijski sistem mora služiti kot orodje za argumentirano delovanje proti drugim uporabnikom prostora, vključno ZGS in ne kot njihov servis.

Njegova stališča je podprl tudi A. Beer, ki je poudaril, da ZGS nikakor ni zaveznik lovske organizacije ali zaveznik divjadi, temveč ravno obratno.

D. Jug je poudaril, da je ena prvih nalog Komisije za veliko divjad in zveri, da pozove dosedanje ZLD/LZ, naj posredujejo oceno aktivnosti in vloge dosedanjih LGO-jev, da bomo pripravljeni na soočenje z drugimi interesi pri oblikovanju in ustanavljanju novih lovsko-upravljaljskih območij. Poleg tega moramo svoje podatke, ki jih zbiramo, ustrezno zavarovati. Nujno moramo doseči, da bo novi informacijski sistem zaživel tako, da bomo lahko imeli svoje podatke čim prej na voljo.

F. Koščak je bil drugačnega mnenja glede sodelovanja z ZGS. Poudaril je, da moramo iskati zaveznike na vseh ravneh našega delovanja in ravno ZGS je eden od njih.

A. Šubic je menil, da se moramo glede območnih ZLD/LZ sami čim prej odločiti in določiti, kaj želimo in kako to doseči. Pri tem moramo upoštevati tudi vprašanje stroškov, ki se bodo za vsakega lovca z novim zakonom zagotovo povečali in ne zmanjšali. Poudaril je tudi, da odločitve o prepustitvi sedanjih GL LZS ZGS ni sprejel noben organ LZS in da bi jih kljub izgubi morali obdržati v okviru LZS. Opozoril je na dejstvo, da je ZGS državna institucija, zato smo z njimi tako ali drugače dolžni sodelovati, bolje za nas pa je, če v tej instituciji dejansko iščemo zaveznike in naj zato delujemo čim bolj argumentirano.

E. Trafela pa je opozoril, da je predvsem pomembno biti pozoren, kaj bodo sedaj prinesli **podzakonski akti in koncesijske pogodbe**. Proti ZGS ne moremo ravnati brez argumentov, neizpodbitno pa je dejstvo, da novi zakon zelo zmanjšuje pooblastila in odločanje na ravni LZS in območne lovske zveze. Pričakovanja glede ustanovitve našega lastnega Zavoda za lovstvo so nerealna, saj ima država že sedaj ogromne težave s proračunom. Pomembno je, da se čim

hitreje ustrezno organiziramo in da tvorno sodelujemo pri pripravi podzakonskih aktov.

B. Vasa je izrazil prepričanje, da novi zakon, v primerjavi s starim, natančneje določa, kakšna so pooblastila LZS glede izobraževanja v lovstvu na vseh ravneh. Da bi na tem področju dosegli čim več, se moramo takoj organizirati in pripraviti zadeve.

J. P. Marin je menil, da je sodelovanje z ZGS nujnost, takoj pa moramo začeti tudi z učinkovito reorganizacijo lovske organizacije na vseh ravneh.

Sprejeta sta bila sklepa:

Komisija za spremljanje lovske zakonodaje se s sprejetjem zakona ukine, ustanovi pa se nov odbor, ki ga sestavljajo člani Komisije za organizacijsko-pravno področje ter predstavniki dosedanjih območnih lovskih zvez, ki bo pripravil Predlog novih Pravil LZS. Predloge glede sestave tega odbora naj pošljejo ZLD/LZ do 15. 1. na LZS, o tem in o bodoči strategiji delovanja LZS pa bo odločal UO na svoji naslednji seji, predvidoma konec januarja.

Komisija za veliko divjad in zveri naj pridobi mnenja sedanjih območnih lovskih zvez glede novih lovskoupravljaljskih območij (LUO) in se pripravi na sodelovanje z ZGS glede priprave osnutkov meja lovišč in območij.

Lovski informacijski sistem

V nadaljevanju seje sta B. Zlobko in D. But predstavila dejavnosti Komisije glede novega informacijskega sistema v lovstvu (LIS) in tudi predloge UO. Komisija se je dvakrat sestala, drugič tudi skupaj s tajniki območnih lovskih zvez, kjer so razpravljali o pripravljenih predlogih ter jih dopolnili. Povedala sta, da bo prva faza dograditve sistema (evidenca društvene dejavnosti) končana do sredine leta 2004, stroški zanj pa bodo znašali približno 3.600.000 sit. Druga faza (letni načrt gospodarjenja z divjadjo, lov) bo končana do konca leta 2004 s tem, da so tu odprta še določena vprašanja, ki jih bodo razčistili skupaj s komisijama za veliko in malo divjad. Predvideni stroški za ta del so ocenjeni na približno 6.000.000 sit. Mogoča je tudi izdelava tretje faze, ki bi zajemala podatke o lovski kinologiji, prireditvah ipd., vendar se z njo ne mudi.

Mesečni stroški za delovanje

informacijskega sistema bi znašali za LZS približno 200.000 sit. Glede na nepopolno opravljeno anketo po območnih lovskih zvezah o opremljenosti posameznih LD z računalniško opremo je ocena, da le-ta znaša okrog 60 %.

UO bi se moral izreči predvsem:

- ali naj bo novi LIS naša last ali se bomo odločili za najem,
- kako izbirati izvajalce (javni razpis ali zaprt sistem na podlagi referenc),
- katere bodo pooblaščenec kontaktne osebe s strani LZS za posamezna področja.

F. Koščak je opozoril, da bi pri dograditvi druge faze morali sodelovati z ZGS, saj gre za podatke, ki jih jim bomo morali posredovati.

J. Sever je opozoril, da sklep UO o izdelavi stroškovnika za nivoje LD, ZLD, LZS še ni bil realiziran. Ocenil je, da je strokovni del priprave novega LIS izredno dober, da pa je poslovni del slabši.

V razpravi so sodelovali še Š. Virjent, B. Lepičnik, A. Petrič, J. P. Marin, D. Jukič in D. Jug. Prevladalo je mnenje, da se morajo območne lovske zveze obvezno opremiti s potrebno računalniško opremo in da morajo nuditi primerno opremljenost tudi vsem LD. Sprejeli so sklep, da se pristopi k izdelavi 1. faze novega LIS (po predstavljenem programu) na nivoju LZS - ZLD/LZ z moduli LD.

Načrt dela LZS in finančni načrt 2004

Predsednik IO LZS, Š. Virjent, je predstavil poslovanje LZS v minulem letu in načrt dela ter finančni načrt LZS za leto 2004. Povedal je, da predvidevamo ostanek sredstev iz leta 2003, približno 10.000.000 SIT, kar pomeni, da bomo verjetno morali plačati tudi nekaj davka na dobiček. IO zato predlaga UO, da bi nabavili že sicer nujno potreben računalnik in računalniško opremo za potrebe uredništva, nov fotokopirni stroj, projektor, nov službeni avto in pisarniško opremo za tajništvo ter da se zaposlenim odobri božičnica v višini 50.000 sit bruto.

Finančni načrt za leto 2004 so sestavili v dveh različicah, drugo pač glede na predviden prenos obeh GL LZS na ZGS, po novem zakonu. Predstavil je tudi predloge stroškov posameznih porabnikov in njihove programe za leto 2004 ter predloge IO UO.

V razpravi na to temo so sodelovali S. Petar, C. Zavolovšek, E. Trafela, D. Jug, J. Sever, I. Hafner, B. Lepičnik, F. Koščak, D. Jukič, A. Šubic, A. Petrič, A. Beer, M. Kontelj, J. Černač in J. P. Marin. Prevladalo je mnenje, da je bolje razpravljati o tem, kako porabiti določena sredstva, ki so nastala zaradi skrbnega gospodarjenja, kot pa razpravljati o izgubah.

A. Šubic se je »ogradil« od predloga Komisije za organizacijsko-pravno področje in izrekel kritiko predsedniku komisije, ki je načrtoval porabo določenih sredstev za pravno svetovanje, ne da bi komisija sprejela sklep o tem. Poudaril je, da je delo organov LZS prostovoljno in zato tudi brezplačno.

J. Sever je predlagal, naj Odbor za založništvo LZS predvideno izdajo nove knjige **Lovčev priročnik uvrsti v program Strokovne knjižnice in ne v izdajo Zlatorogove knjižnice**. Opozoril je na pomanjkljivo trženje knjig Strokovne knjižnice. Predlagal je tudi, naj se določeni računi in pogodbene obveznosti, ki so v založništvu predvideni za prihodnje leto, po možnosti plačajo že v letu 2003, pač glede na predviden ostanek sredstev.

D. Jug je predlagal, naj se Komisiji za veliko divjad in zveri odobri povečanje sredstev za 300.000 sit, saj so bila sredstva v tej višini knjižena v letu 2003, čeprav bi morala biti že v letu 2002.

D. Jukič je predlagal, da bo verjetno treba nameniti določena dodatna sredstva za pripravo in tisk večjezičnega lovskega slovarja - priročnika, ki ga pripravljata Klub ljubiteljev lova Celovec in Koroška lovska zveza iz sredstev rezerv LZS v letu 2004.

J. Černač, glavni urednik Založništva LZS, je pojasnil, da je za izdajo knjige L. Černeta Ocenjevanje škod od divjadi na kmetijskih kulturah veliko zanimanje in da bo knjiga sestavljena iz posodobljenega strokovnega dela, predvsem opisov pravilnih postopkov ocenjevalcev, ter dodatnega dela, v katerem bo pojasnjena nova odškodninska zakonodaja, izhajajoč iz novega zakona o divjadi in lovstvu. Knjiga bo izšla v letu 2004 v okviru Strokovne knjižnice LZS.

Upravni odbor je potrdil program dela in finančni načrt LZS za leto 2004. Komisija za organizacijsko-pravno področje pa mora dodatno razčleniti namembnost finančnih sredstev za njeno delo.

Višina članskega prispevka za LZS za leto 2004 znaša skupaj 9.600 SIT.

Iz dela predvidenih sredstev rezerv se načrtuje izredna poraba za potrebe Komisije za strelstvo (udeležba na evropskem prvenstvu v Talinu), za plačilo računov za odnose z javnostjo - Studio Trg, d.o.o., ter za pripravo informacijskega sistema LIS.

Zveze lovske družin oz. območne lovske zveze so celotni znesek članskega prispevka dolžne Lovski zvezi Slovenije poravnati najpozneje do 31. januarja 2004.

Za zamujena plačila veljajo zamudne obresti po zakonu in se obračunavajo od 1. 2. 2004 naprej.

Povzetek programa dela in finančni načrt bosta objavljena v glasilu Lovec.

UO pooblašča IO, da po potrebi iz predvidenih sredstev rezerv lahko črpa sredstva za trenutne argumentirane potrebe (strelišče Gornji Grad,

večjezični slovar, 300.000 za Komisijo za veliko divjad in zveri ...).

Zavarovanje v lovstvu

L. Bradač je predstavil različne ponudbe zavarovalnic za različne oblike zavarovanja in tudi tri sklepe, ki jih IO predlaga UO. Poudaril je, da je glede na poslane ponudbe najugodnejša ponudba zavarovalnice Grawe.

M. Božič je opozoril na dejstvo, da ponudbe ne temeljijo na enakih parametrih in da se meša zavarovanje odgovornosti iz dejavnosti in zavarovanje kolektivne odgovornosti.

O tem vprašanju so razpravljali še A. Šubic, J. Jerič, Š. Virjent, B. Lepičnik in A. Petrič. Ugotovljeno dejstvo je, da nobena od zavarovalnic ni pripravljena zavarovati odgovornosti iz naslova avtomobilskih trkov divjadi in vozil ter škod na kmetijskih ali gozdnih zemljiščih. Pomisleki so tudi, da je sedaj zavarovanje lovcev na prostovoljni osnovi in bi bilo zato

naše pogajalsko izhodišče boljše, če bi se že sedaj kolektivno zavarovali in bi pozneje uvedli obvezno zavarovanje. Dejstvo je tudi, da je kar nekaj LD že sklenilo pogodbe o zavarovanju.

UO ugotavlja, da obvezno zavarovanje v Sloveniji za lovce ni predpisano, zato je odločitev o tovrstnem zavarovanju prepuščena odločitvi vsakega posameznega lovca.

Uredništvo

Čim enotnejše lovsko izobraževanje na vseh ravneh

Tema 3. seje CIC koordinacije za srednjo in jugovzhodno Evropo

Sklimala sta jo predsednik CIC Dieter Schramm in predsednik koordinacije CIC za srednjo in jugovzhodno Evropo Velj-

ko Varičak, potekala pa je 15. novembra 2003 v ekskluzivnih prostorih hotela Taverna v Budimpešti. Na seji je bilo zagotovljeno tudi simultano prevajanje v dveh svetovnih jezikih. Sejo je vodil predsednik koordinacije Veljko Varičak, ki se je izkazal kot pravi ambasador slovenskega lovstva in kot zelo spoštovana osebnost v evropskih lovskih krogih. Istvan Pinter, kot gost in vodja nacionalne delegacije Madžarske, je sodeloval na seji tudi v funkciji načelnika oddelka za lovstvo pri Ministrstvu za kmetijstvo Madžarske. Na zasedanju so bile prisotne tudi nacionalne lovske delegacije iz Turčije, Romunije, Bolgarije, Slovaške, Madžarske, Lovske zveze R. Srpske, Lovske zveze Srbije, Lovske zveze BIH, Lovske zveze Hercegovine, Lovske zveze Makedonije in Lovske zveze Slovenije. Odsotni sta bili samo lovski delegaciji iz Hrvaške in Črne Gore, ki pa sta

Je na vidiku nova nacionalizacija?

Upravičeno je pričakovati, da bo po dvanajstih letih naposled denacionalizacija le končana. Nerešeni so menda samo še najtežji, najbolj sporni primeri. Vendar nimamo namena pisati in razglablјati o tem. V nadaljevanju želimo LD, ki so v preteklosti tako ali drugače pridobile zemljo, opozoriti, da lahko v prihodnjih dneh, mesecih ali letih (seveda, če še niso) dobijo od Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov R Slovenije v podpis **POGODBO O PRENOSU KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ IN GOZDOV** (odvisno, kaj pač imajo) iz lastnine LD na Republiko Slovenijo, za katero dela Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Le-ta se sklicuje na *Zakon o skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije* (Ur. l. RS, št. 10/93 in 1/96). Pri tem je zanimivo, da Sklada ne zanima, kako je LD pridobila zemljo in je tudi ni pripravljen plačati. Torej gre za še bolj kruto nacionalizacijo od tiste pred 50 leti.

Vse, ki bi morebiti dobili v podpis tako pogodbo, želimo opozoriti, naj je ne podpišejo.

Pravniki bodo namreč ugotovili, ali je kaj takega v zdajšnjem času sploh mogoče. Vedeti je namreč treba, da bi se v primeru podpisa pogodbe LD odpovedala na primer lastništvu zemlje, ki jo je na osnovi sklenjene in overjene pogodbe kupila od fizične osebe (zasebnika) in je tudi zemljiškoknjižni lastnik.

Prepričani smo, da bi pozneje tako zemljo (razen v zakup) zelo težko dobila nazaj.

Preden boste podpisali pogodbo, povprašajte za pravni nasvet LOVSKO ZVEZO SLOVENIJE.

Lovska zveza Slovenije

Z zasedanja 3. seje koordinacije CIC za srednjo in jugovzhodno Evropo: (od leve) Istvan Pinter, načelnik Oddelka za lovstvo pri Ministrstvu za kmetijstvo Madžarske, Veljko Varičak, predsednik CIC koordinacije (predsedujoči), Dieter Schramm, predsednik CIC, in sekretarka v izvršnem biroju CIC v Budimpešti.

Udeleženci koordinacije na skupni večerji, na katero jih je povabilo Ministrstvo za kmetijstvo Madžarske.

Foto: B. Vasa

za sejo posredovali pisno gradivo.

Osrednja točka dnevnega reda je bila lovsko izobraževanje na vseh nivojih. Na zasedanju so iskali predvsem poti k izboljšanju kakovosti izobraževalnih programov v lovstvu in uskladitvi v vseh deželah srednje in jugovzhodne Evrope. O tem so na vprašanje, kako pri njih poteka izobraževanje lovcev, pripravile pisna poročila tudi vse lovske zveze, članice koordinacije. V celodnevni razpravi, v kateri so sodelovali vsi vodje nacionalnih delegacij, je bilo posebno poudarjeno spoznanje, da za gojitev divjadi in lov po ekoloških načelih ni pomemben samo pravni okvir, temveč tudi ustrezno strokovno znanje. Zato je bil tudi poseben poudarek potrebi po dobri strokovni izobraženosti lovcev, saj le to daje jamstvo za pravilno trajnostno rabo narave. To pomeni ohranitev vseh prosto živečih vrst, njihovih življenjskih prostorov, pa tudi vseh drugih naravnih virov. V ta namen so tudi vse nacionalne delegacije izkazale pripravljenost, da se prek izvršnega biroja CIC v Budimpešti medsebojno obveščajo o vseh organizacijskih in zakonskih ukrepih v svojih državah, ki se nanašajo na trajnostno rabo divjadi. Pri tem so izhajali iz predpostavke, da je mogoče in potrebno javna dela in informacije lovskih oblasti, lovskih zvez in njihovih krovnih organizacij (CIC, FACE, ...), glede na zahteve časa, še izboljšati.

Konkretno je bila na področju lovskega izobraževanja poudarjena potreba in želja vseh udeležencev koordinacijske skupine, da bi dosegli harmonizacijo izobraževalnih in izpitnih meril, ne glede na državne meje.

Udeleženci koordinacijske skupine za srednjo in jugovzhodno Evropo so ob koncu svoje 3. seje soglasno sprejeli naslednja priporočila:

1. na področju izobraževanja:

- naj bo izobraževanje lovcev zakonsko urejeno
- izobraževanje lovcev naj se načeloma organizira in izvaja prek lovskih zvez
- pri izobraževanju naj bodo posebej poudarjena praktična lovska znanja

2. pri opravljanju lovskega izpita:

- vsaka oseba, ki želi loviti, mora opraviti lovski izpit
- pravila lovskega izpita, njegov potek pa tudi minimalni nivo ur naj bo skladno z izobraževalnimi merili

- osebe, ki so dokončale gozdarsko ali posebno lovsko šolo, višjo šolo ali univerzo (ustrezne smeri), so lahko oproščene opravljanja lovskega izpita
- lovski izpiti držav članic koordinacijske skupine naj se medsebojno priznavajo. Le ob preselitvi v drugo državo je za pridobitev lovskega izpita treba opraviti izpit iz lovske za-

konodaje tiste države, kamor se je lovec priselil

3. pri komuniciranju:

- delo naj okrepi pri stikih z javnostjo, in sicer zaradi boljšega in širšega razumevanja trajnosti lova
- resornim oblastem držav članic koordinacijske skupine se priporoča, naj del dohodka od trajnostnega lova namenijo za

Sklepna resolucija

zasedanja CIC - Koordinacije za srednjo in jugovzhodno Evropo (15. 11. 2003) v Budimpešti na Madžarskem

Poudarjamo, da pri lovu in upravljanju z divjadjo niso pomembni samo zakonski okviri delovanja, ampak morajo imeti lovci tudi nujno potrebno strokovno znanje.

Hkrati moramo poudariti, da je ustrezen način izobraževanja lovcev pogoj in zagotovilo za ustrezno trajnostno varstvo naravnih virov.

Ugotavljamo, da delovanje lovskih zvez in lovskih oblasti na področju odnosov z javnostjo ne ustreza več zdajšnjim zahtevam na tem področju.

Zato Koordinacija CIC za srednjo in jugovzhodno Evropo predlaga naslednja priporočila:

1. Lovski izpiti

Lovski zakon posamezne države/dežele naj bi vseboval naslednje:

- vsak, ki želi loviti, mora prej opraviti lovski izpit, s čimer si pridobi tudi ustrezno lovno dovoljenje;
- osebe, ki so dokončale gozdarsko ali lovsko šolo, visokošolski ali univerzitetni študij ustrezne smeri, naj bi bile oproščene lovskega izpita;
- za lovsko izobraževanje naj poskrbijo nevladne organizacije, kar ima več prednosti: državna uprava bo na tak način cenejša in bo tudi manj birokracije;
- pravilnik o lovskem izpitu naj natančneje določi potek pa tudi najnižjo raven izpitne snovi;
- lovski izpiti držav članic Koordinacije CIC naj se medsebojno priznavajo. Pri preselitvi v drugo državo članico bi morala oseba, ki želi pridobiti lovno dovoljenje v tej državi, dodatno opraviti samo še izpit iz lovske zakonodaje v tej državi.

2. Izobraževanje

Pri izobraževanju lovcev naj bi posebno pazili na:

- v od države priznanih izobraževalnih institucijah na srednješolski in visokošolski ravni ustrezne kmetijske ali gozdarske smeri naj bo na voljo tudi izobraževanje za poklicne lovce. Absolventi tovrstnega izobraževanja bi lahko sodelovali in tudi vodili proces osnovnega lovskega izobraževanja (za lovske izpite). Taki poklicni lovci bi lahko vodili tudi upravljanje z divjadjo v loviščih;
- lovsko izobraževanje na visokošolski ravni naj bi omogočile univerze, kjer poleg samega izobraževanja opravljajo tudi raziskovalno delo o divjadi.

3. Odnosi z javnostjo

Področje dela odnosov z javnostjo je treba okrepiti:

- na državni ravni morajo pristojni organi, odgovorni za lovstvo, ozaveščati javnost o pozitivnih vidikih lovstva;
- lovske zveze morajo organizirati samostojne akcije, ki javnosti pojasnjujejo in približujejo medsebojno odvisnost narave ...
- vsaka lovska zveza in tudi pristojni državni organ mora v prihodnje vnaprej zagotavljati več finančnih sredstev za področje stikov z javnostjo, kar bo tudi poudarilo pomen tega področja in zagotavljalo uspeh.

pozitiven prikaz dosežkov lovstva in za pospeševanje lova

- člani koordinacijske skupine ponujajo resornim oblastem svojo pomoč in sodelovanje
- člani koordinacijske skupine so pripravljeni svoje lastno javno delo v javnosti medsebojno uskladiti in okrepiti

Sprejete sklepe na 3. seji CIC koordinacije za srednjo in jugovzhodno Evropo v Budimpešti sem zavestno zapisal v celoti, saj zavezujejo tudi nas kot članico koordinacijske skupine. Hkrati so lahko tudi ustrezno napotilo oblikovalcem nove lovske zakonodaje (in podzakonskih aktov) v Sloveniji in hkrati vsem slovenskim lovcem kot koristno napotilo za naše ravnanje ob vstopu v evropske povezave.

Branko Vasa

Gospodarjenje z divjadjo v osrednjih Slovenskih goricah

Odstreli male divjadi so bili zgolj simbolični

V benediškem lovskem domu je bil konec januarja tradicionalni bazenski pregled gospodarjenja z divjadjo v lovskih družinah (LD) iz lenarškega lovskogojitvenega bazena (LGB) v minulem letu. Kot je povedal predsednik sveta lenarškega LGB, **Franci Ornik**, so ob tej priložnosti tudi ocenili rogovja uplenjenih srnjakov in na kratko spregovorili še o aktualnih težavah varstva narave in gojitve divjadi v osrednjih Slovenskih goricah.

Odstrel srnjadi, ki je gospodarsko edina pomembna vrsta divjadi, je bil v okviru potrjenih načrtov za leto 2003. V LD Benedikt so uplenili 173 glav srnjadi obeh spolov (torej srnjakov in srn), v LD Dobrava 149, v LD Lenart 110, v LD Voličina 146, v LD Sveta Ana 110 in v LD Sveti Jurij v Slovenskih goricah 109 glav srnjadi. Skupaj so lani v vseh LD iz lenarškega LGB uplenili 797 glav srnjadi. Kot je opozoril Ornik, so lovci zabeležili občutno število glav povožene srnjadi na cestah, precejšnje pa so tudi izgube zaradi klateških psov. Ti tudi v letošnji zimi zelo preganjajo srnjad. Zato so najodgovornejši predstavniki LD ob pregledu trofej v Benediktu vnovič izpostavili ta problem in na vse lastnike naslovili prošnjo, naj imajo svoje pse bolj pod nadzorom oziroma naj upo-

Foto: K. Šušteršič

V januarju so v vseh dosedanjih LGO potekali letni pregledi odstrela (in kategorizacija lovskih trofejev) divjadi v loviščih lovskih družin v minulem letu. Na fotografiji je prizor s kategorizacije uplenjene jelenjadi, ki je bil 10. 1. 2004 v lovskem domu LD Rakitna. Komisija Krimskega LGO za ocenjevanje in kategorizacijo rogovij jelenov, ki so bili uplenjeni v letu 2003. Splošna ocena komisije je bila, da so rogovja uplenjenih jelenov po moči zelo izenačena.

števjajo zakonske predpise. Franci Ornik je še povedal, da je bil odstrel srnjadi lani v okviru dogovorjenega tako po količini kot tudi po sestavi, da je bilo sicer nekaj manjših odstopanj in da je bil bolj ali manj gojitveni. Vrhunskih trofejev praktično ni bilo, kar je rezultat prizadevanj, da bi bil odstrel usmerjen v ohranitev kakovostne srnjadi, zlasti še teritorialnih, srednje starih srnjakov. Tudi lani so vse LD del odstrela namenile za lovni turizem.

Odstrel male divjadi (poljski zajci, fazani, race mlakarice) je bil tako kot že nekaj let tudi lani v lenarškem LGB zgolj simboličen. To je posledica skromne številčnosti te divjadi v loviščih in tudi rezultat dolgoročnih ukrepov LD, da bi skušali tudi s popolno omejitvijo odstrela nekoliko povečati številčnost teh ogroženih živalskih vrst. Po pregledu gospodarjenja in ocenjevanju lovskih trofejev so pripravili še javno predstavitev rezultatov in ogled trofejev za širšo javnost. Domača LD Benedikt je bazenski pregled odstrela (kategorizacijo) in ocenjevanje zgledno pripravila in poskrbela še za prijetno počutje številnih članov zelene bratovščine, ki so prišli na ogled trofejev in v sproščenih razgovorih izmenjali izkušnje in poglede glede gospodarjenja z divjadjo.

Marjan Toš

LD Kanal je praznovala Abrahama

Praznovanje 50-letnice Lovske družine Kanal smo si člani zamislili kot dogodek, ki bo povezal krajanke, občane, lovce in nelovce, mlade in malo manj mlade. V prazničnem letu je LD Kanal organizirala strelsko in športno tekmovanje, hkrati pa zaorala ledino tudi na kulturnem področju.

Tako smo v aprilu objavili natečaj na temo *Narava, divjad, lov* in k sodelovanju povabili otroke iz Osnovne šole Kanal. Bogato so nas nagradili z likovnimi in literarnimi deli. V juniju smo organizirali lovsko strelsko tekmovanje sosednjih in pobratenih lovskih družin ter lovcev iz zamejstva, julija pa organizirali balinarski turnir, na katerem je uspešno nastopila tudi ženska ekipa Balinarskega kluba Kanal. In že je bil tu september, ko smo v Gostišču Križnič v Kanalu postavili lovsko razstavo na temo *Divjad*, ki živi v našem lovišču. Na okrogli mizi smo izmenjali poglede, stališča in razmišljanja o divjadi, ki jo na našem območju vse pogostejše opažamo; govorili smo o jelenjadi in medvedu.

Lovišče LD Kanal se v Srednji Soški dolini razprostira na površini 5.800 ha, na območju,

Fotografija je nastala ob okrogli mizi na temo *Divjad - lovec - kmet*, ki je bila 5. 9. 2003 v Gostišču Križnič v Kanalu. Na okrogli mizi so sodelovali od leve: Lovro Šuler, Milan Boltar, starešina LD Kanal, Dušan Jug, predsednik Komisije za veliko divjad pri LZS, Edo Krašna, predsednik Skupščine ZLD Gorica, Aleksander Petrič, predsednik IO ZLD Gorica, Štefan Virjent, predsednik IO LZS, Jože Kralj, podžupan Občine Kanal, in Izток Koren, Zavod za gozdove - OE Tolmin.

kjer se gorske strmine prelevijo v hribovje, tesni in soteske pa umirijo kot grape in doline. Je srednjegorsko lovišče, ki ga smaragdna reka Soča deli na dva dela.

Na območju sedanjega lovišča je lovstvo v organizirani obliki prisotno že od daljnjega leta 1948. Takrat je z loviščem upravljal LD Veliki vrh s sedežem v Avčah, in to vse do dne, ko je

mena, smo zakoličili temelje bodočega strelišča. Leto za letom, desetletja dolgo, so marljive roke članov strelišče dograjevale in opremljale. Tako imamo zdaj v prelepem okolju sodobno opremljeno strelišče, primerno za tekmovanja v vseh lovsko-strelskih disciplinah. Ponosni smo na pred leti dobro organizirano državno prvenstvo v strelstvu in prejete pohvale.

Z večanjem staleža divjadi se je večalo tudi število uplenjene divjadi. Zato stare prevzemnice, prej kleti kot kaj drugega, niso bile več primerne. Potrebovali smo urejen in dovolj velik prostor z ustreznim dostopom za ureditev nove sodobne prevzemnice. Po večletnem iskanju primerne lokacije smo želeno le uresničili; dobili smo prostore, ki smo jih preuredili v načrtovano prevzemnico in sedež lovske družine. A zgodbe še ni konec. Novi zakoni so pred nas postavili nove zahteve. Ponovno smo pljunili v roke in znova adaptirali in opremili prostore. Zdaj ima lovska družina urejeno sodobno prevzemnico in hladilnico. Prostore ustrezajo vsem pogojem sodobnega poslovanja.

Goli in bosi že dolgo nismo, a s streho nad glavo ni bilo tako preprosto. Gradove smo davno pozabili, a želja po skromnem objektu, kjer bi se člani srečevali in izpolnjevali lovskodružinske obveznosti, kotičku, kjer bi na

no povpraševanje gostov iz Italije. Zanimanje tujih gostov za lov v lovišču LD Kanal se je zadnja leta stopnjevalo do takšne mere, da imamo zdaj 17 bolj ali manj stalnih pavšalistov, hkrati pa na vrata našega lovišča trka še 10 lovcev, ki bi želeli loviti tod.

Da je LD Kanal zgleden predstavnik slovenskega lovstva, lovišče pa bogato, potrjuje tudi dejstvo, da je bila prav naša LD izbrana za gostitelja komisarjev Skupnosti evropskih lovskih zvez (FACE) leta 2002; to je bilo v času njihovega edinega delovnega obiska v Sloveniji. Lovska družina tako aktivno sodeluje pri mednarodni promociji naravnih danosti, bogastvu rastlinstva in živalstva ter kulturnih znamenitosti, pa naj bo to zgolj v okviru domačega kraja in Občine Kanal ob Soči ali, širše gledano, Goriške in Slovenije.

Lovci skrbimo za divjad, jo gojimo in z njo gospodarimo, zato nam ni vseeno za njene

potrebe. Želimo, da ima v naravi le najboljše razmere za življenje, brez odvečne navlake, smeti in nevarnih odpadkov, ki vdirajo v njeno okolje. Vsako leto poskrbimo za čistilno akcijo, v kateri za ljudmi, ki jim je ekologija tuja in še nikoli niso slišali za naravno sobivanje, pobiramo in odvažamo odvrženo sramoto, pa naj si bo to le pločevinka ali sod, poln odpadnega olja. Boli nas, da so med takšnimi tudi ljudje, ki konec koncev živijo od narave, gozda in ravníc. Pristojne službe glede tega ne poskrbijo za učinkovito kontrolo.

LD Kanal se je aktivno vključila v delo z mladimi, z vzgojno-varstveno organizacijo in osnovno šolo v Kanalu. Vsako leto malčke iz vrta povabimo na Srednje in jim v živo pričaramo skrivnosti narave. Zanje je takšen dogodek posebno doživetje, ki se ga še dolgo z veseljem spominjajo, o njem pripovedujejo svojim staršem, prijateljem in znancem. Ne gre zanemariti tudi dobrega sodelovanja z društvi, ki delujejo v Občini Kanal ob Soči, s krajevnimi skupnostmi in lastniki zemljišč. Lovci smo vedno pripravljeni na pogovor, pa naj si bo sogovornik kmet, tema pa preprečevanje in plačilo škode od divjadi.

Dandanes LD Kanal šteje 86 članov, od katerih je **Andrej Lovišček** edini še živeči ustanovni član naše LD. Andrej je od leta 2002 častni član naše družine.

Čeprav se lahko pohvalimo, da so med nami tudi takšne grče, pa se moramo ob dejstvu, da med člani prevladuje srednja starostna struktura, sprijazniti in potruditi, da bi v prihodnje v naše vrste pridobili več mlajših članov.

Pol stoletja plodnega ustvarjanja in delovanja LD Kanal priča o neizmerni požrtvovalnosti, odrekanju in zagnanosti lovske družine kot celote, predvsem pa njenih članov, ki so skozi desetletja oblikovali družino, vredno zavidanja in spoštovanja.

*Milan Boltar,
starešina LD Kanal*

Odprtje lovskega doma in razvitje prapora LD Podsreda

Sedemnajstega avgusta lani smo imeli člani **LD Podsreda** svoj praznik. Ob zvokih Celjskih rogistov in lovskih pesmih pevskega zbora smo odprli prenovljeni lovski dom in razvili nov lovski prapor.

Slavnostni govornik je bil predsednik **LD Jože Zupan**, udeležence odprtja pa sta nagovorila tudi predsednik gradbenega odbora **Jože Jevšnik** in župan Občine Kozje **Dušan Andrej Kocman**.

Stara koča, ki smo jo odprli leta 1970, je postala premajhna

Zbor članov LD Kanal (fotografirano marca 2003 ob skupščini LD).

družabnih srečanjih izmenjevali mnenja, spregovorili v lovski latovščini in z gosti nazdravili ob lovskem ropotu, je ostala. Minili sta dve desetletji. Šele v sedemdesetih letih se je predstavnikom LD Kanal uspelo dogovoriti s tedanjo JLA o najemu takrat že opuščene karavle na Srednjem vrhu. S požrtvovalnim delom, ki ga ni ustavil niti potres leta 1976, smo člani, ob pomoči krajanov in delovnih organizacij, karavlo prenovili in preuredili v lovski dom. Po razpadu Jugoslavije je objekt postal last Ministrstva za obrambo, od katerega ga je LD Kanal leta 2000 odkupila in posodobila.

Lovni turizem v LD Kanal sega že v šestdeseta leta. Skromnemu začetku je sledilo množič-

Govor starešine LD Kanal Milana Boltarja ob praznovanju 50-letnice LD Kanal; 6. 9. 2003 pri lovski koči LD Kanal na Srednjem.

Člani LD Podsreda pred prenovljenim lovskim domom in z novim lovskim praporom (27. 8. 2003).

in neustrezna za zdajšnje čase, zato smo se pred leti odločili za njeno prenovo. Z deli smo začeli v letu 1993, končali pa smo lani. Nov lovski dom je veliko bolj uporaben. Vsa dela smo opravili po načrtu; grajen je iz opeke, streha je pokrita z bobrovcem, zato je objekt tudi skladen z naravnim okoljem. V pritličju so prostori namenjeni dejavnosti LD, v mansardi pa je prostor za prenočišča udeležencev prireditvev v okviru Kozjanskega parka v Podsredi.

V času gradnje smo zabeležili mnogo prostovoljnih delovnih ur, ki smo jih člani podarili svoji LD. Nekaj opravil je bilo tudi takšnih, da smo jih morali zapustiti obrtnikom. Zato se ob tej priložnosti še posebej zahvaljujemo našim sponzorjem. Donatorjem, ki so nam pomagali finančno ali z delom, smo podelili družinske plakete in priznanja, vsem pa se zahvaljujemo tudi na tem mestu. Posebna zahvala velja **Kozjanskemu parku – Podsreda**.

Za priznanja članom je poskrbel Savinjsko-Kozjanska ZLD Celje, v imenu katere jih je podelil **Jože Jerič**. Priznanja so prejeli **Rudi Klavžer, Jože Zupan st., Dušan Zupan, Rado Horvatiček, Ivan Švajger, Karli Šmajdek, Franc Mlinar, Jože Ban st., Martin Kovačič, Franc Ojsteršek st., Franc Ojsteršek, Jože Jevšnik in Roman Bevc**.

V nadaljevanju je predsednik odbora za **razvitje lovskega prapora** Zvonko Zupan povedal še nekaj podatkov iz zgodovine LD Podsreda, saj njeni začetki segajo v leto 1946. Lovski prapor smo razvili leta 1960, vendar je dotrajan, zato smo se odločili za novega. Prapor so izdelali v Vezenju - Ercigoj v Ljubljani. Na eni strani je lik mogočnega srnjaka, na drugi pa znak SLD. Na praporu je 56 spominskih žebličkov in 13 trakov, ki so jih podelili »botri«: Občina Kozje, LD Kozje, LD Videm, LD Bistrica ob Sotli, LD Pišce, Kozjanski park - Podsreda, KS Podsreda, PGD Podsreda, Zvonko Zupan, Rajko Moškon, Danilo Jereb, Zlatko Silič in Janez Jarh.

Prapor je prevzel in slovesno zaprisegel **Jože Kodrin**, ki je ob tej priložnosti povedal: »Pred vami ter pred našo skupno in edino naravo prisegam, da sprejemam načela in določila LD Podsreda in slovenskih lovcev, po katerih se bom ravnal v svojem življenju, dokler bom imel

čas biti lovec in praporščak. S svojim vedenjem in ravnanjem si bom v svojem družbenem okolju prizadeval za svoj ugled in ugled lovske organizacije kot celote. Prapor, ki mi je danes zaupan, bom skrbno varoval, ga s ponosom nosil in skrbel zanj kot dober gospodar.« Zaobljubo je sklenil z besedami: »*Lov je iskanje samega sebe, je radost, je volja do življenja, vrnitev človeka k izhodiščem v izgubljeni raj, v naročje matere narave.*«

Lovski dom in prapor sta blagoslovila župnik iz Podsrede in župnik iz Solčave.

Tako sta bila uradno odprtje lovskega doma in razvitje prapora končana; sledila je še družabna zabava ob zvokih ansambla.

Zvonko Zupan

Srečanje ob 25-letnici pobratenja dveh družin

V oktobru 2003 smo lovci LD Rakek in LD Slovenske Konjice praznovali pomemben jubilej, 25-letnico pobratenja obeh LD.

Stike z LD Slovenske Konjice je navezal naš, žal že pokojni lovec **Franc Mekina** - Borut, ki je po vojni služboval v tistem delu Slovenije. Začeli so se srečevati in tkale so se vezi. Kmalu je dozorela ideja, da se tudi uradno pobratimo. V ta namen sta obe lovski družini imenovali komisijo, ki naj pripravi vse potrebno za podpis *listine o pobratenuju*. Komisiji sta se dogovorili tudi za pravice in dolžnosti, ki iz pobratenja izhajajo. V komisijo so bili imenovani z rakovške LD: **Anton Jernejčič, Franc Mekina** - Borut in **Janez Steržaj**. Iz LD Slovenske Konjice pa: **Anton Šporar, Stane Pahole** in **Boris Planinc**. Prvo srečanje obeh komisij je bilo v Slovenski Bistrici. Pripravljen je bil Poslovnik obeh pobratenih LD, ki je bil sprejet na občnem zboru LD Rakek 25. 3. 1978, v okviru LD Slovenske Konjice pa prav tako na občnem zboru 13. 1. 1978. Že 30. 9. 1978 je bil v lovskem domu v Rakovem Škocjanu podpis slavnostne listine o pobratenuju obeh družin. Listina je napisana na usnju, v dveh enakih izvodih in jo obe LD na častnih mestih čuvata še danes.

Po dogovoru smo se ob tem pomembnem jubileju srečali namesto na lovu na družabnem

srečanju z ženami v Slovenskih Konjicah. Sprejem je bil prisrčen, dan pa čudovit. Celoten potek srečanja, povezanega s praznovanjem, je bil v celoti namenjen dobremu počutju.

V Slovenske Konjice smo prišli ob 10. uri. Sprejeli so nas predstavniki pobratene LD s predsednikom in turistično vodičko. Kar je sledilo, nas je nad-

lokalu so se nam pridružili člani LD Slovenske Konjice z ženami. Začel se je slavnostni del srečanja, ki ga je začel predsednik LD Slovenske Konjice, **Niko Laznik**. Orisal je namen in pomen 25-letnega bratenja ter na kratko življenje in delo LD. Pri tem je poudaril, da pomeni 25 let pobratenja dogodek, ki se med lovci v slovenskem prostoru ne

Predsednik LD Slovenske Konjice, Niko Laznik (z mikrofonom), je predstavniku LD Rakek izročil srebrno plaketo pobratenja.

vse navdušilo. Najprej smo si ogledali staro mestno jedro Slovenskih Konjic, ki je za lepo urejenost prejelo tudi evropsko nagrado. Za tem smo bili povabljeni v mestno galerijo Riemer. Med mnogimi enkratnimi eksponati smo videli tudi sliko našega velikega slikarja Notranjske, **Alojza Perka**, in ponosni smo bili. V galeriji nas je sprejel župan Slovenskih Konjic, **Janez Jazbec**. Predstavil nam je zgodovino Slovenskih Konjic in sedanja prizadevanja občine za boljši vsak dan občanov. V spomin na naše 25-letno druženje je LD Rakek podaril sliko konjiškega gradu s posvetilom. Po ogledu galerije nas je sprejel še njen lastnik gospod Riemer in nas počastil s kozarčkom penine. Sledil je ogled dvorca Trebnik, kjer smo dobili, poleg spominske listine o obisku dvorca, tudi razne zdravilne napitke. Med njimi tudi enega, ki se je imenoval Domotožje – a ni delovalo! Obiskali smo vinorodne Škalce in vinsko klet, kjer smo poskušali odlična konjiška vina. Pot nas je vodila še naprej, v enkratno turistično vas Mlače, kjer smo se v Turističnem domu kranjanc krepko podprli in si za tem ogledali še bogato vaško etnološko zbirko. Zadnja postaja na naši poti je bila kartuzija Žiče.

Dan se je že nagnil v večer. V prijetnem, lovsko opremljenem

zgodil ravno pogosto. Po nalogu je LD Rakek podelil srebrni znak pobratenja. Nato je besedo dobil predsednik LD Rakek **Edvard Lenarčič**, ki se je gostiteljem zahvalil in povedal, da je veličina bratenja obeh družin prav v dejstvu, da se to bratenje, kljub vzponom in padcem, ni še nikoli prekinilo. Za tem je LD Slovenske Konjice izročil spominsko darilo, skulpturo konja, ki je simbol Slovenskih Konjic, delo dipl. inž. gozdarstva **Franca Godine**.

Predsednik LD Rakek, Edvard Lenarčič, je izročil predstniku LD Slovenske Konjice skulpturo konja, ki je simbol Slovenskih Konjic.

Sledil je lep družabni večer ob živi glasbi in številnih družabnih igrah, ki jih gostiteljcem kar ni in ni zmanjkalo.

Čas je kar prehitro tekel in že smo se, sredi noči, poslovili od prijaznih gostiteljev in si obljubili, da se leta 2004 srečamo na skupnem lovu na Rakeku.

Naj zapisano sklenem z ugotovitvijo, da smo vsi člani LD Rakek, ki smo se srečali s pobratimi v Slovenskih Konjicah ob tako pomembnem jubileju, kot je 25-letnica pobratenja, odšli domov z nepozabnimi vtisi. Oboji, tako Konjičani kot Rakovčani, smo ponosni, da se bratimo že četrto stoletje in da se vezi, znanstva in prijateljstva, ki so nastala

Udeleženci družabnega novoletnega lova v Vurberku pri Mariboru poslušajo vodjo lova Ditnera Boltežarja ob pozdravu lovini.

Lov štirih obmejnih lovskih družin

V soboto, 10. januarja 2004, so štiri obmejne lovske družine z obeh strani državne meje organizirale skupni lov na race mlakarice, in sicer iz ZLD Bele krajine LD Sinji vrh, iz ZLD Kočevje LD Predgrad ter LD Lipov vrh in LD Jelenski jarak iz hrvaške Primorsko-Goranske županije oz. s hrvaške strani meje. Dogovor je plod odličnega sodelovanja lovcev z obeh strani meje, pa tudi osebnih in poslovnih stikov ljudi. Že na prvi pogled je bilo na zbornem mestu videti, da se večina od petdesetih udeležencev med seboj dobro pozna. Ob meji se kot sosedje družijo, si celo ustvarjajo družine, žalujejo, poslovno sodelujejo, tako da sodelovanje lovcev in takšen družaben lov res nista nič posebnega in nepričakovanega. Tako smo se tudi domenili, da bosta tokrat gostiteljici lovski družini iz Slovenije.

Lov se je začel po nagovoru starešin iz Slovenije, Viktorja Simčiča in Mihe Majerleta, ter starešin Damirja Dujića ter Slavka Medveda s Hrvaške. Tudi lovcev iz Hrvaške je bilo približno polovica. Imeli pa so veliko prednost: med njimi je bila tudi lovka, Gordana Lukšić. Ona je tudi edina lovka v LD Lipov vrh, in sicer že od 1983. leta; seveda je lovec tudi njen mož. Lovov se vedno veseli in pravi, da bo lovka ostala tudi v prihodnje. Doslej je uplenila lepega srnjaka in kapitalnega merjasca; prav slednje je zanjo velika lovska sreča, ki je nima ravno vsak lovec, je še povedala. Tisti stega dne so ji race letele malo previsoko, tako da so odnesle celo perje. Ampak zaradi tega ni

lovska zakonodaja v Sloveniji tudi vnaprej predvsem prijazna divjadi, pa tudi do lovcev in drugih uporabnikov prostora. Ugotovili smo, da so tu naša in njihova stališča podobna.

V neformalni obliki je na srečanju stekel tudi pogovor o snovanju novega trijezičnega slovarja lovskega izrazoslovja, ki ga pripravlja tripartitna komisija, sestavljena iz predstavnikov koroških Slovencev, Slovencev iz Furlanije – Julijske krajine in Koroške lovske zveze oziroma LZS. Zlasti sta bili poudarjeni potreba in koristnost takega slovarja lovskega izrazoslovja, ki bi bil natisnjen v vseh treh jezikih in bi kot tak zagotavljal ohranjanje enotnega lovskega izrazoslovja tudi za mlajše generacije lovcev.

»Zadnji pogon« so obogatile slovenske narodne pesmi in humor, ki ga na takih srečanjih nikoli ne manjka. Srečanje smo sklenili z »lovskim zdravom« za srečo in dober pogled tudi v prihodnjem (letošnjem) letu.

Branko Vasa

Po nagovorih predsednika LZ Maribor Zorana Lešnika in predsednika KPL Celovec Mirka Kumra so udeleženci nazdravili prihajajočemu novemu letu.

v 25 letih, niso zrahljale kljub velikim spremembam, ki so se v tem času zgodile v slovenskem prostoru in lovstvu. Oboji smo pripravljene te vezi negovati še naprej.

Hvala lovcem LD Slovenske Konjice za lepo organizirano praznovanje in nepozaben dan z njimi, dan, ki nam bo ostal v spominu!

Edvard Lenarčič

Novoletni lov prijateljstva in sodelovanja v Vurberku

Kot vsako leto so se tudi lani decembra na družabnem lovu zbrali slovenski lovci iz **Kluba prijateljev lova Celovec** na čelu s predsednikom **Mirkom Kumrom** in **Društva slovenskih lovcev Furlanije - Julijske krajine - Doberdob** s predsednikom **Karlom Furlanom** ter

funkcionarji **LZ Maribor** s predsednikom **Zoranom Lešnikom**. Lov na malo divjad je bil v gojitvenem lovišču LZ Maribor v Vurberku, ki sta ga uspešno vodila poklicni čuvaj omenjenega gojitvenega lovišča **Ditner Boltežar** in kot njegov pomočnik **Branko Vasa**. Uspeha lova ne štejemo zgolj po številu uplenjenih fazanov, pač pa bolj po samem poteku lova, kjer so se zlasti izkazali dobri lovski psi in varno ravnanje z orožjem udeležencev. Če so doseženi ti pogoji, tako na lovu kot tudi po lovu na zadnjem pogonu, vlada med lovci pravo lovsko tovariško razpoloženje. In prav tega, moram poudariti, na omenjenem srečanju res ni manjkalo. Seveda pa tudi na srečanju nismo mogli mimo aktualne lovske problematike, zlasti tiste, ki nam jo prinaša prihajajoča nova lovska zakonodaja, ki prav tako kot nas zanima tudi naše lovske tovariše in rojake onkraj meje. Tudi oni so zelo zainteresirani, da bi bila

Spominski posnetek združenih slovensko-hrvaških obmejnih lovcev, ki je nastal 10. 1. 2004 po skupnem lovu na race mlakarice ob mejni reki Kolpi.

bila prav nič slabe volje, nasprotno, bila je prav dobro razpoložena.

Lova je bilo konec okrog enajstih, ko je starešina Simčič spet sklical lovce v zbor. Pred zbor so položili deset uplenjenih racmanov. Tudi lovci so se ob pozdravu lovini zahvalili boginji lova DIANI za lovski uspeh.

Nato so bili vsi lovci povabljeni na lovski golaž v »depandanso« gostišča Madronič v Preslju pri Starem trgu. To znano gostišče je ob reki Kolpi, od koder so bili vse do vasi Laze razpostavljeni strelci. Po kosilu, ki je bilo res odlično in smo ga pojedli z velikim tekom, je prišel čas za lovski krst lovcev, ki so tistega dne sploh prvič uplenili divjega racmana. **Danijel Medved, Zlatko Kranjac in Antun Babujelić**, vsi trije so iz LD Lipov vrh, so morali sestiti na zatožno klop. **Radko Biličič**, strokovni tajnik ZLD Bela krajina, je hitro organiziral vse potrebne »sodne organe« in pripravil tožilca do tožbe. Sojenje je izzvalo veliko smeha, posebno »zdravniški« pregled je bil še posebno »strokoven« in duhovit. Obsojencem je na koncu pripadla leskova palica, s katero so dobili »ta vroče« po zadnji plati. Vsi člani sodišča so se nanjo podpisali in upleniteljem čestitali. Po tem obredu sta starešini s hrvaške povedala, da bo lov postal tradicionalen in da bo pri-

hodnje leto organizacija na njihove stroške, nista pa mogla zagotoviti, da bomo tudi lovili na njihovi strani. Tam zakon ne dovoljuje lova 100 m od meje, kar je v tem primeru reka Kolpa. Povedali so, da so se dogovorili tudi za rezervno možnost: lov na istem terenu kot letos, kar so se tudi že dogovorili s sedanjima organizatorkama. Tako ne bo zastoja v tradiciji.

Vsako leto se lovci z obeh strani tudi izmenično udeležujejo strelskih tekmovanj, občnih zborov, skratka vsega društvenega dogajanja. Druženju pripisujejo posebno pomembno mesto. Zato tudi nisem bil presenečen, ko sem med lovci zagledal svojega profesorja matematike mag. **Dragutina Perša** s karlovške fakultete, Katedre za lovstvo in varstvo narave. Povedal je, da se veseli takega sodelovanja in da bo tudi sam napisal članek o tem lovu za njihov Lovački Vjesnik in s tem približal dobrososedsko lovsko čezmejno sodelovanje še drugim lovcem na Hrvaškem.

V naši ZLD Bela krajina takim dogodkom lovci pripisujemo velik pomen, zato se takih srečanj tudi vedno veselimo in se jih redno udeležujemo. Glavnina organizatorjema Viktorju Simčiču in Mihi Majerletu ter obema vodstvom omenjenih slovenskih LD gostiteljic sem se v svojem pa tudi v imenu ZLD Bela krajina iskreno zahvalil za razveseljivo pobudo in tudi

vzorno pripravljen lov; prav tako tudi vsem gostom s Hrvaške, še posebno pa lovki Gordani. Nasvidenje na prihodnjem lovu štirih lovskih družin leta 2005!

Anton Vrščaj,
inž. lovstva in var. narave,
predsednik UO ZLD
Bela krajine

Tradicionalna srečanja v LD Prosenjakovci

Tam, na obronkih Goriškega v Prekmurju, kjer idilično pisana pokrajina s svojimi lepotami očara vsega navajenega prišleka, že 57 let nadvse uspešno opravlja svoje poslanstvo LD Prosenjakovci.

Ne samo da 48 lovcev, ki so slovenske in madžarske narodnosti, na 5.895 ha lovne površine letno skrbi za odstrel okrog 90 glav jelenjadi, 70 divjih prašičev in 160 glav srnjadi, veliko skrb namenjajo tudi utečenim lovskim šegam in navadam ter lovski kulturi. S posebno pozornostjo pa že več desetletjih organizirajo kar nekaj tradicionalnih lovskih srečanj in skupnih lovov, na katere radi povabijo tudi mnoge prijatelje iz slovenskih lovskih družin in avstrijske Štajerske.

Tako je bilo tudi v začetku letošnjega lovskega leta, ko so v hladnem zimskem dnevu, ne samo po koledarju, ampak predvsem zato, ker so bili Prosenjakovci tistega januarskega dne

polepšani tudi z lepo zimsko idilo, organizirali velik lov na fazane. Za mnoge lovce, ki smo prišli od drugod, pa nam ne bo ostal v lepem spominu samo dobro organiziran in varno voden lov, ampak tudi skupni odhod na pokopališče Čikčeva vas, kjer smo s kratkim postankom in s strelji v

Foto: R. Flegar

Z januarskega lova na fazane v LD Prosenjakovci

zrak počastili spomin na leto 2001, ko je tragično preminil **Ernest Pap**, nekdanji član LD Prosenjakovci.

»Ernest Pap je bil izreden lovec in kar 12 let gospodar naše lovske družine. S svojim dobrim in poštenim delom je nedvomno veliko prispeval k prepoznavnosti naše lovske družine,« je v uvodu dejal **Ludvik Rituper**, starešina LD Prosenjakovci.

»Kako je v drugih slovenskih lovskih družinah glede številčnosti naravnega fazana, ne vem? Lahko pa z veseljem povem, da se v naši lovski družini številč-

nost naravnega fazana vsako leto več. Ker jih je še vedno premalo za zanimiv in uspešen lov, že več let tudi mi v lovišče spustimo kar precej umetno vzgojenih fazanov. Sicer pa ocenjujemo, da je naša LD v lovskem letu 2003 kar uspešno gospodarila, čeprav zaradi objektivnih razlogov ni povsem uresničila letnega načrta odstrela. Smo pa od lani bogatejši za novo sodobno zbiralnico in hladilnico divjačine. Ker vseh del nismo mogli opraviti prostovoljno, nas je investicija stala okrog 7 milijonov sit. Do konca leta 2003 smo poravnali tudi vse škode od divjadi, ki

Pogostitev starejših občanov

V kulturnem domu pri Briščikih (v Občini Zgonik) je bilo 6. januarja letos šesto tradicionalno srečanje starejših občanov občine. Srečanje, ki je potekalo v sklopu novoletnih praznikov, je namenjeno starejšim osebam (več kot 70-letnim), saj jim tako omogočimo druženje in praznovanje novega leta v prijateljskem vzdušju in toplini. Ob začetku družabnega večera je povabljenec izrekel pristrčno dobrodošlico tudi župan občine Zgonik, **Mirko Sardoč**, ki je

je bil letos pripravljen iz mesa divjega prašiča. Srečanje smo popestrili z loterijo, ki jo je izvrstno vodil član Lovskega pevskega zbora Doberdob **Igor Milič**, in s prijetno glasbo ansambla Burja.

Erik Husu

Lovska ra(z)stava v Rušah

V začetku vsakega novega lovskega leta 18 slovenskih območnih lovskih zvez, ki organizacijsko povezujejo kar 415 lovskih družin, v katere je vključenih več kot 22.000 lovcev, opravijo inventuro gospodarjenja v minulem letu.

Tako ocenjevanje lovskih trofej že več desetletij – po vsej Sloveniji – poteka po ustaljeni praksi, in sicer v okviru LGB in LD. Z razliko, da nekatere območne lovske zveze oziroma gojitveni bazeni niso navdušeni, da bi o svojem delu v lovišču, predvsem pa na lovsko pravičen način pridobljene trofeje predstavili širši javnosti na vsakoletnih lovskih razstavah, ki so med drugim tudi enkratna priložnost za promocijo slovenskega lovstva in lovske kulture.

Lovska zveza Maribor je nedvomno ena tistih, ki že ves čas meni, da je lovstvo javno dobro in da se lovskega poslanstva ni treba sramovati ter da ga je treba na primeren način predstaviti tudi drugim uporabnikom in obiskovalcem naših lovišč.

Tako so januarja letos lovsko razstavo v okviru Pohorskega lovskogojitvenega bazena organizirali in postavili člani **LD Ruše**. Letos so ruški lovci pros-

tor za razstavo poiskali v gasilskem domu v Rušah, v neposredni bližini Osnovne šole Ruše.

Do sem vse lepo in prav, če razstava ne bi imela velike pomanjkljivosti. Ne moti nas niti toliko to, da si je razstavo ogledalo izredno malo lovcev. Pa tudi to ne, da si razstave niso mogli ogledati učenci iz bližnje šole, saj ogled razstave v ponedeljek, 12. januarja, ni bil več mogoč.

Predvsem ne razumemo, da pri toliko vsega večjih in prizadevnih lovcih, ki jih premore **LD Ruše**, ni prav nihče opazil in opozoril, da je z napisom »LOVSKA RASTAVA« nekaj narobe. Tak slovnično napačen napis z velikimi črkami je visel kar dva dni, toliko časa je namreč visela nad vhodom gasilskega doma sicer lično izdelana lesena tabla. Če bi bile črke izrezane iz stiropora, bi lovci lahko rekli v zagovor, da je »Z«, ki v napisu manjka, odnesel veter ... Tovariši lovci, tudi na take stvari je treba paziti!

Franz Rotar

Starejše občane iz Občine Zgonik so člani Društva slovenskih lovcev Furlanije - Julijske krajine - Doberdob 6. januarja letos pogostili z odličnim divjačinskim golažem, pripravljenim iz mesa divjega prašiča. Gostje so ga zelo pohvalili.

so znašale približno 4 milijone sit. Zavedamo se namreč, da se pošten lovski odnos do naših kmetov in drugih udeležencev v našem lovišču vsak dan obrestuje,« je poudaril Rituper.

Ob koncu lepega januarskega lovskega dne so člani LD Prosenjakovci v svojem prijetnem lovskem domu prikazali tudi lovski krst. Doslej sem videl in se udeležil že mnogih lovskih krstov, vendar tako sproščenega in na kulturni način vodenega, lahko bi rekel kar »igralsko« odigranega lovskega krsta, z veliko zdravega lovskega humorja, še nisem videl. Pred nezmotljiv in vsevedni častni senat – vodil ga je Ludvik Rituper, v njem pa je bil tudi **Aleksander Kološa st.**, ki je nedvomno legenda LD Prosenjakovci, saj je bil kar 20 let starešina in 14 let gospodar – je tokrat stopil mlad lovec zelenec **Davorin Novak**. Zapisati še velja, da je k dobremu počutju in razpoloženju, ki je trajalo pozno v noč, veliko prispeval tudi harmonikar in dober pevec **Zlatko Firšt** iz LD Paloma.

Franz Rotar

tudi ves večer skrbel za njihovo dobro počutje.

Med vsemi delujočimi društvi na območju Občine Zgonik, ki so bili angažirani za organizacijo tega večera, je bilo tudi naše Društvo slovenskih lovcev Furlanije - Julijske krajine - Doberdob. V sklopu organiziranja izvedbe tega srečanja je bila vsakemu sodelujočemu društvu dodeljena določena naloga. Za prevoz starejših občanov, ki nimajo svojcev, je poskrbela občinska Civilna zaščita. Pri pravi prostora se je potrudilo kulturno-rekreativno društvo Dom Briščiki, sodelovala pa sta tudi kulturno društvo Rdeča zvezda in športno društvo Kras.

Našemu društvu je bila naložena priprava lovskega golaža. Kuhali smo na domačiji **Ivana Rebule** v Saležu pod budnim očesom **Leopolda Vatovaca**, **Edvarda Kemperleta**, **Stanka Budine** in **Jozeta Rebule**, ki že vrsto let opravljajo takšno nalogo in tako učijo svoje zavzete »vajence« kuhanja lovskih specialitet. Povabljeni so bili navdušeni nad lovskim golažem, ki

LD Turjak in LD Taborska jama sta novembra lani v območju Škocjan - Turjak prvič organizirali skupni lov za člane obeh družin. Veliko udeležencev je predlagalo, naj bi lov postal tradicionalen.

Foto: T. Podržaj

Jože Kašča – Strojce je 12. 11. 2003 praznoval 80 let svojega življenja. Rodil se je v gorski vasi Lepena, kjer je preživel svojo mladost. Ob paši ovc na planini Zagreben je kot fantič s Tonševim Froncem zalezoval gamse in že takrat kakšnega »raubščicu« italijanskemu zakupniku. Močna slovenska zavest ga je že leta 1943 vodila, da se je pridružil partizanom in z njimi dočkal osvoboditev. Željo po lovu in delu v naravi je združil z vpisom na gozdarsko šolo v Postojni. Član LD Soča je postal leta 1949. Zdaj je njen častni član. Kar od leta 1950 pa do 1967 je vodil našo LD. V slabih razmerah povojnega obdobja je skupaj z drugimi člani LD gradil bivake visoko v gorah. Ves potreben gradbeni material so takrat znosili na lastnih ramenih. Klesal je steze v navidez neprehodne pečine kraljestva gamsov. Dandanes, ko stopamo po Strojčevi poti, smo mu hvaležni ...

Tako je Jožko na vsej svoji življenjski poti predan naravi. Številni lovski gosti so prišli do plena v njegovem spremstvu. Še vedno postane nemiren ob pogledu na gamse, ko so odedi v črno zimsko obleko. Pravo doživetje je poslušati njegova pripovedovanja o časih, ki so nam neznani, vendar v velik ponos. Za svoje požrtvovalno delo v lovstvu je prejel znak LZS za lovske zasluge in znak ZLD Gorica. LD Soča je Jožku za 50 let njegovega dela v LD podelila družinsko plaketo.

Dragi Jožko! Ob tvojem častitljivem življenjskem in lovskem jubileju ti iskreno čestitamo in ti želimo, da bi se ti izpolnila želja, imeti za klobukom tudi vejico plena, orošeno z jelenovo krvjo.

LD Soča – B. K.

Novembrski zbor lovcev LD Hoče je bil slaven za naše lovce, predvsem pa za našega **Ota Gradišnika**, ki je 18. 11. lani praznoval svoj 90. rojstni dan. Težko bi mu na pogled prisodili kaj več kot 70 let. Skoraj redno obiskuje zore lovcev, da bi se ti izpolnila želja, imeti za klobukom tudi vejico plena, orošeno z jelenovo krvjo.

Oto je ustanovni in častni član LD Hoče. Rodil se je leta 1913 v Vuhredu v šestčlanski družini. Po osnovni šoli se je pri takratnem inženirju Paherniku v Veliki Kapli izučil za električarja. Ker je imel Pahernik svoje lovišče, se je tudi Oto, že kot vajenec, seznanil z divjadjo in lovom. Takoj po vojni je bil ustanovni član LD Hoče ter med prvimi maja 1. 1952 opravil lovski izpit. Kot zelo aktiven lovec si ni znal predstavljati lova brez lovskega psa; bil je vodnik lovskih terierjev.

LD Hoče mu je zaupala precej funkcij, ki jih je vestno izvrševal. Bil je blagajnik (1963 do 1967), starešina (1967 do 1971). Deloval je v raznih komisijah in odborih (za gojitev divjadi, lovni turizem, disciplinska komisija), v NO LD je deloval kar štirinajst let. Mnogim lovcem je bil

dober in zgleden mentor. Oto je bil znan kot zelo dober organizator in iznajdljiv v vsakem trenutku. Prav po njegovi zaslugi je Ansambel bratov Avsenik prvič nastopal v Mariboru. Dvorana je bila za vse zainteresirane gledalce premajhna, naša družinska blagajna pa po njegovi zaslugi polna. Še vedno je zagovornik druženja in zabave med lovci – »po dobrem delu – dobra zabava«, pravi. Organiziral je odlične, predvsem pa slavnostne družabne večere. Njegove natančne roke so napeljale elektriko v marsikateri lovski dom ali lovčovo hišo. Zapisan je tudi med najstarejše imetnike voznškega dovoljenja v Sloveniji. Še vedno vozi svojega hrošča.

Za svoje poslanstvo je od LD prejel številna priznanja, plakete, pa tudi priznanja lokalnih skupnosti. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge ter redoma III. in II. stopnje.

Dragi lovski tovariši Oto, ob tvojem visokem jubileju ti vsi lovci LD Hoče ter tudi vsi drugi, ki te poznamo, iskreno čestitamo. Želimo ti še mnogo lovskih užitkov, predvsem pa zdravja in dobre volje.

LD Hoče – M. B.

Martin Rozman, član LD Šmarna gora, je na Martinovo, 11. 11. 2003, praznoval častljivo 90-letnico. Rodil se je v mali, trdni in napredni kmečki družini v Spodnjih Piričah pod zeleno Šmarno goro. V Ljubljani se je izučil za soboslikarja in nato tudi opravljal to delo. Polnih dvajset let je bil upravnik podjetja Soboslikarstvo v Šentvidu pri Ljubljani. Zelo zgodaj je vzljubil gozd in divjad, saj je lovsko kri podedoval po svojem očetu. Vojsna vihra ga je leta 1941 zajela v njegovem rojstnem kraju. Mladi Martin se je takoj vključil v NOG, leta 1944 pa je šel v partizane, ki jih je vodil njegov brat, legendarni komandant Stane. Partizani so ga dočkal v Trstu. Leta 1946 se je demobiliziral in se vrnil v svoje rojstne Piriče. Tod so se zbrali njegovi napredni tovariši in z njimi je začel takoj pripravljati vse potrebno za ustanovitev LD Šmarna gora, ki je bila ustanovljena 1946. leta. Martin ji je zvest še danes. V družbenem življenju in tudi v lovstvu se je zavzemal za napredne ideje in za dosledno opravljanje načrtovanih nalog, zato so ga takoj ob ustanovitvi družine izvolili v organ upravljanja. Bil je član takratnega upravnega odbora, saj je od 1946. do 1955. leta opravljal funkcijo gospodarja, v nadaljnjih letih pa je aktivno sodeloval pri vseh zahtevanih nalogah. V letih 1960 do 1970 je bil član NO naše lovske družine. Leta 1974 je bil izvoljen v družinsko DK LD, kjer je vestno delal vse do leta 1978. Po razdelitvi družine na revirje je več let zelo uspešno, predvsem pa gospodarno vodil revir in bil odličen mentor mladim lovcom. Njegovo delo v lovski družini ni bilo nikoli omejeno samo na delo v družini. S svojo razumevajočo ženo Minko, ki je bila mnoga leta krušna mati osiroteli srnjadi, sta doma vzgajala fazane. Mnogo truda sta vložila v go-

jitev divjadi. Martin je v trdih, krutih zimah na smučeh obiskoval krmišča in zavetja svojih varovancev ter jim lajšal življenje, jih varoval in spoštoval tako, kot jih mora pravi lovec.

Naš jubilar je bil tudi vsa leta zvest kinologiji. Njegovi bretonci in goniči so bili vedno v pomoč nam, lovcom, na skupnih lovih ali pri zastreljeni divjadi. Za njegovo uspešno, nesebično, predvsem pa strokovno delo v lovski organizaciji ga je LZS odlikovala z redom za lovske zasluge, prejel pa je tudi več družinskih priznanj, tako ob 40- in 50-letnici naše lovske družine in ob drugih pomembnih družinskih dogodkih. S spoštovanjem smo ga leta 1984 imenovali za častnega člana LD Šmarna gora. Lovci LD Šmarna gora mu za visok življenjski jubilej od vsega srca iskreno čestitamo, za njegov trud pa se mu zahvaljujemo. Z njegovo strokovnostjo, trudom in nesebičnim delom smo v naši lovski organizaciji dosegli tiste vrline, za katere se je jubilar vedno zavzemal. Želimo mu še mnogo srečnih in zdravih martinovanj ter obiskov v naši lovski koči, ki jo je tako vestno pomagal graditi.

Šmarnogorski lovci, A. M.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO *SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Berta Bratina, LD Jože Lacko

85-letnico

**Gregor Bahč, LD Videm ob Savi
Franjo Ribič, LD Kapla**

80-letnico

**Vilko Gravner, LD Gorica
Damjan Gregorič, LD Lijak
Jožef Kosi, LD Ivanjkovci
Vinko Krejan, LD Mislinja
Jože Marčič, LD Fram
Jože Muc, LD Bukovje
Jože Oblak, LD Porezen, Cerkno
Bojan Pirkmajer, LD Šmartno na Pohorju
Aleksander Rituper, LD Bled
Jože Sorozsy, LD Laze
Lojze Šmuc, LD Turjak
Benjamin Žižmond, LD Kanal**

75-letnico

**Pavle Ažber, LD Škale
Marko Barič, LD Sinji Vrh
Emil Bezgovšek, LD Laško
Franc Čevnik, LD Gradišče
Kazmir Furlič, LD Mala gora
Mirko Geršak, LD Dol pri Hrastniku
Franc Istenič, LD Kobarid
Franc Jamnik, LD Janžev vrh
Jože Kociper, LD Zeleni vrh
Ivan Kotar, LD Šentjernej
Jožko Krivec, LD Trnovski gozd
Jože Lorbek, LD Velunja, Šoštanj
Jože Mejal, LD Fram**

OPOZORILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD obveščamo, da nam morajo vse **zapise o jubilarjih** (pa tudi o umrlih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (disketa + zapis) ali posredovati na naš **e-naslov lovec@lovska-zveza.si**.

Slike in uraden dopis (z žigom in podpisom odgo. osebe LD) pa pošljite z navadno pošto.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 11/2000, str. 93.

Uredništvo

**Jože Metličar, LD Leskovec v Halozah
Jože Mrakič, LD Remšnik
Ivan Nardin, LD Hubelj
Bruno Novel, LD Koper
Rudi Petelinšek, LD Vitanje
Jože Razlag, LD Križevci
Jože Selan, LD Tomišelj
Franc Strelec, LD Košaki
Alfonz Strgar, LD Moravče
Franc Šmajgl, LD Trnovski gozd
Franc Šteblaj, LD Draga, Trava
Emil Turk, LD Loški Potok
Jože Zabukovec, LD Prežihovo**

70-letnico

**Ruda Bauman, LD Pesnica, Jarenina
Franc Blažič, LD Medvode
Franc Boštjančič, LD Bukovica
Anton Bozja, LD Bovec
Jože Geiser, LD Hoče
Stane Grom, LD Poljane
Stanislav Jagodič, LD Boč – Podplat
Jože Kravcar, LD Velika Loka
Franci Leskovšek, LD Dobrova
Jože Mravljak, LD Jamnica
Branko Muhič, LD Suha krajina
Jože Nared, LD Begunje
Jožef Pavlica, LD Hubelj
Jože Peternej, LD Brezovica
Stanko Polh, LD Radvanje
Jože Postružin, LD Velenje
Franc Radikovič, LD Šenčur
Ivek Rajh, LD Ljutomer
Jože Raščan, LD Velika Polana
Anton Šavli, LD Kanal
Janez Špes, LD Loče
Jožko Štemberger, LD Zemon
Jurij Us, LD Taborska jama
Avgust Zemljič, LD Apače
Ivan Žagar, LD Kočevje**

Vsem jubilarjem iskrene čestitke!

* Po podatkih, ki so nam jih posredovali tajniki LD na članskih seznamih!

Veliki petelin na balkonski ograji

V decembru, ko vsi pričakuje-
mo neka darila, je boginja
Diana posebej obdarila tudi lov-
ce **LD Bukovje** iz Koroške lov-
ske zveze. Med hiše ob smučiš-
ču pri Bukovniku – na Selovcu v
Otiškem vrhu – je poslala prele-
pega velikega divjega petelina,
kralja med gozdnimi kurami. Pe-
telin se je sprehajal po slemenu
hiš, po balkonskih ograjah, se
spustil na tla, nato vzletel na
vejo ... Nič kaj boječ je med
lovci in drugimi opazovalci po-
biral semena trav in jagodičja.
Po naši presoji je bil mlad pete-
lin. Imel je očitne vedenjske mot-
nje, ki se pogosto pojavljajo za-
radi hormonskega neravnovesja
pri tej vrsti, saj se je tudi ome-
njeni petelin prav bahavo razka-
zoval tri dni, potem pa odletel
proti Kronski gori. Pozneje ga
nismo več opazili. Po razgovoru
z lovskim inšpektorjem **Križa-
nom** je takšno vedenje pri tej
vrsti kar pogosto.

Zakaj pišem te vrstice? Zato,
ker želim dokumentirati še en
tak pojav, takšno obnašanje, ki
je za velikega petelina nenormal-
no. Ker je to sicer zelo previdna
gozdna kura, ki izredno dobro
sliši in vidi, ga koroški lovci radi
opazujemo v času parjenja. Ta-
krat, ko se bori za svoj položaj
med tekmece in za naklonjenost
pri kurah, je nekoliko manj po-
zoren na okolico. Le takrat se
mu uspemo približati na razda-
ljo, s katere ga lahko vidimo in
mogoče tudi fotografiramo. Ve-
seli smo, da ga v višičih neka-
terih lovskih družin na Koroš-
kem še vedno vidimo in slišimo,
saj je sicer že zelo redek ptič.

Veliki divji petelin in rušev-
sta v Sloveniji že dolga leta po-
polnoma zavarovana in ju ne
lovimo. Kljub temu vsako leto v
skladu s Karavanškim sporazu-
mom evidentiramo stanje popu-
lacije oziroma preverjamo števi-
lo pojočih petelinov vzdolž av-
strijsko-slovenske meje, in sicer
od Jesenic do Dravograda. Zad-
nja leta z zadovoljstvom ugotav-
ljamo, da je stanje na naši strani
meje kar zadovoljivo. Moteče pa
je, da ga onstran meje vsa leta še
vedno lovijo, saj avstrijski lov-
ski zakon še vedno dovoljuje
odstrel enega petelina na deset
pojočih v spomladanskem času.
Zato si upam trditi, da je naš
prejšnji in novi Zakon o divjadi
in lovstvu bolj naravovarstveno
naravnan in v ekološkem pome-
nu na višjem nivoju, kot so ne-
kateri drugi zakoni članic EU, na

Starešina LD Bukovje Danilo Smolar ob »norem« divjem pe-
telinu.

Divji petelin na balkonu

Foto: J. Počnik

katere se tako radi sklicujejo ne-
kateri politiki v parlamentu. Ve-
sel sem, da smo ohranili naravno
okolje v takšni meri, da lahko mi
in da bodo tudi naši potomci
opazovali to in mnoge druge vr-
ste divjadi. Mirko Šušteršič je že
leta 1951 v knjigi NAŠ LOV, I. del,
poglavje 13, Veliki petelin,
v prvem odstavku zapisal: ...
»Zato stalež divjega petelina
močno pojema tam, kjer moder-
no gozdarstvo spreminja narav-
ne gozdove ...«. Lahko smo še
toliko bolj zadovoljni, ker se čr-
ne napovedi, napovedane že pred
dobrimi 50 leti, niso uresničile.

Danilo Smolar

Lovski pripravniki in mentorji

Mnogo let me je prevevala
čudna in nenavadna želja:
postati lovec, pravilno lovka (ne-
kateri menijo tudi lovica). To ne
bi bilo nič posebnega, če ne bi

bila ženska. Bolj ko sem poslu-
šala lovce, bolj mi je bilo jasno,
da so ženske v lovskih vrstah
prej izjema kot pravilo, da je
med dobrimi enaindvajset tisoč
lovci samo okrog dvesto žensk.

Leto je raslo proti kresu. Po-
poldan je bil vroč in podala sem
se v gozd, kjer sva se ponovno
srečali s srako, ki je vsej divjadi
naznanila moj vstop v njihovo
domovanje. V gozdu je bila vro-
čina bolj znosna in počasi sem
šla po ozki stezi skozi gozd v
upanju, da ne bom vznemirjala
divjadi, ki v hladu čaka, da se bo
zmračilo in bo lahko zapustila
naravni zeleni senčnik, ki ji nudi
tako prijetno senco. Pot me je
vodila k robu gozda, ob katerem
je tekkel za ped širok in nič glob-
lji potok. Vsakdo bi pomislil, da
ga taka vročina izsuši in da ob
vsakem močnejšem mrazu za-
mrzne. Pa je bil vsak, ki je tako
misлил, v zmoti. Še ni bilo suše in
tudi ne mraza, da ne bi žuborel.
Pot, ki si jo je izbral, je bila
strma, kakor da se želi čim prej
združiti z večjim potokom, ki je
leno tekkel vzporedno s cesto v
dolini.

Sedla sem na steblo podrtega
drevesa in poslušala razne glasov-
e; zažvrgolel je rumenokljuni
kos, odgovorila mu je drobna si-
nica, vse pa je preglasil golob s
svojim napevom. Pomislila sem,
ali se pogovarjajo ali vadijo za
večerni nastop, ko se bodo po-
slovili od sonca. Povsod okrog
je bilo bujno gozdno cvetje, ven-
dar so čebele raje sedale na cvete
mrtnih koprive. Njihov obisk cve-
ta je bil neopazen, ko pa se je na
cvet usedel okrogel in nič kaj
spreten čmrlj, se je zazibala ce-
lotna kopriva, kot bi se ga želela
otresti. Nerodno je s svojo veli-
ko glavo zlezal v cvet na sladke
obede.

Sonce je postajalo vedno bolj
rdeče in v meni je raslo upanje,
da se bom ponovno srečala s svo-
jo znanko. Poznali sva se vsaj
štiri leta. Vsako leto je na trav-
nik, ki se je razprostiral pred mo-
jim štorom, pripeljala svoj naraš-
čaj in mi dovolila, da sem ga
opazovala. Maja in polovico ju-
nija ga je skrivala pod širokimi
listi lapuha, drugo polovico juni-
ja jo je že smel povsod spremlja-
ti. Letos je imela dvojčka, ki sta
si bila po rasti izenačena. Raz-
likovala sem ju samo po tem, da
je srnjaček že popolnoma izgubil
bele pike, njegova sestra pa je še
vedno imela vidne lise, ki junija
niso bile več bele, ampak so bile
videti kakor rahle sive proge.
Tudi tokrat je srna previdno iz-
stopila na travnik z dvignjeno

glavo in v svoj smrček lovila
vsak sumljiv vonj. Ni ga zazna-
la, zato je sklonila glavo. Če ne
bi sedela tako blizu nje, bi misli-
la, da si je privoščila večerni
obrok hrane. Pa si ga ni. Ponov-
no je v svoje nosnice lovila
vonjave in ko se je prepričala, da
v zraku ni neznanjih, je odšla do
lapuhovih listov, izpod katerih
sta pritekla njena mladiča. Srna
se je začela pasti, mladiča pa so
bolj zanimali srnini seski kakor
trava.

Ko sem šla od doma, sem se
trdno odločila, da bom fotografi-
rala, vendar se nisem upala pre-
makniti, da jih ne bi splašila. Srna
je svoje živahne mladiče
poskušala očistiti tudi z jezikom,
vendar ni bila uspešna, saj nista
bila pri miru niti sekunde. Le ko
sta sesala, ju je uspela oblizniti
po hrbtu. Počasi mi je srečna
družina izginila izpred oči, pa
tudi jaz sem se zadovoljna in
sproščena vrnila domov, priprav-
ljena na vsakodnevne obvezno-
sti, ki me čakajo doma in v
službi.

V mraku istega dne sem sede-
la pred hišo in si s člani družine
v soparnem mraku gasila žejo.
Prišel je Aleš, ki smo ga priča-
kovali že več dni, da bi se dogo-
ovorili za manjšo obnovo tal v
stanovanju. Aleš je namreč nav-
dušen, vzoren lovec, član LD
Grmada - Celje.

Ker je lovec, smo se bolj
malo pogovarjali o delu doma,
več o lovu, o naravi, še več pa
o psih, saj ima tudi dva štiri-
nožna lovska tovariša. Ker sva
se že večkrat srečala na kinološ-
kih prireditvah in je vedel, da
imam veselje do narave in ži-
vali, mi je omenil, da bi se mor-
da le pridružila lovcem.

Tako sem naslovila prošnjo za
sprejem v članstvo na lovsko dru-
žino, katere član je. Kmalu sem
dobila vabilo na lovski posvet.
Ko sem se odpravljala na posvet,
ki je bil napovedan v njihovi
lovski koči, sem razmišljala, da
mi bodo verjetno svetovali, naj o
svoji odločitvi še enkrat dobro
premislim, saj so lovske obvez-
nosti zahtevne in obvezujoče,
imeti je treba dovolj telesne mo-
či, pa tudi kondicije. Imam sicer
voljo in veselje do hoje, pa tudi
že kar srednja leta.

Vendar sem se o lovcih lovske
družine Grmada pri Celju zelo
zmotila. Njihov sprejem je bil
prisirčen, takoj smo vzpostavili
prijateljske stike. Na posvetu so
mi dodelili tudi dva mentorja.
No, naloge mentorja si marsikdo
ni upal sprejeti. Pa vendarle, do-
bila sem dobra mentorja, s ka-

terima se razumem, prav tako pa se dobro razumem tudi z drugimi v LD. Doslej smo že veliko prehodili skupaj in se že tudi marsikaj prijateljsko pogovorili, sodelovali smo na dveh strelskih prireditvah, redno se srečujemo na posvetih.

Presenetilo me je, da me je mentor Drago že čez nekaj dni poklical, da si greva ogledat meje bližnjega, hribovitega revirja. Tako sem začela spoznavati naše lovišče.

Že na drugem posvetu sem dobila manjše zadolžitve, saj smo pripravljali tekmo na glinaste golobe. Vsi člani so se na prireditvi do mene vedli, kakor da sem že njihov dolgoletni član (članica).

Kmalu po omenjeni prireditvi sem z drugim mentorjem, Alešem, začela spoznavati drugi, ravninski del lovišča. Povzpela sva se na visoko prežo. Aleš je nanjo prinesel tudi svojega štiri-nožnega prijatelja bavarskega barvarja, ki šteje več kot pet let in je v tem času poiskal že več kot 160 glav ranjene (obstreljene) parkljaste divjadi. Vsak s svojim daljnogledom sva opazovala divjad in Aleš mi je razložil, kako razlikovati mladega srnjaka od srednje starega, do ostarelega. Vsa srnjad je bila v dobri telesni kondiciji, zato se takrat ni odločil za odstrel.

Naslednjič sva odšla v drug revir in še pred mrakom opazila dve srni, telesno slabše razviti. Tokrat se je odločil za odstrel. Po strelu, ki je bil uspešen, sva srno poiskala in razložil mi je, kako damo veliki rastlinojedi divjadi zadnji grizljaj in smrekovo vejico (vejico plena) uplenitelju.

Dnevi in tedni so tekli in začeli so se jesenski lovi. Sem vodnica lovskega psa in kot pripravnica sem vedno dodeljena v pogon. Z veseljem stopim med brakirje, še posebno zato, ker vidim svojega psa, kako dela in tako lahko tudi spoznavam lovišče, ki ga na stojišču ne bi.

Z mentorjem sem bila tudi na nočnem lovu, kar je poseben čar, ki naj bi ga pričarala mesečina, po možnosti še snežna belina. Na omenjenem lovu pa je bilo tako megleno in še deževalo je, da takega čara nisem doživela. Bo pa prihodnjič lepše.

Začeli so se lovi na divje prašiče, na katerih tudi sodelujem, seveda spet v pogonu. Prav zanimivo je, ko naletim na sledove divjih prašičev in me malo stisne pri srcu ob misli, da se bom srečala s kakšnim merjascem. Pa se doslej še nisva srečala, čeprav si želim videti trop

divjih prašičev, seveda najraje z visoke preže. Marsikdo bo rekel: »Pogum pa tak.« No, pa o tem dovolj.

Lovci LD Grmada - Celje so me lepo sprejeli medse in veseli me, da me kot žensko obravnavajo enako kakor druge lovce, da me nihče ne gleda zviška.

Menim, da je za pripravnika zelo pomembno, kakšnega mentorja mu dodelijo; imeti mora veliko znanja in ga mora znati tudi ustrezno prenesti na pripravnika. Pripravnika je treba podučiti, zakaj se spomladi zalaga solnice; da to ni zato, da bi divjad zgolj privabili, ampak da bi lažje prenesla prehod iz suhe zimske hrane zopet na sočno pomladno travo; da ni za odstrel vse, kar se v lovišču premika, in da lova ne moreš lovsko pravično opravljati brez izšolanega lovskega psa.

Vesela sem, da sem prišla v tako okolje, kjer so ljudje odprti in se na lovske posvete dogovorijo o vseh zadevah, tako prijetnih kot tudi manj prijetnih. Na posvetih se med drugim dogovorimo, katere lovske naprave je treba popraviti, o gojitvenih delih, o povzročenih škodi od divjadi in tudi o samem lovu, najsi bo to posamezen ali skupinski.

Da se počutiš res enakopravna, poskrbi tudi mentor, ki nenehno bdi nad teboj in te usmerja z nasveti.

Menim, da morajo v vodstvih LD res dobro razmisliti, kakšnega mentorja naj dodelijo pripravniku. Naj bo to lovsko vsestransko razgledan član, ki dobro pozna lovske običaje in je, če le mogoče, tudi uspešen vodnik lovskega psa. Pomembno je tudi, da si lahko vzame čas za pripravnika.

Foto: S. Vale

Danica Vale iz LD Grmada pri Celju s svojim nemškim prepeličarjem. Oba čaka zahteven izpit, saj sta še oba pripravnika.

Če velja pregovor, da se lovec pozna po psu, potem se pripravnik po mentorju! Čeprav sem včasih mislila, da je lov le »pehanje« za trofejami, spoznavam, da to pri večini lovcev sploh ni najpomembnejše. Na prvem mestu je preudaren gojitveni poseg med divjad, da bi prvenstveno izločili vso bolno in slabotno divjad, ki praviloma ne bi preživela zime in tako slej ko prej postala plen klateških psov ali pa ledenih zob zime. Seveda je pred očmi lovcev tudi potrjen načrt odstrela, ki ga določi država in ga je treba tudi količinsko izpolniti.

Na koncu mojega zapisa bi vsakemu, ki še okleva, rada svetovala, naj tisti, ki so zasvojeni z naravo, brez slabe vesti vstopijo v lovske vrste, kjer so jih pripravljeni sprejeti, ker je lov vse prej kot zgolj odstrel divjadi in je vsakomur dana možnost, da po svoji sposobnosti pomaga živalim preživeti. Vsak preudaren človeški poseg v naravo ni v škodo divjadi, prej jim je v korist. Lovčeva dolžnost je, da porušeno ravnovesje popravi, kolikor ga je le mogoče.

Vsem pripravnikom želim, da bi dobili takega mentorja, kakor je naš Aleš, ki me uvaja v skrivnostni svet divjadi, nekoliko pa tudi v lovsko kinologijo. Tudi moj drugi mentor Drago je zgleden lovec, vendar žal za lov in gojitev zaradi prezaposlenosti nima dovolj časa.

Ko prebiram revijo Lovec, skoraj ne morem verjeti, da so določene lovske družine tako zelo »zaprte«, da imajo še vedno nekakšno »opazovalno dobo« za bodoče pripravnike, ki ponekod traja eno leto, čeprav tega ni zapisanega v nobenem predpisu. Potem pa se tako zelo čudijo, zakaj v lovske vrste ni dovolj podmladka.

Dokler bo lovška družina nosila ime »družina«, je prav, da ima vsak član družine svoj enakopraven glas, da je treba med člani različne zahteve in želje uskladiti, kot jih moramo tudi doma, v vsaki družini. Saj pravijo, da tam, kjer sta dva gospodarja, gre vse rakom žvižgat. Zato me veseli, da sem v taki družini, kjer interese usklajujemo in menim, da delujemo res kot prava složna družina.

Pri tem imajo nedvomno pomembno vlogo tudi mentorji, saj jih pripravniki ne potrebujejo le za čas pripravništva, ampak, vsaj prepričana sem, še več let po opravljenem lovske izpitu.

Pa še to: ni se treba ustrašiti

ženskih pripravnic. Menim, da nas je večina odgovornih in vestnih, morda imamo le manj časa za neposredno vzpostavljane ravnovesja v naravi.

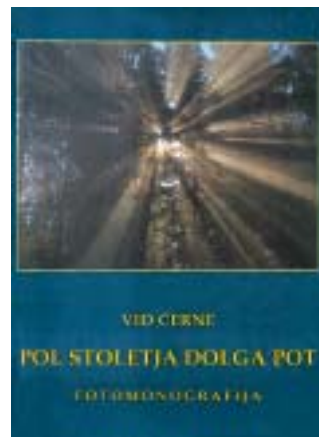
Danica Vale

Nove knjige

Vid Černe: Pol stoletja dolga pot

Fotomonografija

Znani Kranjskogorec **Vid Černe**, lovec in dolgoletni starešina LD Kranjska Gora, je nam, lovcem in bralcem že znan, saj je bil v tej rubriki našega glasila že predstavljen kot mnogostranski pisec, kronist in fotograf. Doslej je izdal že zbirko pesmi z naslovom *Kapljice*, imenitno, popolno dokumentarno kroniko o Kranjski Gori in njenih ljudeh *Borovška vas* ter knjigo *Raubšici – divji lovci*, v kateri je pozabi ljudskega izročila iztrgal mnoge resnične zgodbe divjih lovcev tega kraja.

V oktobru lani je v samoizdaji izdal zanimivo fotomonografijo **Pol stoletja dolga pot** s 360 (!) črno belimi in barvnimi fotografijami. Kot domačin je dolgega pol stoletja s fotografskim aparatom posnel mnoga dogajanja v Kranjski Gori in v Zgornjesavski dolini. Tako je zabeležil nastajanje prvih vlečnic, smučarska tekmovanja, gradnjo hotelov, nastajanje železarskih Jesenic, ukinjanje planiške železnice in beležil obdobje, ko je kraj razvoju žrtvoval prenekateri biser te gorske krajine, njene arhitekture in žal mnoge naravne znamenitosti. Predstavil (in ohranil) je čas, ki dandanes postopoma nostalgичno mineva, vendar le pa prav zaradi Vidovega fotografskega aparata še dolgo ne bo

pozabljen. »Kdor si svoje zgodovine ne zapomni, je ne zapiše, je ne zagotovi naslednjim generacijam, se ne zaveda, da so besede, dogodki, dejanja prepuščeni vetru, ki jih bo odgnal v pozabo!« je v uvodu avtor zapisal veliko resnico, ki je omenjeni publikaciji temeljno vodilo.

Vid je lovec od mladih let in tudi ta knjiga tega ne taji. Iz svojega bogatega fotografskega arhiva, ki je nastajal ljubiteljsko, je avtor obsežen cikel namenil predstavitvi kransko-gorskih lovcev in divjadi domačega lovišča. Pretresljivi so posnetki prizorov, ko v skalovju tipajoče in previdno stopa zaradi gamsje slepote prizadet slepi gams, pa dogodki v času epidemije gamsje garjivosti. Kot vesten kronist je z objektivom beležil tudi bolj vesele lovske dogodke, gradnjo lovskih koč in bivakov, košnjo gorskih košenic z že pozabljenim koso, lovske uspehe svojih solovcev. Skratka, zanimiva in pri nas redka fotomonografija na 125-ih straneh izvirnih, tehnično dovršenih fotografij, vse z nazornim, ponekod duhovitim komentarjem minule in polminule zgodovine tega kraja in njegovih ljudi, tudi lovcev.

Branko Galjot

Tomaž Kočar: Kamniška Bistrica - Bistriški gozd

Po avtorjevi četrti knjigi, Iška - Iški Vintgar, ki je izšla na prehodu v leto 2002, je **Tomaž Kočar** presenetil že s svojo peto knjigo, ki jo je javnosti predstavil sredi lanskega decembra v Kamniku. Obsežno delo (veliki format, A4 in 328 strani) je na koncu 190 strani obsegajočega besedila popestrjeno še s 362 dokumentarnimi fotografijami, ki v črno-beli tehniki (320 fotografij) in na koncu še z 42 barvnimi ponazarjajo vsebino knjige. Pri tem nosi težo pisanje o gozdarstvu, o gozdovih, in sicer tako v preteklosti kot v letih po 2. svetovni vojni. To ima seveda svoj pomen, saj je dolina Kamniške Bistrice, ki jo zaključuje venec Kamniško-Savinjskih Alp, poleg naravnih lepot znana tudi po bogastvu gozdov. Nenazadnje je avtor knjige po poklicu gozdar (univerzitetni dipl. inž. v poklju).

Gospodarjenje z lesom v omenjenih predelih je postalo pomembnejše od lova šele približno

no od sredine 19. stoletja naprej. Tako je dokaj obsežno opisana tudi zgodovina lova v tamkajšnjih območjih. Tudi krajši in daljši življenjepisi gozdarjev (logarji, tehniki, inženirji) in lovcev (lovski čuvaji), ki so delovali tod ob koncu 19. stoletja pa tja do druge svetovne vojne, deloma tudi po njej, ne manjkajo v besedilu.

Ob branju ne bodo uživali samo ljubitelji gozdov, divjadi, naravnih lepot in zanimivosti, pač pa tudi ljubitelji etnografske, etnološke in podobnih vsebin, opisov zanimivih in pomembnih dogodkov iz Kamniške Bistrice in bližnje okolice ter življenja tamkajšnjih prebivalcev, njihovih »rev in težav« (gozdarjenje, plavljenje lesa), pa še česa. Poleg maloštevilnih, stalnih prebivalcev doline Kamniške Bistrice imajo v knjigi svoje mesto tudi ljudje iz bližnje in daljne okolice. Tako so na izredno dobrohoten način prikazane posamezne znane, manj znane in neznane osebnosti, tudi iz Kamnika, npr. šoferji, zgodovina prometa po dograditvi ceste v Kamniško Bistrico (po letu 1931); v krajših in daljših besedilih je opisana gradnja kamniške smodnišnice, vodovoda in napeljava elektrike, elektrifikacija Kamnika, Stranj, Stahovice in doline Kamniške Bistrice.

Slikovni del je urejen po posameznih temah. Gradivo zajema kopije fotografij iz zasebnih arhivov iz časov pred 1. svetovno vojno pa vse do let kmalu po drugi svetovni vojni ter številne kopije starih razglednic iz Kamniške Bistrice in okolice.

Zadnji sklop slikovnega gradiva sestavljajo avtorjevi posnetki iz obdobja 1978–2003 (72 fotografij, od tega 42 barvnih). Knjigo sklene z obsežnim seznamom uporabljene bibliografije in virov (pisnih in ustnih) ter s kazalom,

ki nam pomaga hitro najti imena oseb, ki so navedena v besedilu, pa tudi v podnapisih fotografij.

Skromna naklada knjige (500 izvodov), ki je bila izdana v samozaložbi s pomočjo kamniške občine, bo zaradi dokaj nizke cene knjige, glede na njeno kakovost in obseg, očitno kmalu pošla.

B. Leskovic

Bela jelenjad v Karavankah

V januarski številki našega Lovca je bilo objavljeno tudi zanimivo poročilo o uplenitvi povsem belega jelena v Kortah pri Železni Kapli. Zamejski Slovenec iz znane lovske in pev-

tovljena tudi starost tega jelena, saj je bil, kot je opisano, zagotovo polezen leta 2001 na naši strani Košute. In od Košute do Kort, kjer je bil jelen uplenjen, je prek naravnega prehoda Dolga njiva, vsega dobrih 8 km – zgolj kratek sprehod za jelenjad. Pa tudi sicer so selitvena gibanja karavanške jelenjadi, glede na izrazit značaj poletno-zimskih stanišč (severna letna in južna zimska pobočja Karavank) zelo poudarjena. Tako je znan tudi primer jelenjega teleta, ki je bilo z ušesno označbo markirano 1982. leta. To je bilo v letih, ko je Gozdarski inštitut (GIS) želel zaradi proučitve selitvenih gibanj karavanške jelenjadi markirati čim več jelenjadi. Omenjeno tele je bilo uplenjeno naslednje leto

Karavanke

Foto: B. Galjot

ske družine, posestnik **Franz Josef Smrtnik**, je v samolastnem lovišču v Kortah 16. avgusta lani uplenil povsem belega jelena šesteraka, starega dve leti (drugo rogovje). Podoben zapis o tem jelenu je bil objavljen tudi v Koroškem lovcu, glasilu Koroške lovske zveze iz Celovca. Na območju Železne Kaple ta jelen prej ni bil opažen, zato avstrijski lovci domnevajo, da je k njim prišel iz Slovenije. In ta domneva je zagotovo pravilna!

V poletju in jeseni leta 2001 so mnogi planinci in obiskovalci Kofc (1967 m) in Košute (2025) – Tegoške gore (2025 m) – v osrednjem delu Karavank, gori mejita na Avstrijo, povedali, da pogosto vidujejo povsem normalno odlakano vodečo košuto, ki je vodila povsem belega teleta. Tudi sam sem tisto leto nad planino Pungrat nenavaden par v tropu več živali fotografiral, žal neuspešno. Lovci in planinci so naslednje leto (2002) kar nekajkrat videli belega šilarja, ki se je zvesto zadrževal na omenjenem kraju. Tako je zanesljivo ugo-

kot junica blizu Celovca, kar je najmanj 40 km od kraja markiranja.

Po obeh zapisih o uplenitvi belega jelena to ni beličnost (albinizem), marveč čisto naravno pojavljanje povsem bele barvne različice (levkizem); tako kot pri drugih vrstah tudi v jelenjih populacijah jelenjadi. Za belične albino živali je namreč značilno, da jim zaradi manjkajočega dednega dejavnika povsem manjka pigment v dlaki, očesna roženica in gobček pa sta meseno rdeča, celo parkelji imajo lahko rdečkast nadih.

Uplnjeni jelen iz Kort torej ni bil beličnež ali albin, ker je imel povsem normalno obarvano (pigmentirano) oko in črn smrček. V zapisu se omenja že stoletja znan pojav belih osebkov navadnega jelena v nemških deželah in predvsem na Češkem. **Dr. Bartos Ludek** z univerze v Pragi je o pojavu belih jelenov na Češkem napisal celo knjigo. Tudi **Blaž Krže** v svoji priredbi knjige Jelenjad, I. del, navaja, da so starejši strokovni literaturi pogo-

sto poročali o ne tako redkih pojavih bele jelenjadi, predvsem iz obor srednje Nemčije in Češke, od koder so jelenjad vnašali tudi v naravne populacije. In če vemo, da se pri karavanski jelenjadi srečujemo z vneseno jelenjadjo iz drugih okolij, tudi iz omenjenih območij s Češke in Nemčije, potem je ob samo majhnem poznavanju načel genetike krog, od kod bela jelenjad v Karavankah, pravzaprav sklenjen.

Znano in dokumentirano je, pa tudi sam sem o tem večkrat pisal v našem glasilu in v drugih publikacijah, da so konec 19. stoletja v prazna in obubožana, sicer obsežna lovišča takratnih zemljiških veleposestnikov in industrialcev začeli vnašati jelenjad, kozoroge, divje prašiče in celo tujerodne vrste parkljarjev. V sredini 19. stoletja, po revolucionarnem letu 1848, ki je liberaliziral lovno pravico pri nas, je bila zaradi pretiranega in nenadzorovanega lova jelenjad, tudi v Karavankah, iztrebljena. Ohranila se je le v obsežnih kočevskih in snežniških gozdovih. V Karavanke sta od leta 1891 oče **Julius Born** in pozneje sin **Karl Born**, tedanja lastnika velike tržiške posesti, v zdajšnji Jelendol nad Tržičem, kjer je bila zgrajena prva, 2.754 ha velika obora, pripeljala jelenjad različnega »izvora«, predvsem z Madžarske, Češke, Poljske Galicije, Avstrije in od drugod. Karel je zaradi želje po močnejših trofejah naročil pripeljati v povečano oboro celo nekaj ameriških jelenov vapij (Cervus elaphus americanus), ki naj bi oplodili košute našega jelena. Rogovje severno-ameriškega vapija sicer nikoli ne razvije krone, veje pa so dolge do 150 cm, s čimer je Born želel »podaljšati rogove« jelenolskim jelenom. Na vso (predvsem biološko!) srečo je večina težkih (jelen vapija tehtal od 270 do 400 kg, košuta več kot 200 kg) in okornih mastodontov že prvo zimo poginila, saj se jih je največ polomilo pri padcih v strminah.

Presenetljivo je, da omenjeni jelen ni edini primer bele jelenjadi v Karavankah. Njegova mati je namreč naslednje leto (2002) spet polegla povsem belo tele, tokrat košutico, ki je lani dorasla v postavno junico. Lovski nadzornik GL Kozorog, **Zdenko Primožič**, ki skupaj z bratom **Lojzetom Primožičem** vzorno skrbita za jelendolsko jelenjad, vsa leta pozorno spremlja ta neobičajen pojav. Lovski nadzornik ne želi in celo svojim gostom ne dovoljuje odstrela be-

Foto: D. Kljajič

Naravoslovni fotograf, član Kluba Diana in redni sodelavec revije Lovec Milan Cerar (levi) pred razstavljenimi fotografijami, ki so jih decembra lani pripravili na ogled v Domu za starejše občane v Gornjem Gradu.

lih jelenov tudi zato, da lahko spremlja gibanje jelenjadi, saj je prav bela jelenjad pravzaprav naravno označena. Ugotavlja tudi, da je košuta, ki je polegla obe beli teleti, lani vodila normalno odlakano tele.

Branko Galjot

Prva samostojna razstava fotografij Milana Cerarja

V začetku lanskega decembra so v Gornjem Gradu odprli razstavo naravoslovnih fotografij **Milana Cerarja** z Ljubnega ob Savinji. Ob praznovanju prve obletnice delovanja Doma za starejše občane v Gornjem Gradu se je vodstvo doma namreč odločilo, da bo praznik vsem njihovim varovancem, zaposlenim in tudi obiskovalcem doma polepšalo z razstavo fotografij tega odličnega naravoslovnega fotografa in poznavalca življenja v naravnem okolju, ki se je javnosti tokrat prvič predstavil samostojno. Pred tem je namreč sodeloval na več skupinskih razstavah naravoslovnih fotografij. Veliko njegovih posnetkov je bilo objavljenih v različnih slovenskih časopisih in revijah (Cerar je tudi stalni sodelavec revije Lovec), za svoja fotografska dela pa je doslej prejel že več domačih in tujih priznanj. Na razstavi v Gornjem Gradu se je Cerar, sicer član Kluba Diana in FD Grča - Kočevje ter tudi kot lovec, član LD Ljubno ob Savinji, predstavil s številnimi čudovitimi fotografijami živalskega in rastlinskega sveta, ki jih je v glavnem posnel v Zgornji Savinjski in Ša-

leški dolini. Vsi, ki so si ogledali Cerarjevo razstavo v Gornjem Gradu, so si bili enotni v razmišljanju in v želji, da bi prvi samostojni razstavi kmalu sledila še katera.

Damijan Kljajič

Foto: Franc Wakounig

Mlad in že več kot uspešen koroški slikar Lukas Kraut, učenec Dvojezične trgovske akademije v Celovcu, doma iz Podjune, je prav tako kot za slikarstvo izredno navdušen tudi za lov.

Najraje slika akvarele

Kljub svojim osemnajstim letom lovec in slikar **Lukas Kraut** iz Šmihela pri Pliberku na Koroškem že sodi med priznane in uveljavljene slikarje lovskih motivov. To potrjuje vrsta razstav, med drugim v gradu v Trušnjah za Velikovcem ali pa na proslavi Kluba prijateljev lova Celovec, pri Cingelcu na Trati. Precej slik je tudi že v zasebni lasti kupcev. Tudi puškarji z njimi radi opremljajo prodajne vitrine. Zato ni nič nenavadnega, da je sodeloval tudi na letošnjem Lovskem in ribiškem sejmu v Celovcu, kjer so mu številni obisko-

valci lahko pri ustvarjanju gledali pod prste (čopič) in opazovali nastanek posameznih umetnin.

Lukas Kraut po očetovi strani izhaja iz znane slovensko-koroške lovske družine Kilnovih na Bistrici v bližini Pliberka. Že njegov praded je lovil na obronkih Pece, kjer menda spi kralj Matjaž, stari oče **Stanko Kraut** pa ne sodi le med staroste slovenskih lovcev na Koroškem, ampak zna tudi čudovito opisovati lovske dogodivščine. Oče **Beno Kraut** je poleg učiteljevanja vodja lovskih čuvajev v okraju Velikovec ter priznan predavatelj in strokovnjak za lov s pastmi. Brat **Kristijan** je lani uplenil svojega prvega jelena.

V družini matere **Finije Kraut**, ki je ravnateljica na Glavni šoli v Dobrli vasi ter vneti pevka pri uglednem mešanem pevskem zboru Slovenskega prosvetnega društva Danica v Šentprimozu, pa so se bolj posvečali slovenski pevski kulturi. Njen oče je bil legendarni »slepi organist« **Andrej Mičej**, ki je bil soustanovi-

telj društva Danica ter njegov dolgoletni zborovodja, vse do smrti pa je bil organist v Šentvidu. Njegova družina je za časa nacistične tiranije vneto podpisala slovenske partizane in je morala zato plačati hud krvni davek. Leta 1944 so nacisti zaprli njegovo prvo ženo **Terezijo** in hči **Trezejo** in ju zaradi veleizdaje obglavili v Gradcu. Po vojni se je ovdoveli »slepi organist« spet poročil in svoje globoko ter plemenito poslanstvo ljubezni do naroda in do slovenske kulture prenesel na svoje otroke.

Zato prav nič ne čudi, da mladi Lukas Kraut v sebi združuje lovske strasti ter muzikalnost.

Foto: M. Leban

Zdenko Kuzmin (LD Gorica) je v Panovcu, le slabih 100 m od stanovanjskih hiš Pod Gričem v Rožni dolini, uplenil močnega merjasca.

Pred tremi leti je opravil lovski izpit in je tudi član Kluba prijateljev lova Celovec, že dobro znanega strokovnega in organizacijskega združenja slovenskih lovcev na Koroškem.

Ljubezen do slikanja je Lukas odkril že v zgodnji mladosti. Že takrat so ga navduševali lovski motivi in tej tematiki je v glavnem ostal zvest do danes. Z nenehnim slikanjem posameznih divjih živali, njihovih anatomskih lastnosti in posebnosti ter posameznih delov telesa se je, korak za korakom, približeval materiji, ki jo zdaj že mojstrsko obvlada. Lisico, srnjaka, gamsa, fazana, raco in divjega petelina »bi naslikal celo v spanju«, pravi, »z drugo divjadjo, na primer s kunami, pa imam še vedno precej opravka«. To si razlaga tudi s posebno osebno privlačnostjo do določenih motivov: »Morda me kune motivno ne zanimajo tako zelo kot srna, lisica ali divji petelin, kar pa ne pomeni, da jih ne slikam.«

Lukas ima najraje tehniko akvarela, rad pa seže tudi po svinčniku in oglju. Le redko si motive skicira na papir, v glavnem nastajajo neposredno pod čopičem, ko sliko »iz glave prenašam na papir«.

Noben mojster še ni padel z neba. Zato je Lukas Kraut svoje slikarske veščine že dvakrat izpopolnjeval pri znanem nemškem slikarju lovskih motivov dr. **Jörgu Mangoldu**. Že to, da ga je slovit nemški mojster vzel v svojo šolo, je veliko priznanje za mladi slikarski talent iz Podjune, ki trenutno obiskuje četrti razred Dvojezične trgovske akademije v Celovcu. Katero poklicno pot bo ubral po maturi, Lukas Kraut še ne ve. Ve pa, da »me je slikanje zasvojilo in me bo, podobno kot lov, gotovo spremljalo vse življenje. Oboje me privlači in navdaja z zadoščenjem.«

Franč Wakounig

Kar dva rekorda v LD Gorica

V Lovski družini Gorica iz Nove Gorice smo lani zabeležili kar dva rekorda.

Lovišče LD Gorica leži na skrajno zahodnem delu Slovenije, na severnem Primorskem in meji na sosednjo Italijo. Lovišče je v štirih občinah, in sicer: Miran - Kostanjevica, Šempeter - Vrtojba, MO Nova Gorica in Kanal, obsega pa skupaj 6.928 ha. Če izvajamo varovalne pasove naselij in cest, ograjene površine vrtičkarjev, nasade Agrolinda - Vipava, rekreacijske steze in mirovalne cone gozda Panovec, bi lovno površino mirne duše lahko zaokrožili na komaj 5.000 ha ali še manj. Kljub temu je treba ugotoviti, da smo lani po vseh načrtih izločili iz lovišča rekordno število divjih prašičev (74 glav) in srnjadi (189 glav), kar pa je tudi največji odstrel, odkar obstaja naša LD Gorica.

Doslej največjega merjasca, tako po telesni teži (126 kg, star okrog 4 leta) kot tudi po trofejni moči čekanov in brusilcev (niso še uradno ocenjeni) je na skupinskem lovu 10. 1. 2004 uplenil gospodar LD Gorica **Zdenko Kuzmin**. Ne bi verjeli, kje je ta merjasec ležal čez dan! Na sončni, zahodni strani gozda Panovec, le kakih 100 m od stanovanjskih hiš Pod Gričem v Rožni dolini. Očitno tega merjasca ni prav nič motil hrup, pa tudi ne prisotnost bližnjih stanovalcev, niti trimčkarjev na rekreacijski poti, kjer se rekreirajo. Po podatkih posebne komisije je vsak dan v Panovcu na sprehodu več kot 400 občanov, zato si nekateri prizadevajo zahodni del razglasiti za športno-rekreacijsko nelovno cono vse leto.

V imenu UO LD Gorica izrekam Zdenku lovski blagor ob uplenitvi močnega merjasca.

Marjan Leban

Kormoran na zatožni klopi

Brez ukrepov na evropski Bravni ne bo šlo. Odstrel je v soglasju z odredbo EU o varstvu kormorana.

Vplivu kormorana na ribištvo v alpsko-jadranskem postoru je bil namenjen mednarodni simpozij ribičev, ki ga je v nedeljo, 25. januarja 2004, v okviru letošnjega sejma o lovstvu in ribištvu priredila **Koroška ribiška zveza** (Avstrija).

Predavatelji so bili najvišji predstavniki pokrajinskih ribiških zvez z avstrijske Koroške, Slovenije in Furlanije - Julijske krajine: dr. **Wolf Honsig - Erlenburg**, **Ezio Fain**, univ. prof. dr. **Miha Jarc** ter avstrijski strokovnjak dr. **Franz Kohl**. Med razpravljavci je bil tudi koroški deželni svetnik za ribištvo in lov **Georg Wurmitzer**.

Soglasno je bilo ugotovljeno, da je položaj, ki ga s svojo prisotnostjo in dejavnostjo povzroča kormoran, zelo dramatičen in da so nujno potrebni ukrepi predvsem v evropskem merilu.

Nekdaj le občasen zimski gost

Kormoran v alpsko-jadranskem prostoru ni nov pojav, vendar je bil vse do pred nekaj več kot petnajstimi leti le občasen zimski gost, dandanes pa je

domala že ptica stalnica, kar je posledica podnebnih sprememb, predvsem pa človekovega poseganja v naravo oz. v vodovje. Glavna kormoranova gnezdišča so ob obalah Severnega morja, od koder v zimskih mesecih prileti v naše kraje, spomladi pa se vrne nazaj. Opazno pa nekaj parov že celo gnezdi na avstrijskem Koroškem.

Ker je bil včasih redek in ogrožen, je leta 1979 EU s posebno odredbo kormorana zavarovala, države pa so uredbo prevzele. Ta odredba pa, pod določenimi pogoji, npr. zaradi škode v ribištvo, dovoljuje odstrel.

Kot zelo požrešna in inteligentna ptica, ki lovi v jatah, kormoran na dan polovi do pol kilograma rib. Najbolj v slast mu gre lipan, spravi pa se tudi na druge ribe, kot so ozimica, podust, sulec in klin. V želodcu nekega kormorana, ki so ga ujeli pri Špitalu ob Dravi, so našli več kot pol kilograma težko škuko.

Številčnost lipana se je v koroških rekah Zilja, Drava, Krka, Mela, Lizera in Malta, ki so bile klasični ribogojni in ribolovni revirji, predvsem od leta 1997 zmanjšala za 90 %. To je velika ekonomska in ponekod nepopravljiva škoda na genskem zakladu te pomembne ribe. Po najnovejših štetjih letos na avstrijskem Koroškem prezimuje okoli 300 kormoranov.

Kormorana

Foto: Foto Spring MB - Mauritus

Foto: F. Wakounig

O problematiki s kormoranom so na na okrogli mizi, ki je bila 25. 1. 2004 ob priložnosti Sejma lovstva in ribištva, razpravljali (na fotografiji z leve): prof. dr. Miha Jarč iz Slovenije, dr. Franc Kohl iz Avstrije in prof. dr. Ezio Fain iz Italije (Iz Furlanije - Julijske krajine).

Podobno dramatičen je položaj tudi v Sloveniji in v Furlaniji - Julijski krajini.

60.000 kormoranov v FJK

Po besedah Ezia Faina se je število kormoranov v Furlaniji od 3000 živali, kolikor jih je bilo v 80-letih minulega stoletja, povečalo na sedanjih 60.000 ptic. Črni ljubitelj rib, ki je prvotno ribaril ob morju, dandanes vse bolj sili proti povirjem celinskih voda, na primer Soče in Tilmenta. Ker so vsi poskusi plašenja in preganjanja spodleteli, ribiči zahtevajo poostren odstrel svojčas zavarovane ptice. Zdaj je dovoljen dnevni odstrel petih kormoranov. Izkušnje kažejo, da tudi to ni idealna rešitev, ker pod strelji lovcev po napakah pri ocenitvi obležijo tudi druge zavarovane ptice. Poleg tega mnogi lovci tudi nočejo streljati kormoranov.

Sedaj v Sloveniji prezimuje od 2.500 do 4.000 kormoranov, niso pa še opazili gnezdečih parov. Leta 2000 je bil kormoran črtan s seznama zavarovanih ptic, zato je bilo lani odstreljenih 460 ptičev, kar je približno 15 % prezimujoče populacije. Po besedah prof. dr. Mihe Jarca je število kormoranov, ki prespijo v Sloveniji, bistveno manjše od števil tistih, ki vsak dan priletijo iz sosednjih držav v slovenske vode po plen. Prav dramatične so posledice kormoranove požrešnosti v Savi Bohinjki, kjer so v 70-ih letih ulovili več kot 300 plemenk lipana, leta 1998 pa nobene več.

Dr. Franz Kohl, vodja avstrijskega kuratorija za ribištvo in varstvo voda, je opozoril na dejstvo, da brez ukrepov v gnezdiščih kormoranov, ki so predvsem na severnomorskih obalah Danske, Nizozemske in Nemčije, problematiki kormorana ne

bomo kos. Takšni ukrepi so odločilno odvisni od volje in pripravljenosti ter informiranosti odgovornih politikov in od vpliva oz. nevpilnosti raznih lobijev. Kohl je pozval ribiče, naj se potrudijo za močan lobi pri sedežu EU v Bruslju, predvsem pa naj svoje študije in dokaze o škodah kormorana na ribjem življu objavljajo tudi v angleščini. Le tako bodo izsledki dosegli pristojne v evropski politiki in mednarodno javnost. Samo tako je mogoče doseči cilj: potrebno zmanjšanje števila kormoranov na vsaj 60 % zdajšnje številčnosti.

Ob kormoranu še čaplja in žagarica

Kormoran v Evropi ni ogrožen, saj jih na celini dandanes živi več kot milijon. Do sredine minulega stoletja se je število res zmanjšalo, od sedemdesetih let pa se eksplozivno veča. Leta 1970 je v Evropi valilo 25.000 parov, leta 2002 pa več že kot 230.000. Kohl je zbudil pozornost z zanimivo ugotovitvijo, da škode na ribah ne povzroča le kormoran. Svoje k zaskrbljujočemu stanju prispevajo tudi ponirek, siva čaplja in velika žagarica, ki je na Bavarskem po obsegu škode prekosila celo kormorana.

V razpravi so bili vsi enotnega mnenja, da **brez skupne evropske strategije in ukrepov ne bo mogoče rešiti problematike**. Prof. Jarč je ugotovil: »Dokler se v valilnicah kormoranov na Severnem morju ne bo nič spremenilo, mi v naših krajih ne bomo veliko zmogli.«

Povečan odstrel na Koroškem

Zdaj je očitno tudi koroška politika (Avstrija) pripravljena

odstopiti od popolnega varstva kormorana, ki je niti odredba EU iz leta 1979 o varstvu kormorana ne zahteva. Deželni svetnik **Georg Wurmitzer**, pristojen za ribištvo in lovstvo, je dejal, da podpira zmanjšanje številčnosti kormoranov in povečanje odstrela. Pozdravil je predlog ribičev, da bi kormorana vključili v seznam lovne pernate divjadi. Osnovni pogoj pa je plodno sodelovanje med lovci in ribiči, kar ponekod še krepko škriplje. Poleg tega je med nekaterimi lovci še precej ovir, da bi streljali kormorane. Najbolj učinkovit bi bil odstrel z dreves, na katerih kormorani sicer prenočujejo. Vse pa mora biti v okviru evropskih in etičnih norm.

Franc Wakounig,
dopisnik Lovca iz Celovca

Lovec iz družabnosti

Tudi 'Navadni Miha' mu pravi lovski tovariši iz LD Javornik; **Mihu Pišljaru** iz Godoviča namreč. Da vemo, o kom se pogovarjamo, ko se menimo o njem. Sta pač dva Miha v naši lovski družini. Vendar skriva vzdevek 'Navadni' v sebi več: značajske črte našega Miha so zavozlane v njem. Mož se nam kaže vedno vesel, topel, za vsakega najde prijazno besedo, skratka – preprost je. V oktobru lani je slavil 70-letnico in če kdo, on si zagotovo zasluži kratek zapis v Lovcu.

Pri Mlekarju se je reklo hiši v Godoviču, v kateri se je rodil. Oče je bil pač mlekar. Zemlje so imeli malo, mnogo premalo, in Miha o sebi reče, da je 'sin baj-

Foto: F. Černigoj

Ena od mnogih delovnih akcij LD Javornik; v ospredju pa, kot vedno, Miha Pišljar – Navadni Miha.

tarja' in se pri tem zasmije. Seveda zato, ker pomisli, da je bila taka oznaka v življenjepisu posameznika v času socializma prednost. A zanj 'bajtarsko poreklo' ni bila olajševalna okoliščina, saj se je v njihovi hiši stiskalo kar dvanajst bratov in sester. Miha je bil sedmi po vrsti, a tudi pravično število 'sedem' zanj ni bilo srečno, saj je moral iti že pri devetih letih služiti za pastirja; najprej v bližnji Novi Svet, nato v Logatec, pa še mama jim je umrla, ko ji je bilo komaj petdeset let ...

Po koncu druge svetovne vojne se je Miha vrnil domov, pozneje pa je šel v Idrijo za trgovskega vajenca v Kmetijsko združenje. Leta 1955 je prišel kot trgovec v trgovino na Col in tu z družino ostal skoraj dve desetletji.

Col ga je zaznamoval. Ne samo zato, ker je tod preživel svoja najbolj dejavna leta, temveč zaradi močnih prijateljskih vezi z Jožetom Deotom, lovcom in miličnikom na Colu, ki je bil res pravi 'ljudski miličnik'. Nista bila le prijatelja, prava tovariša sta bila. In ko je Deoto mnogo prezgodaj umrl, mu je bilo bolj hudo, kot ko mu je umrla mama.

Jože je bil tudi 'kriv', da se je Miha vpisal v lov, v LD Col, 1965. leta.

Kako se spominja lova in lovskih tovarišev iz colskega obdobja? Ne toliko po lovu samem kot po gradnji lovskega doma LD Col, na Farmancah. Pri Ježu se je reklo samotni logarnici, tam med hruščkimi in nanoškimi gozdovi, ki so jo colski in podkrajski lovci na novo pozidali v lovski dom. Bil je eden od pobudnikov gradnje in proti koncu njen nosilec, saj je bil prav v tistem času starešina lovske družine. Kako se je takrat gradilo, nam najbolje ponazori tale zgod-bica ...

Miha je zvedel, da v Ajdovščini podirajo javno kopališče, ki je bilo iz opeke. Hitro je stopil v Ajdovščino, se dogovoril, da lahko odpelje opeko porušene zgradbe, si pri podjetju Nanos, kjer je bil zaposlen, sposodil kamion, dobil dva ali tri znanca, ki so mu pomagali opeko naložiti, in čez nekaj ur je bil 'cegu' že na Farmancah. Vse skupaj je Miho veljalo liter vina ... Ves les za novo zgradbo so zastonj dali kmetje.

Zgodilo se je tudi, da je zgodaj zjutraj, pred službo, na gradbišče odpeljal zidarja, Jerinovca s Križne Gore, mu zamešal malo in nato šel v službo ...

Dandanes je lovski dom LD Col v ponos lovcev iz LD Col.

Pozneje si je Miha zgradil dom v rodnem Godoviču in se včlanil v tamkajšnje LD Javornik.

Miha je eden tistih lovcev, ki so predvsem 'lovci iz družabnosti' in ne toliko zaradi lova samega. V skoraj poldrugem desetletju, kar ga poznam, je uplenil le enega ali dva srnjaka, v vsej svoji skoraj štiridesetletni 'lovski karieri' pa celo jelena ter devetero glav srnjadi. Na skupnih lovih, ki se jih redno udeležuje, njegova puška molči. Tak pač je. 'Saj je dosti drugih, ki radi streljajo,' se posmeje.

Vendar je v lovski organizaciji zelo dejaven. To lahko razberemo tudi iz tehle podatkov.

V tem času je bil v LD Col tajnik, starešina, v LD Javornik pa član in predsednik nadzornega odbora, pa član NO LZ Idrija. Seveda je za svoje delo prejel tudi odlikovanja: priznanje LZ Gorica, znak za lovske zasluge, priznanje LD Javornik.

Ko ga povprašam, naj mi vendarle pove katero lovsko dogodivščino, mi pove tole:

»Po skupnih lovih se nam, lovcem, ni nikoli mudilo domov. Tako gremo enkrat po končanem lovu k Abramcu, na Nanos. Suhovrški je imel s sabo harmoniko; mogoče se mu je zazdelo, da se njegovo igranje ne sliši dovolj daleč. A ti ni splezal na jablano pred hišo in gor med vejami na vso moč raztegoval svoj meh ...

Ali pa tista, ko smo šli h Kampelcu, v gostilno na krvavice. Bilo je kar precej snega in Pehár s Šajstne Ravni vstopi ves zmeten v prostor, na povodcu pa drži prav tako zasneženega janca. Da ga je vlekel v Črni Vrh naprodaj, a ga ni mogel prodati, je povedal. Če bi ga lahko pustil Pri Kampelcu v hlevu, da ga ne bi po snegu vlačil nazaj gor pod Javornik, je vprašal Kampelca. Mi pa takoj: 'Če ga sam zakolješ in odereš, ti ga mi odkupimo!' In tako je janc za dva tisoč dinarjev zamenjal lastnika in izgubil glavo ter še kožuh povrhu. Ker pa je bilo že prepozno, da bi ga še tisti večer spekli in pojedli, smo meso nesli v gostilno k Tratniku, na Col. Staremu Tratniku, ki je bil tudi sam lovec, smo rekli, da smo povozili smo in naj jo drugi dan v korist LD proda ljudem. (Takrat seveda še niso bili potrebni obvezni pregledi mesa uplenjene divjadi.) Mož, v dobri veri, da prodaja srno, meso res

hitro razproda – še več je dobil zanj, kot smo mi dali za janca! Gospodinje so meso dale kuhat za juho, a se je kmalu razkuhalo in drugače dišalo. Takoj se jim je posvetilo, kaj imajo v loncih. Tista, ki ji je prodal tudi rep, je jezno prišla k Tratniku, postavila razkuhana repna vretenca pred začudenega možaka in ga vprašala, od kdaj imajo pa srne tak rep. Gostilničar je sicer dosti dal na svoj ugled, vendar je lovcem potegavščino kmalu oprostil ...»

Za konec povejmo še tisto, kako sta lovca Miha in Korle Rupnik šla na lov na Javornik. Mimogrede sta kanila obiskati še ostarele ženicice Snežnikarci, ki sta še do nedavnega, do svoje smrti, sami živeli pod visokim Javornikom, na domačiji, kamor se vedno niso speljali električnega toka. Hiša je bila zaprta. Da nista ženicici kaj bolni, sta pomislila naglas in potrkala po vratih. 'Hej, je kdo doma?' zakliče Miha skozi zaprta vrata. Po dolgem času se vrata prav počasi odpro, na njih pa se prikaže mlajša ženicica s prstom na ustih, češ, naj bosta tiho. Nato jima pomigne, naj ji sledita v hišo. Lovca s puškama na ramenih vstopita – naravnost k maši! Koprski škof Metod Pirih je v 'hiši', v sobi z veliko krušno pečjo, kjer sta tetki tudi spali, daroval sveto mašo. Tam blizu je bil namreč na kratkih počitnicah in ker sta ženicici težko šli k maši v daljni Črni Vrh, je zanju maševal kar v njuni hiši.

Miha in Korle sta odložila orožje in ostala pri visoki službi božji ...

Franc Černigoj

Lovske nogavice X Socks

Na preizkušnjo smo dobili šest parov nogavic lovskih X Socks - Hunting short/long (lovske kratke in dolge) italijanskega proizvajalca, ki jih uvaža slovensko trgovsko podjetje Eurosport Trade, d.o.o., iz Ljubljane. Ker so te nogavice namenjene predvsem za lovsko uporabo, smo jih preskusili pri vseh oblikah lova, tako v usnjenih terenskih lovskih čevljih kot tudi v škornjih.

Naj v uvodu zapišem, da italijanski izdelovalec izdeluje nogavice za vse vrste športnih in terenskih aktivnosti (od tekaških, pohodnih, smučarskih, teniških, nogometnih, za golf, vojaških ... in tudi lovskih). Kakor

sami pravijo, jih izdelujejo pod sloganom »Narava je naš vzor«.

Posebnost nogavic X Socks je v tem, da v notranjosti obuvalec ustvari »klimo bosega stopala«, ki je zato ves čas nošnje suho, prožno, dobro prezračeno in zato tudi posledično brez žuljev, ki jih dobimo tudi lovci v slabših pohodnih čevljih, v katerih imamo slabše ali grobo pletene nogavice. Tovarna se je očitno potrudila in izdelala nogavice za skoraj vsako obuto aktivnost v naravi, pri čemer so bili pozorni na običajne tipe obuval in na pri posameznih aktivnostih izpostavljena mesta. Le-ta so v teh nogavicah z dodatno uporabo različnega pletiva zavarovali še z različnimi dodatnimi ščitniki (protektorji) za gleženj, prste, peto oz. ahilovo tetivo, stopalo ... Pri tem so uporabili poseben material robur, ki je večnamensko, trojno tkano vlakno, izredno trpežno in odporno tudi proti trganju. V nogavicah noga ostane suha zaradi posebnih toplotnih kanalov (Air Condition Chanell), ki oddajajo odvečno vročino stopala tudi iz lovskega škornja ali težjega terenskega obuvala (prečni prezračevalni kanalčki segajo tudi pod podplate). Kanali učinkovito uravnavajo vlago in pregret zrak od stopal usmerjajo v prezračevalne kanale, ki potekajo ob golenih navzgor.

Lovske nogavice X Socks so trenutno na voljo v dveh modelih: kratke in dolge (kmalu naj bi izdelali še nadkolenke). Na fotografiji so vidni vgrajeni različni protektorji, ki sem jih že omenil. Predvsem je treba opozoriti na asimetrično zaščito prstov (zato je treba paziti, da bo na levi nogi vedno nogavica z oznako L, na desni pa z oznako R), nadalje imajo vse X križno oporo za gleženj. Vsi modeli lovskih nogavic imajo tudi anatomsko oblikovano stopalo (spet levi in desni!), zato res pazimo na oznake R in L. Kanali za kroženje zraka, ki potekajo vzdolž nogavice, so iz fine tkane mrežice.

Čeprav nogavice ne drsijo po nogi navzdol v obuvalo, smo bili lovci, ki smo jih preskušali, bolj zadovoljni s kratkimi, ki smo jih nosili v terenskih čevljih in pod dolgimi lovskimi hlačami. Dolge lovske X Socks dokolenke, ki smo jih nosili k pumparicam, smo skoraj vsi ocenili za nekoliko prekratke, saj se je pri aktivni hoji med pumparicami in patentom nogavic kaj hitro pojavila reža z golo kožo, kar ni prijetno

npr. pri gibanju skozi trnje ali visoko vlažno travo. Zato je zelo razveseljivo, da se je tovarna že odločila izdelovati tudi nadkolenke, ki jih imajo lovci ob uporabi pumparic gotovo najraje. Sicer pa je treba priznati, da se širok patent na vrhu nogavic lepo prilagaja na vse obsege podkolenskih delov noge.

Splošna ocena vseh, ki smo preizkušali nogavice, je zelo pozitivna, saj so vsi priznali, da s potenjem stopala res niso imeli težav in da je noga v njih prijetno topla. To so zagotovo vrhunske lovske nogavice, za katere se zdi prvič, ko jih natakemo, da so kar pretopele. Zaradi opisanih dodatkov in izboljšav že po ne-

Kratke lovske nogavice in dokolenke X Socks

kaj urah spoznamo njene dejanske prednosti. Mikroklima se na nogi ustvari že po nekaj korakih in nato ostane le še dober občutek udobja. Cena je 2.990 sit za kratke in 3.990 sit za dolge in se mi v primerjavi s cenami tehnološko ne tako izpopolnjenih nogavic ne zdi pretirana; je v mejah cen vseh podobnih boljših namenskih nogavic. Zato jih lovcem – ob pripombi glede nekoliko skromne dolžine dolgih nogavic – vseeno priporočamo. Kupite jih lahko v vseh večjih lovskih in športnih trgovinah (npr. Koptex) ali pa se pozanimajte pri uvozniku Eurosport Trade, d.o.o., Mašera Spasičeva 8, 1000 Ljubljana; tel.: (01) 530-96-40 (Katarina Privšek).

B. Leskovic

Kulinarični kotichek

Pašteta iz jelenjih srčkov in ledvic

Za 1 kg paštete potrebujemo: dve jelenji ali košutini srci, jelenje ledvice, 250 g masla, eno čebulo, en korenček, tri stroke česna, pol korenine peteršilja, dve žlici svinjske masti, 1–2 dl boljšega konjaka, lovorov list, sol, poper, žlico posušenega pehtrana, žlico ostre rdeče paprike, žličko naribanega ingverja, druge začimbe in dišave po okusu, juho za zalivanje.

Da izničimo močan okus ledvic, jih, ko obrežemo vse žilice in operemo, za pol ure namočimo v mleko. Iz jelenjih ali drugih divjačinskih src obrežemo vse dele hrustanca, srce operemo in ju razrežemo na manjše dele.

Na svinjski masti pražimo razrezani srce, ledvice, čebulo, nariban korenček, peteršiljevo korenino in česen. Ko vse skupaj zarumeni, zalijemo z juho le toliko, da je jed pokrita in počasi kuhamo 20 do 30 minut oziroma, dokler meso src ni popolnoma mehko. Po potrebi jed ves čas zalivamo z juho, vendar le toliko, da je jed pokrita.

Odvečno tekočino odlijemo, vendar je ne zavremo. Vse sestavine popolnoma ohladimo in dva-ali trikrat zmeljemo na kuhinjskem strojčku za mletje mesa skozi najtanjši nastavek. Tako pripravljeni masi dodamo raztopljeno maslo ter vse skupaj dobro pretlačimo s pasirko ali z žlico skozi drobno cedilo.

Končni masi dodamo začimbe in konjak. Če je masa po občutku pretrda, ji vmešamo še malce masla ali skozi gazo precejeno juho, ki je ostala od kuhanja. Pašteto, pripravljeno na tak način, lahko hranimo v hladilniku več dni, vendar mora biti dobro pokrita s folijo, da ne oksidira. Prav tako jo lahko shranimo v zamrzovalniku.

Pašteto ponudimo skupaj z maslom in opečenimi rezinami kruha ali toasta.

Lanščakove zarebrnice z zeljem in jabolki

Za 6 oseb potrebujemo: 6 zarebrnic mladega divjega prašiča, težkih po 20 dag, tri drobno zrezane čebule, žlico sesekljanega peteršilja, lovorov list, vejico peteršilja, manjšo glavo zelja, 1 dl kisle smetane, dve žlici kisa, 2 dl divjačinske juhe, žlico moke, žlico surovega masla, tri stroke strtega česna, 500 g kislih jabolk,

500 g krompirja, manjšo žličko timijana, sol, poper, dve žlici svinjske masti.

Marinirane lanščakove zarebrnice narahlo potolčemo, solimo, popopravimo in jih na vroči svinjski masti zlato rumeno opečemo po obeh straneh. Dodamo seseklano čebulo, jo rumeno opražimo, potresemo s peteršiljem in seseklanim česnom ter začinimo. Posodo pokrijemo in dušimo do mehkega približno pol ure.

Na preostali čebuli pražimo na rezance razrezano zelje in prav tako narezana in olupljena jabolka tako dolgo, da je zelje mehko. Potem mu dodamo smetano, prevremo, začinimo in zložimo na krožnik. Na zelje zložimo dušene zarebrnice in jih prelijemo z omako ter postavimo na toplo. K tako pripravljenim zarebrnicam postrežemo slan krompir.

Omaka: V sok od pečenja zarebrnic vlijemo dve žlici kisa in nalahno prevremo, s kuhalnico postrgamo po dnu posode, da odstranimo prijet mesni sok. Omako vremo toliko časa, da kis popolnoma povre. Omaki dodamo maslo, zalijemo z juho in s šibo umešamo moko; počasi naj vre toliko časa, da se omaka zgosti. Tako pripravljeno omako prelijemo po zarebrnicah in zelju.

Srni perkel s paradižnikom

Za 6 oseb potrebujemo: 1 kg srninega mesa (pleče, vrat, stegno), 250 g svinjskega vratu, 600 g na drobno razrezane rdeče čebule, 2 do 3 na drobne kocke razrezane zelene paprike, štiri olupljene večje paradižnike, 50 g sesekljanega gomolja zelene, 100 g na majhne kocke razrezane slanice, 50 g sala oz. masti od ledvic, žlico mlete sladke paprike, žlico sesekljanega peteršilja, sol, poper, noževno konico mlete kumine, rdeče vino za zalivanje, po potrebi, manjšo pekočo papriko, žlico svinjske masti, lovorov list, žličko bazilike.

Za pripravo perkelta uporabimo lončen lonec ravno prave velikosti, da bomo dali

vanj vse naštete surovine in bo ravno prav napolnjen (skoraj do roba).

Lonec dobro namažemo s svinjsko mastjo, nato po dnu potresemo čebulo, papriko, paradižnik in začimbe. Nato položimo na kocke razrezano svinjsko in srnje meso, potresemo s slanino in na drobne kocke razrezanim salom, solimo, popopravimo ter potresemo z zmleto papriko. Postopek ponovimo tolikokrat, da porabimo vse sestavine. Za zadnjo plast potresemo paradižnik in vse skupaj zalijemo s približno pol litra rdečega vina.

Lonec dobro pokrijemo in postavimo v manj ogreto pečico, kmečko peč ali na štedilnik, kjer naj jed nalahno vre dve do tri ure. Perkelt postrežemo s slanim krompirjem, ki ga zabelimo z maslom in potresemo z naribanim parmezanom.

Ozimčevi dunajski zrezki

Za 6 oseb potrebujemo: 1,20 kg očiščenega mesa s stegna do leto starega divjega prašiča, 3 jajca, dva rumenjaka, pol ostre moke in pol mehke, drobtine iz belega kruha ali žemelj, sol, sveže mlet poper, sol, rožmarin, olje za cvrenje, limona.

Uležano ozimčevo meso je zelo nežno in mehko, zato je najprimernejše za cvrenje običajnih zrezkov, ki jih prav gotovo vsaka gospodinja že pozna. Zrezki bodo še bolj sočni, če jih potem, ko jih narežemo, pokapamo z limoninim sokom ter potresemo s strtim rožmarinom. Nato jih za nekaj ur postavimo še v hladilnik.

Zrezke najlepše potolčemo tako, da jih pokrijemo s tanko polivinilasto folijo in jih s kuhinjskim kladivom narahlo potolčemo; toda ne preveč, če želimo, da bodo ostali sočni.

Nato jih solimo, popopravimo, jih potegnemo skozi moko, jajca in nazadnje še skozi drobtine.

Tako pripravljene počasi ocvremo v vroči masti. Pečenim za trenutek odcedimo odvečno maščobo s papirnato brisačo in jih ponudimo skupaj z različnimi solatami.

Matjaž Erzar
pr.maticku@email.si

Lanščakove zarebrnice z zeljem in jabolki

Foto: S. Volanč

V gozd z lovcem

Z iz vrta Trebnje smo spoznavali gozd v jesenskem času. Ugotovili smo, da je v gozdu lepo, še posebno zato, ker v njem živijo mnoge živali, ki jih imajo otroci še posebno radi. Ker vemo, da imajo živali radi tudi lovci, smo prosili Dašinega deda, ki je lovec, naj nas pelje v gozd. Srečanje smo vsi nestrpno pričakovali.

Lovec Viktor Zupančič nam je predstavil tudi psa Aca, ki smo ga lahko vsi pobožali.

Lovec Viktor Zupančič nas je prijazno pričakal ob robu gozda. Še posebno smo bili veseli, ker je bil z njim lovski pes brakovčar Aco. Prav vsi smo ga lahko pobožali. Nato smo odšli v gozd. Lovec Viktor nam je pokazal, kje počivajo zajci, ko so utrujeni in zaspani, hraste in želod, ki so odlična hrana za nekatere gozdne živali, ter nam pojasnil, kako v gozdu skrbimo za svojo varnost. Ko smo videli odvržene smeti, nam je povedal, da jih nikoli ne smemo odvreči v gozdu ali kjer koli v naravi. Potem smo skrenili z gozdne poti. Lovec je hodil prvi, za njim je tekla Aco in nato vsi mi, ki smo vedoželjno pričakovali, kaj bomo videli. Presenečeni in veseli smo bili, ko nam je pokazal lisičino in tudi jazbecov dom.

Nato je sledila še malica, ki smo ji po lovsko rekli »koš«. Tudi Aco je dobil svojo malico, mi pa še lizike, ki nam jih je prinesel lovec.

Kar prehitro je minilo prijetno in poučno srečanje.

Lovcu Viktorju iz LD Trebnje se najlepše zahvaljujemo, da nam je na prijeten in predšolskim otrokom primeren način predstavil delo lovcev, kako poteka življenje divjih živali v gozdu ter nam povedal, kako skrbimo in čuvamo naravo.

Stanka Jurak

Na Lisec

V začetku oktobra lani smo imeli naravoslovni dan. Izpred šole smo se peš odpravili na Lisec. Šli smo mimo Zagorice, Dobrave in zavili proti Liscu. Tam so nas pričakali gozdar in lovca. Skupaj smo se odpravili v gozd, saj so nam oni kazali pot, ki je bila kar dolga in strma. Na cilju so nas obdarili z bonboni in čokoladami. Zelo so nas prese-netili.

Gozdar Vito nam je pokazal in povedal veliko zanimivih podatkov o gozdu, v katerem smo bili, in o drevesnih vrstah, ki so značilne za tak gozd. Povedal je, da v tem predelu prevladuje bukev, iglavcev pa je malo. Lani je iglavce precej napadal lubadar, zato jih je bilo treba veliko posekati. Predstavil nam je tudi 80 let star hrast, ki bo lahko doživel 600 let, če ga ne bodo posekali. Visok je približno 20 metrov. Opisal je tudi razliko med drevesi, ki rastejo na gozdnem robu ali pa v notranjosti gozda. Kdo bi si mislil, da je za obliko dreves tako pomembna svetloba!

Po logarjevi pripovedi smo pojedli svoje sendviče in se pripravili na pripovedovanje lovcev. Pripovedovala sta nam o gozdnih živalih in pokazala tudi puški. Povedala sta, kakšne naloge imajo lovci. Verjemite nam, da veliko več, kot je samo odstrel divjadi.

Medveda sta opisala kot zelo plaho žival, ki ni napadalen, če se ne počuti ogroženega. Nevarna pa je medvedka z mladiči. Povedala sta tudi, po kakšnih pravilih je dovoljeno živali odstreljevati. Omenila sta še lisico, ki je življenjsko nevarna, če je okužena s steklino. Steklo lisico, ki se ne boji ljudi, sta podrobno opisala, zato jo bomo kaj hitro spoznali, če jo bomo srečali in se ji bomo tako lažje izognili.

Pokazala sta nam prežo, ki je postavljena blizu cerkvice. Lovci lahko postane vsak, ki je dovolj star in ga to veseli. Z velikim veseljem sprejmejo medse tudi ženske.

Lovca bi lahko govorila še kar nekaj časa, ampak morali smo se

vrniti v šolo. Spustili smo se po gozdni poti mimo zidanic, kjer nas je že čakal avtobus.

Lepo je bilo z gozdarjem in lovčema in veliko novega smo se naučili.

Učenci 4. razreda PŠ Dobrnič (M. Škufca)

Učiteljem predmetov: spoznavanje narave in družbe, biologija, likovna vzgoja

LIKOVNI NATEČAJ: NARAVA – SKUPEN DOM ŽIVALI IN ČLOVEKA

Spoštovani ljubitelji in varuhi narave!

Da je prvi sejem Lov v Gornji Radgoni dobro uspel, so zaslužni tudi učenci osnovnih šol, ki so minulo leto sodelovali na natečaju. Svoje prispevke nam je namreč poslalo več kot 200 učencev iz 11 slovenskih šol. Pomurski sejem je dvema nagrajenima razredoma učencev iz nižje in višje stopnje omogočil brezplačen ogled sejma, ogled nekaterih pomurskih zanimivosti ter brezplačno kosilo. Komplete vstopnic pa je poslal prav vsem udeležencem, ki so sodelovali na natečaju in jim tako omogočil, da so si sejem ogledali s svojimi družinami.

Sejem LOV oziroma 2. mednarodni sejem lovstva, ribištva, turizma in aktivnosti v naravi, ki bo v Gornji Radgoni od 7. do 9. maja 2004, bo v še večjem obsegu in celoviteje prikazal lovstvo in ribištvo. Še večji poudarek bo na lovski in športni kinologiji, turizmu in vse bolj priljubljenih aktivnostih v naravi, ki jih v tujini bolj poznajo pod imenom »OUTDOOR«. Strokovne organizacije s področja lovstva, ribištva, turizma in varovanja okolja bodo pripravile zanimive strokovne razstave. Obiskovalci se bodo lahko pomerili v streljanju na tarčo z zračno puško. Na sejmu bodo nastopile skupine lovskih rogistov in lovski pevski zbori. Pestra bo ponudba divjačinskih in ribjih jedi.

Tudi letos vas Pomurski sejem prijazno vabi, da skupaj s svojimi učenci sooblikujete sejem lovstva in ribištva tako, da sodelujete

na likovnem natečaju z naslovom: NARAVA – SKUPEN DOM ŽIVALI IN ČLOVEKA.

Komisija, ki jo bodo sestavljali predstavniki Pomurskega sejma, Lovske zveze Slovenije in Ribiške zveze Slovenije ter slovenski slikar, bo izbrala najboljše likovne prispevke, ki jih bomo na sejmu predstavili in seveda tudi nagradili.

Podelili bomo eno skupinsko nagrado za razredno in eno za predmetno stopnjo. Oba razreda nagrajenih učencev in njihovi mentorji bodo na sejmu naši gostje. Pogostili jih bomo s toplo malico, jim sejem dodobra predstavili in zanje organizirali srečanje s predstavniki lovcev in ribičev. Na njihovo željo jim bomo organizirali tudi dodatne ogleds pomurskih zanimivosti. Sami bodo morali poskrbeti le za avtobusni prevoz.

Vstopnice za vso družino nagrajenega učenca in družino mentorja nagrajenega učenca pa bo prislužilo še najmanj naslednjih 20 učencev, ki se bodo po mnenju komisije uvrstili v najozžji krog sodelujočih.

Vabimo vas, da svoje likovne izdelke »opremite« z naslednjimi podatki: »NARAVA – SKUPEN DOM ŽIVALI IN ČLOVEKA«: osnovna šola:..., razred:..., mentor:..., učenec:..., polni naslov:..., ter jih pošljete na naslov: Pomurski sejem, d.d., Cesta na stadion 2, 9250 Gornja Radgona do 14. aprila 2004. O odločitvi komisije vas bomo pisno obvestili najpozneje do 20. aprila 2004.

Dodatne informacije: Miran Mate, 041/263-107, ps.lj@pomurski-sejem.si

Po dolgi in hudi bolezni je 24. 8. 2003, le dan po svojem 67. rojstnem dnevu, umrl član Lovske družine Dobrnič **Jože Korbar**.

Jože je bil vseskozi vztrajen in odločen pri svojem delu v lovski organizaciji, kamor se je vključil leta 1970. Že leto po vstopu v LD je z vso natančnostjo začel opravljati delo tajnika in ga opravljal do leta 1973. Starešina LD Dobrnič je bil v letih 1975 do 1977, predsednik Nadzornega odbora je bil od leta 1977 do 1982 in od leta 1991 do 1996. Od leta 1996 pa je bil do svoje smrti član NO.

Jože je bil leta 1986 tudi ustanovni član skupine registrov ZLD Novo mesto in njihov član tri leta.

Za svoje delo v lovski družini in sploh v lovski organizaciji je dobil poleg družinskih priznanj in plakete tudi lovska odlikovanja: znak LZS za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje.

Spominjali se ga bomo po njegovi dobrodušnosti, konstruktivnih razpravah na zborih lovcev in tudi po njegovem preplep glas, kadar se je oglasila lovska pesem.

Dragi lovski tovariši, v miru počivaj v večnih loviščih, ne bomo te pozabili!

LD Dobrnič - S. G.

Za trenutek obstanemo, kot blisk se nam odvrti življenjski film pokojnika, ki je še nedavno živel z nami. Tako občutimo tudi do našega pokojnega člana **Alojza Pelhana**, od katerega smo se poslovili v jesenskem popoldnevu. Umrl je 7. 10. 2003.

Luč sveta je zagledal pred 74 leti, leta 1929, v rudarski Idriji, kjer so mu tekla mladostna leta in kjer se je srečeval s tegobami vojne vihrice. V obdobju povojne obnove je poprijel za vsako ponujeno delo. Po vrnitvi s triletnega služenja vojaškega roka je svojo življenjsko pot posvetil nevarnemu poklicu rudarja v rudniku, življenjski sopotnici Tilki in sinovoma. Z leti je svoje znanje izpopolnjeval, temu pa so sledile tudi odgovornejše in zahtevnejše delovne zadolžitve. Trdo delo v rudniku, kjer si je zaslužil tudi upokojevek, mu je načelo zdravje. Zelo ga je prizadela tudi veliko prezgodnja izguba žene Tilke.

Rojnice so mu v zibel, poleg mnogih darov položile tudi ljubezen do narave.

Že zelo zgodaj, leta 1957, je Alojz po očetovih stopinjah vstopil v vrste naše LD. Nedvomno ga je zato navdušil prav oče, ki ga je bil tudi vplel na pota odkrivanja skrivnosti narave in divjadi. V družini je opravljal skoraj vse mogoče funkcije, vsakega dela se je lotil vestno, pošteno in zlasti natančno: dva mandata je bil blagajnik (od 1960 do 1964 in od 1972 do 1978), aktiven je bil pri gradnji lovske koče na Vojskem, kar osem let je bil prevzemnik divjadi, pooblaščen lovski čuvaj je bil neprekinjeno od leta 1982 do smrti, pa član komisij in organov LD in Lov-

ske zveze Idrija, izvrsten kinolog, mentor lovskim pripravnikom.

Za zasluge v lovstvu je prejel priznanje LD Idrija, odlikovanje LZ Idrija in LZ Gorica, znak LZS za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje. Lovska družina mu je v zahvalo podelila naziv častnega člana.

Bil je pozoren opazovalec narave. Kot mojster lovske piščali je prikladal nič koliko srnjakov, jerebov ... V zadnjem času je bil zanj najlepši le »lov z očesom, ušesom in dušo«.

A čas in narava gresta svojo pot; tiho in mirno je preminil Alojz.

Letni časi bodo zopet zavrteli svoj krog. Spomladi bo na ozelenelih travnikih pri Kolencu, Lužarju izstopal srnjak, v strminah Golice se bodo podili gamsi. Alojz tega ne bo več doživljal, njegovo stojišče za zajca na vrh Klade bo ostalo prazno. A ostalo bo njegovo ustvarjalno delo, dihi domačije, šumenje Idrijce in neke daleč njegov odmev.

Alojz, za vse tvoje delo iskrena hvala. Imeli smo te radi in spominjali si se bomo!

LD Idrija - J. V.

Že tretjič lani je med člani LD Poljšnik odjeknila vest, da je smrt zopet posegla v naše vrste; 11. 10. 2003 je umrl eden naših najstarejših članov, **Franc Vodenik**.

Čeprav je bil že dalj časa hudo bolan, je novica boleče odjeknila med nami.

Rodil se je 18. 9. 1929 na domačiji Šterjakovih na Stranskem Vrh pri Polšniku.

Otroška leta je preživel v številni družini in ob trdem delu na domači kmetiji. Že zgodaj je spoznal in vzljubil okoliške gozdove in divjad v njih.

Drugo svetovno vojno je preživel doma. Ko je odrasel, si je življenjsko

družico poiskal kar pri sosedu, pri Mohorjevih na Stranskem Vrh 6, kjer je tudi preživel ostanek življenja.

Nekaj let je delal v sedanjem IGM v Zagorju in v rudniku, vendar sta družina in precejšnja kmetijska potrebovali pridne moške roke; zato je ostal doma.

Klicu narave pa se ni mogel upreti, zato se je leta 1964 včlanil v LD Poljšnik in ji ostal zvest vse do svoje smrti, celih 39 let.

Bil je lovec z dušo in telesom, vendar ni nikoli hlepel po trofejah; veliko ljubši mu je bil lov na zajca. Nadvse je cenil lov na kune in lisice, posebno v zimskih mesečnih nočeh jih je zasledoval v svežem snegu in lovil v pasti dvigalke.

V lovu na plenilce je bil pravi mojster, vendar svojega znanja ni ohranjal le zase, ampak ga je nesebično razdal tudi med druge, posebno mlajše lovce. Prizadeven ni bil samo pri lovu, ampak je bil zelo aktiven tudi pri delu v LD.

Bil je član UO od 1966 do 1988, vodja rajona je bil od 1966 do 1990, član Komisije za ocenjevanje škode od divjadi je bil od 1975 do 1980 in preglednik uplenjene divjadi je bil 5 let.

Neprecenljiv je bil njegov prispevek pri gradnji lovskega doma, kjer je intenzivno sodeloval od samega začetka. V veliki meri je tudi njegova zasluga, da je naša LD ena redkih v Sloveniji, ki ima svoj lovski dom zgrajen na lastni zemlji. Njegova prizadevnost pa ni ostala neopažena. Za zasluge v lovstvu je prejel znak in red III. stopnje.

Poleg lova je Franc nadvse ljubil lovsko družbo, v kateri je rad opisoval svoje lovske zgode in nezgode, pa tudi kakšno je zapel, če je tako naneslo. Bil je poštenjak in se nikoli ni bal komur koli povedati v obraz, če je bilo kaj narobe. Zato smo ga vsi imeli radi, pa tudi v njegovem domu smo bili lovci vedno več kot dobrodošli.

Z njegovo smrtjo je v naših vrstah nastala velika praznina, saj je odšla,

kot je dejal eden od naših lovcev, zadnja lovska legenda v naši LD.

Od njega smo se poslovili na poljskem pokopališču v velikem številu lovcev. Poklonil se mu je cel »gozd« lovske praporce, ki so se zadnjič sklonili nad grob v njegov spomin. Vse je pričalo, kako priljubljen je bil Franc.

Ni ga več med nami, v našem spominu pa bo ostal vedno. Zato se bomo vsi, ki smo ostali, trudili, da njegovo delo in hotenja ne bodo pozabljena.

LD Poljšnik - K. S.

Na osrednjem ljubljanskem pokopališču Žale smo se 4. 11. 2003 tovariši in prijatelji poslovili od **Danila Šolarja** in ga pospremili k zadnjemu počitku.

Danilo se je rodil 1. 9. 1925 v željarski družini v Kropi. Kroparji, ki so živeli in še živijo z železom, so že po naravi trmasti in vztrajni. Tak je bil tudi naš Danilo. S sedemnajstimi leti je odšel v partizane, bil je borec Čankarjeve brigade in je z njo dočkal osvoboditev.

Po prihodu v Ljubljano, maja 1945, so Danila preмести k organom za notranje zadeve in tam je opravljal različne funkcije. Med delom je dokončal študij na pravni fakulteti. Pozneje je bil je direktor šole za policiste v Izobraževalnem centru v Tacnu, kjer je tudi dočkal upokojevek.

Med mnogimi poznanstvi in prijatelji se je Danilo povezal z vodilnimi možmi LD Vodic. Leta 1957 so ga sprejeli v svoje vrste. Kmalu po vstopu v LD Vodic je leta 1958 od takratnega tajnika Franceta Nosana prevzel tajniško delo in ga opravljal do leta 1981; torej je polnih 24 let vodil tajniške zadeve LD Vodic! Rad se je spominjal starešin, s katerimi je sodeloval: Ceneta Kranjca, dr. Franceta Koviča, dr. Darka Černeja, dr. Štefana Šobe in Mitje Vošnjaka. Žal omenjenih starešin ni več med nami. Ko je prenehal s tajniškimi posli, je prevzel disciplinsko razsodišče in ga vzorno vodil do zadnjih volitev leta 2002. V letih 1980 do 1998 je bil stalni delegat na skupščinah ZLD Ljubljana in zastopal interese lovske družine.

Za sodelovanje v NOB je Danilo prejel več vojaških odlikovanj, za delo v LD Vodic pa znak LZS za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje ter družinsko plaketo leta. Ob praznovanju 75. rojstnega dne smo ga sprejeli za častnega člana LD Vodic.

Danilo ni bil le lovec v pravem pomenu besede. Bil je tudi tovariš in človek dejanj, ljubitelj narave, spoštovana osebnost, zato smo ga vsi cenili. Z veseljem je prihajal v lovski dom. Vsak četrtek v tednu se je družil z lovske prijatelji, mesece in leta dolgo; najprej pri Slamiču, pozneje v Tavčarjevi kleti in nazadnje v Unionski kavarni v Ljubljani. To so bila pristna prijateljska srečanja, kjer so se obujali mnogi spomini.

V LD Vodic smo pretreseni; zavedamo se, kaj vse smo izgubili z njim. Izguba spoštovanega in cenjenega lovskega tovariša je vedno ne nadomestljiva izguba!

LD Vodic - E. B.

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Janko Basar, LD Trbovlje, * 13. 6. 1942, + 30. 1. 2004.

Peter Marolt, LD Mozirje, * 4. 3. 1936, + 4. 11. 2003.

Ivan Gričar, LD Rečica ob Savinji, * 11. 3. 1929, + 11. 5. 2003.

Štefan Kos, LD Žalec, * 25. 12. 1961, + 29. 4. 2003.

Štefan Painkret, LD Žalec, * 11. 11. 1957, + 15. 7. 2003.

Zvonko Reberšak, LD Kozje, * 29. 12. 1949, + 19. 12. 2003.

Ivan Koren, LD Podsreda, * 3. 9. 1931, + 22. 11. 2003.

Andrej Špruk, LD Luče, * 16. 2. 1948, + 14. 12. 2003.

Rudi Blazinšek, LD Šmartno v Rožni dolini, * 18. 4. 1927, + 10. 12. 2003.

Cveto Kogovšek, LD Rovte, * 22. 3. 1933, + 30. 1. 2004.

Rafko Groznik, LD Hrenovice, * 29. 11. 1933, + 9. 1. 2004.

Franc Zajc, LD Sodražica, * 4. 4. 1941, + 31. 12. 2003.

Alojz Poje, LD Draga, Trava, * 14. 6. 1942, + 28. 12. 2003.

Rudi Domej, LD Jamnica, Prevalje, * 14. 4. 1951, + 22. 10. 2003.

Martin Zmazek, LD Mala Nedelja, * 9. 10. 1925, + 3. 11. 2003.

Jože Grbec, LD Šentjošt, * 27. 4. 1939, + 14. 1. 2004.

Slavko Pliberšek, LD Hoče, * 8. 4. 1927, + 21. 12. 2003.

Franc Strelec, LD Markovci, * 23. 11. 1943, + 12. 1. 2004.

Jernej Jenko, LD Rakitna, * 16. 8. 1953, + 31. 12. 2003.

Janez Bokavšek, LD Brezovica, * 10. 9. 1946, + 1. 1. 2004.

Andrej Hribar, LD Iga vas, * 18. 12. 1920, + 13. 11. 2003.

Rado Mulec, LD Grahovo, * 2. 11. 1945, + 11. 1. 2004.

Peter Dragičević, LD Adlešiči, * 18. 10. 1926, + 20. 10. 2003.

Franc Soršak, LD Črešnjevec, * 31. 3. 1924, + 8. 6. 2003.

Karel Karba, LD Brezovci, * 10. 3. 1930, + 28. 8. 2003.

Umrli časten spomin!

Tudi kinologija na sejmu Lov v Gornji Radgoni

Od 7. do 9. maja 2004 bo Pomurski sejem postal spet mesto srečanj slovenskih in tujih lovcev ter ribičev. Po dokaj uspešni premieri lani so vsi, ki so na tak ali drugačen način sodelovali v projektu te razstave, spoznali, da slovenski lovci in ribiči takšen sejem potrebujemo in si ga tudi zaslužimo. Na osnovi komentarjev in ocen po končanem lanskem sejmu ugotovimo, da so bili obiskovalci v glavnem zadovoljni z vsebino sejma. Nekaj kritik, po mojem mnenju tudi upravičenih, je bilo izrečenih zaradi slabe gostinske ponudbe, ki ni bila na takšnem nivoju, kot jo lovci in ribiči pričakujemo. Nekoliko manj zadovoljni so bili tudi tisti obiskovalci, ki vidijo pomen sejma o lovstvu samo v javni predstavitvi čim številnejših kapitalnih lovskih trofejev. Vendar se moramo predvsem lovci zavedati, da so časi, ko so lovski sejmi in razstavljalci počeli v glavnem le to, že zdavnaj za nami.

Da bo letošnja prireditev še uspešnejša od lanske, zagotavljajo nosilci projekta, kot so: Pomurski sejem, Lovska zveza Maribor, Lovska zveza Slovenije in Zveza lovskih družin Prlekije. Glede na veliko zanimanje razstavljalcev lovske in ribiške opreme, se bo razstavni prostor povečal od lanskega 4.000 m² na kar 6.500 m² in bo tako ponudil lovcem in ribičem skorajda vse, kar potrebujemo pri svoji dejavnosti. Po zagotovitvi organizatorjev bo na prireditvi velika pozornost namenjena tudi lovski kinologiji. Za ta del razstave sta odgovorni LKD Maribor in LKD Ptuj. Predstavnika omenjenih društev zagotavljata, da bo na sejmu mogoče videti vse pasemske skupine lovskih psov, ki jih uporabljamo pri nas. Vse pasme naj bi bile obiskovalcem tudi predstavljene s strokovnim komentarjem priznanih kinoloških strokovnjakov. Ob vsem že omenjenem bo na sejmu mogoče videti tudi pestro razstavo lovskih trofejev, lovske in ribiške opreme, strokovne literature, potekale bodo predstavitve krovnih in območnih lovskih ter ribiških organizacij, manjkala pa ne bodo niti posvetovanja, okrogle mize in predavanja. Če bo organizatorjem uspelo izpeljati predvidene aktivnosti v celoti, se nam v Gornji Radgoni zagotovo obeta

Foto: S. Volarič

Pravilno prinašanje in oddajanje uplenjene race

pravi praznik lovstva in ribištva! Zagotovo k uspešni izvedbi lahko veliko pripomoremo tudi sami, saj brez našega obiska sejem ne bo dosegel svojega osnovnega namena. Upamo, da ne bomo razočarani.

Miroslav Bauman

Tečaj vodnikov lovskih psov v Divači

Obalno-Kraško lovsko kinološko društvo Koper, ki deluje na območju lovišč 23 lovskih družin in bo prihodnje leto praznovalo 25-letnico svojega obstoja, je lani marca organiziralo tečaj za vodnike lovskih psov. S pomočjo očeta Fabia, ki je starešina LD Rižana, in z razumevanjem vodstva tečaja sem se ga smela z mojim Blitzem udeležiti tudi jaz.

Izpit sem se odločila opraviti zato, ker sem menila, da je program tečaja zelo poučen in zanimiv.

Za lovce je bilo kar nekako nenavadno, da bi petnajstletnica z nemškim lovskim terierjem rada opravljala izpit (VP-1) za vodnika lovskih psov.

Devettedenski tečaj je potekal ob lepi koči LD Gaberk - Divača pod strokovnim vodstvom izkušenega in spoštljivega lovskega kinološkega sodnika **Alojza Mlakarja**. Prvi dan tečaja je bilo veliko lovcev. Pred začetkom praktičnega dela nas je Mlakar seznanil s potekom in načinom šolanja in poudaril potrebo po povezanosti lovca in psa, opozoril na zahtevnost ter tudi na čas trajanja tečaja.

Škoda, da se je po predstavitvi programa in zahtevnosti tečaja kar polovica prijavljenih lovcev vodnikov premislila in odstopila. Zame pa je bil to nov izziv in nova priložnost, da mojega nemškega lovskega terierja Ch. Blitzja glede na njegovo izredno obnašanje in poslušnost (pasma je sicer znana kot zelo trmasta in težko obvladljiva) še več naučim in utrdim pridobljeno znanje s pravilnim strokovnim vodenjem.

Blitz je bil pri nekaterih vajah, s katerimi sva se oba srečala prvič, res nekoliko trmast. Toda pri učenju sem s pomočjo inštruktorja Mlakarja vztrajala in ovire premagala ter ne glede na njegovo težko obvladljivost tudi uspela ... Očitno sem bila jaz bolj trmasta kot on.

Zanimivo je, da sem bila v skupini 16 lovcev edina punca in tudi najmlajša med vsemi.

Končno je prišel težko pričakovani dan, 26. april 2003, ko sva morala z Blitzem pred strogim, vendar pravičnim sodnikovim očesom pokazati, kako Blitz obvladava naslednje vaje: *vodenje psa na povodcu, vodenje brez povodca, ukaz »stoj« med hojo, »leži« med hojo, »sedi« med hojo, pa še odpoklic in odložitve s strelomirnostjo.*

Bila sem presrečna, ko mi je inštruktor Mlakar izročil ocenjevalni list, me pohvalil ter povedal, da sem izpit za vodnika psa opravila z odlično oceno.

Vsi lovci vodniki so mi iskreno čestitali, saj smo le štirje tečajniki končali vodniški izpit z odlično oceno.

Rada imam lepo vzgojene in prijazne pse, ki so naučeni »pasjega bontona«.

Na tem mestu se tudi zahva-

Foto: B. Leskovic

Ob praznovanju 80-letnice lovstva na Celjskem (12. 12. 2003) je prejel visoko priznanje, zahvalno plaketo LZS iz rok predsednika SK ZLD Celje Janeza Pavla Marina dolgoletni tajnik SK ZLD Celje, priznani mednarodni kinološki sodnik in častni predsednik Društva ljubiteljev prepeličarjev, Slavko Kovač.

ljujem Alojzu Mlakar za njegov vložen trud in potrpežljivost, pa tudi predsedniku OK LKD Koper **Milivoju Ravbarju**, ki mi je sploh omogočil tako lepo doživetje in kinološko izobraževanje.

Tina Steffe

Prvič za pokal sv. Huberta 2003

LKD Ptuj in Vzrejna komisija za ptičarje sta 16. 11. 2003 organizirala prvo državno tekmo za pokal sv. Huberta v Sloveniji, in sicer v lovišču **GL Fazan - Beltinci**.

Tekmo sta sodila sodnika **Rudi Rakuša** in **Mirko Korošec**, ki sta se na taki preizkušnji že preizkusila v tujini. Rudi Rakuša je s svojim psom na mednarodni tekmi sv. Huberta že dvakrat osvojil naslov svetovnega prvaka.

Po prisrčnem pozdravu direktorja lovišča **Dragana Zemljiča** in vodje prireditve **Franca Turnška** sta sodnika opisala potek tekmovanja in pravila sojenja.

Na takšni tekmi po pravilniku tekmujeta vodnik in pes v duetu in ju sodniki tako tudi ocenjujejo. Tudi vodnik nabira plus in minus točke in dodatne z delom psa. Zbralo se je enajst vodnikov s svojimi psi. Zjutraj sta nas spremljali megla in vlaga, potem se je počasi vedrilo, ob koncu prireditve pa nas je sonce že prijetno ogrelo.

Za vsak tekmovalni par so izpustili dva fazana, ki sta ju morala pes in vodnik na svojem terenu poiskati in odstreliti v 15 minutah.

Teren je bil poraščen s primeranim kritjem – suha, nepokošena

trava – vendar so imeli psi očitne težave z vzdržnostjo pred divjadjo zaradi daha pred nedavnim izpuščenjem divjadi.

Večina vodnikov, ki ni končala tekme, je odstopila prav zaradi prijema žive divjadi iz umetne vzreje.

Tekmovanje je uspešno končalo šest vodnikov. Podelili so kandidature za CACT SL in rez. CACT SL, ki sta ju osvojila **Vilko Turk** z nemško kdl. ptičarko **Feni Obrežko** s 120 točkami in **Alojz Sagadin** z **Johom Obrežkim** (prav tako nemški kdl. ptičar) s 110 točkami. Tretje mesto sta si priborila **Mitja Kersnik** z nem. kdl. ptičarko **Kajo** in osvojenimi 100 točkami.

Da je odstopila kar polovica tekmovalnih parov, je bil vzrok v tem, da je bila divjad izpuščena iz umetne vzreje, kar je veliko bolj moteče za pse, kot bi kdo pričakoval. Za nadalje menim, da je mogoče takšno tekmovanje bolje opravljati le v loviščih, kjer je dovolj naravne divjadi. Kljub temu lahko tekmo ocenimo kot uspešno, saj je bila to prva takšna tekma v Sloveniji in jo vodniki dobro izšolanah ptičarjev pozdravljajo.

Franc Turnšek

Pol stoletja že lovski kinolog

Petinsedemdesetletni **Emil Bezgovšek** iz vasi Stopca, član LD Laško, se z lovstvom in lovsko kinologijo ukvarja že 50 let.

Lovec je od leta 1951. Loviti je začel s križancem Bobijem, ki je imel polovico krvi po materi ptičarki, drugo pa po špringer španjelu. »Bil je izreden deloven pes, pravi šarivec«, rad pove Emil. Izdala so ga šele leta, ko me je na lov spremljal lahko le še z očmi, saj se je že težko postavil na noge«. Leta 1953 mu je uspelo nabaviti čistopasemskega nemškega lovskega terierja in leto pozneje še brak-jazbečarja. Od tedaj je vodil vedno dva psa, ki sta se dobro dopolnjevala na lovu. Kolikor je terier bolj agresiven in vihrav, toliko bolj je brak-jazbečar umirjen in preudaren.

S psi je opravljal od leta 1959 tudi lovsko-čuvajsko službo, ki jo pogodbeno opravlja še danes. Delo po krvni sledi je začel opravljati z brak-jazbečarjem že davnega leta 1962.

Emil Bezgovšek je bil tudi uspešen vzreditelj. Njegova po-

Foto: S. Vale

Emil Bezgovšek se z lovsko kinologijo ukvarja že 50 let.

sebnost je bila, da niti ena njegova psica ni imela več kot štiri legla; povprečno pa samo tri.

Tudi lani je Emil s svojo brak-jazbečarko obiskoval v Celju tečaj VP-1, v jeseni pa je z njo opravil še tekmo po umetnem krvnem sledu. Pričakuje, da bodo potomci iz januarskega legla pokazali vse svoje lovske in telesne kakovosti, saj je za dobro paritev prevozil skoraj pol Slovenije, da je svoji psički našel primerne plemenjaka.

Za zasluge v lovstvu je bil Bezgovšek odlikovan tudi z redom LZS II. in I. stopnje. Na področju lovske kinologije je bil prvi priznanjih in odlikovanjih do leta 1972 kar nekako pozabljen, čeprav na tem koncu Slovenije brez njega skoraj ni bilo tekme za pse jamarje. Napako pa so v LKD Celje popravili in zdaj Emil upravičeno nosi na lovskem kroju srebrni in zlati znak za kinološke zasluge; v tem letu je bil tudi predlagan za kinološko odlikovanje II. stopnje.

Vsi, ki Emila poznamo, želimo, da bi se še vedno udeleževal vseh oblik lova, tudi naprej vestno opravljal lovsko-čuvajsko službo in s pretanjenim posluhom poštenega rejca vzrejal pse,

ki bodo vsakemu vodniku v pomoč.

Vsi lovski kinologi, ki ga poznamo, mu ob življenjskem in lovsko-kinološkem okroglem jubileju iskreno čestitamo ter mu želimo, da bi bil še mnogim pripravnikom (tako kakor je bil nam) mentor. Le takšni lovci, kot je Emil, znajo mlajšim na nevsiljiv način dopovedati, da na lastni koži spoznajo, da brez uporabe za lov sposobnega in izšolanega psa lov ni pravičen in da je vsak poseg med divjad brez uporabe psa dvomljivo upravičen.

Slavko Vale

Po dolgem času zopet dobrodošla kinološka knjiga!

29. knjiga Zlatorogove knjižnice Marko Mali: Lovska kinologija

Konec lanskega leta je izpod peresa domačega avtorja, mag. **Marka Malija**, v okviru rednih izdaj Zlatorogove knjižnice izšla knjiga **Lovska kinologija**. Na tovrstno literaturo smo lovci in lovski kinologi dolgo,

Popravek

V Lovcu, 1/04, na strani 53, je bil objavljen članek o Memorialu Antona Oselija. Pomotoma sem pri navedbi zmagovalcev zamenjal 1. in 3. mesto tekmovalcev, tako da je pravilno: **1. mesto s svojim gonilem Gp Majo je osvojil Boris Svetic (173 točk; I. n. r.), 2. mesto je zasedel Rudi Rudolf z Gp Ajko (158 točk; I. n. r.), 3. mesto pa Ladislav Burnik, GIK Bajdo (141 točk; III. n. r.)** To je ekipa vodnikov zrelih psov iz LKD Idrija, ki je osvojila prehodni pokal, saj je skupaj zbrala 472 točk.

Za neljubo napako se opravičujem.

Anton Raspet

morda kar predolgo čakali. Več kot četrto stoletja je minilo od ponatisa in priredbe Lavričeve knjige *Moj pes*, ki jo je avtor v originalu izdal že davnega leta 1967.

V svoji knjigi Mali ne podva-ja tematike Lavričeve izdaje, saj ne opisuje načinov šolanja psa. V preprostem in lahko berljivem jeziku ter ob bogatem dokumentarnem slikovnem gradivu nam avtor iz poglavja v poglavje predvsem širi splošno kinološko znanje. V tem knjiga že presega okvire osnov lovske kinologije in sega na področje splošnega kinološkega znanja, ki bi ga moral obvladati vsak lastnik vzgojenega in uporabnega psa, ne glede na njegovo pasmo.

Oblikovno in po formatu se knjiga s trdo vezanimi platnicami navezuje na zbirko, ki ji pripada. Tisk je jasen in razločen, zelo uporaben pa so vložki z barvno podlago, ki nakazujejo posebno pomembne dele besedila. Delo odlikuje več kot 170 barvnih fotografij ter veliko nazornih barvnih risb in skic, ki jih je odlično, po avtorjevih navodilih, zrisal **Igor Pičulin**. Tudi preglednice in grafi dopolnjujejo poljudno strokovno in zanimivo besedilo.

Knjiga je tematsko razdeljena na tri dele. V prvem najdemo razlago pojmov splošnega pso-slovja, vlogo psa v človekovem okolju ter njegovo uporabo. Natančno so opisani začetki slovenske lovske kinologije ter njen razvoj, ki je vodil v rojstvo slovenske in, do razpada Jugoslavije, tudi jugoslovanske kinološke organizacije. Opisana je zdajšnja organiziranost lovske kinologije, njeno financiranje ter večkrat zanemarjeno vrednotenje lovskega psa in vodnika. V drugem delu se avtor spušča v praktične te-

žave nabave psa, njegove vzgoje in socializacije. Dandanes tudi od lovskega psa zahtevamo pravilno vedenje v družbi ljudi in drugih psov, in sicer tako v vsakdanjem življenju kot tudi na lovu in kinoloških prireditvah. Opisana so nova dognanja in novejša, bolj humane metode, kjer ostane za nekdanjo pogosto uporabljeno prisilo kaj malo prostora.

Ta del vključuje kinološke prireditve, zlasti ocenjevanje zunanosti ter nasvete, kako naj bi psa pripravili nanje. Omenjena je čistopasemska vzreja ter novejša oblike označevanja in evidence psov. Kar nekaj prostora je avtor namenil tudi psom brez nadzora v lovišču, problematiki, ki ga v lovske vrstah iz dneva v dan bolj občutimo in ki je v drugih podobnih knjigah ne najdemo.

Lovskim pripravnikom bo dobrodošlo poglavje o razvrstitvi, grobem opisu in slikovnem gradivu najbolj zastopanih pasem lovskega psov pri nas. Bodoči kinološki sodniki se bodo razveselili tudi drugega dela knjige, kjer avtor psa obravnava kot udomačeno zver. Natančno in razumljivo opisuje posamezne dele in organe pasjega telesa, njihove funkcije in delovanje.

Zadnji del knjige je namenjen namestitvi in negi psa v domačem okolju ter najpogostejšim obolenjem in poškodbam psov ter zaščiti pred njimi. Tu se avtor ni pustil zapeljati svojemu bogatemu veterinarskemu znanju. Omejil se je zgolj na primere, ki jih lastniki psov srečujemo v našem vsakdanjiku. Nasveti za odpravljanje težav so kratki, jasni in predvsem uporabni.

Ko bomo knjigo prebrali, bomo zlahka ugotovili, da knjiga ni le »priročnik in učbenik za programe osnovnega in dopolnilnega izobraževanja v lovstvu in kinologiji«, tako kot piše v podnaslovu, pač pa je tudi **temeljno kinološko delo, ki bi ga moral prebrati vsakdo, ki ima psa ali se odloča za njegov nakup**.

Ob izidu knjige, ki jo je dobil vsak slovenski lovec in ki naj bi jo v nekaj naslednjih letih lahko kupil tudi vsak lovski pripravnik (izšla je v nakladi 24.500 izvodov), je treba pohvaliti založniško in uredniško odločitev LZS, da se je odločila za izdajo knjige s to tematiko, še posebno pa veljajo iskrene čestitke avtorju Marku Maliju za temeljito opravljeno delo!

Leo Fabiani

Načrt lovsko-kinoloških prireditev za leto 2004

LKD BELA KRAJINA

5. 6. Telesno ocenjevanje vseh pasem lovskega psov (razen ptičarjev in retrieverjev). Zbor bo ob 8. uri pred gasilskim domom v Semiču.

23. 10. PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor bo ob 8. uri pri lovskem domu LD Loka na Bistrici.

LKD CELJE

6. 3. Tečaj VP/1 in VP/2. Organizira LKD Celje. Predlagam, da se tečaja udeležijo vodniki s psi, ki so stari od 6 mesecev do 24 mesecev, in sicer vseh lovskega pasem. Rok prijave: 20. 2. 2004.

29. 5. Telesno ocenjevanje lovskega psov vseh pasem. Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom Rinka LD Žalec.

5. 6. Lokalna tekma po krvni sledi za prehodni pokal LKD Celje. Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom Bojansko Štore.

25. 9. PNZ in tekma po krvni sledi. Zbor bo ob 8. uri na strelišču v Lovski družini Gornji Grad.

2. 10. PNZ za jamarje na planem. Zbor ob 8. uri pred Motelom Žonta v Šentjurju, LD Šentjur.

16. 10. PNZ španjelov ter mladinska in vzrejna preizkušnja nemških prepeličarjev. Zbor bo ob 8. uri v Golobinjeku pri Uličniku – LD Podčetrtek.

16. 10. PNZ visokonogih in nizkonogih goničev. Zbor bo ob 8. uri na strelišču LD Gornji Grad in pri treh Ribnikih LD Rogaška Slatina.

23. 10. Pokalna tekma v prinašanju in vodnem delu. Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Kajuh v Šmartnem v Rožni dolini.

30. 10. Državna tekma - VUP za brak-jazbečarje in lokalna tekma. Tekmo organizirata LKD

Celje in VK za brak-jazbečarje. Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Ponikva.

6. 11. PNZ španjelov ter mladinska in vzrejna preizkušnja nemških prepeličarjev. Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom Lovske družine Braslovče.

Potrebna je pisna prijava 14 dni pred prireditvijo na naslov: Slavko Vale, Kidričeva 11, 3270 Laško

LKD CERKNICA

15. 5. Telesno ocenjevanje za VI. grupo (goniči + barvarji). Zbor bo ob 8. uri pred veterinarsko postajo v Cerknici.

4. 9. Uporabnostna tekma po krvnem sledu. Kraj prireditve bo objavljen naknadno.

9. 10. PNZ za goniče in brak-jazbečarje v lovišču LD Begunjce. Zbor bo ob 8. uri pred brunarico Turšič v Begunjah pri Cerknici.

Za vse prireditve je potrebna pisna prijava 14 dni pred prireditvijo na naslov LKD.

LKD GORENJSKE

27. 2. Tečaji za vodnike in lovske pse. Informativni sestanek s predavanjem (brez psov) bo ob 17. uri v gasilskem domu v Bitnjah.

17. 4. Spomladanska vzrejna preizkušnja ptičarjev. Zbor bo ob 8. uri pri Gostišču Marinšek v Naklem, LD Udenboršt.

15. 5. Telesno ocenjevanje lovskega psov. Zbor bo ob 8. uri na prostoru pri nogometnem igrišču v Bitnjah.

12. 6. Uporabnostna preizkušnja v delu po krvni sledi za vse pasme lovskega psov. Zbor bo ob 8. uri na Soriški planini, LD Sorica.

21. 8. PNZ jamarjev; zbor bo ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Sorško polje, LD Sorško polje.

5. 9. Prva CAC razstava lovske psove ob 25-letnici LKD Gorenjske v Škofji Loki.

6. 9. Mala šola za mlade lovske pse (od 3 do 7 mesecev starosti). Zbor vodnikov s psi bo ob 17. uri pri nogometnem igrišču v Bitnjah.

11. 9. PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor bo ob 8. uri pred Gostilno Tavčar v Begunjah, LD Begunjska.

18. 9. PNZ šarivcev; zbor bo ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Sorško polje, LD Sorško polje.

2. 10. Lokalna tekma brak-jazbečarjev; zbor ob 8. uri pred brunarico v Dražgošah, LD Selca.

9. 10. Lokalna tekma goničev; zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Železniki - pri Plavžu, LD Železniki.

Interna tekma po krvni sledi v TNP Bled; kraj in datum bosta določena naknadno.

LKD IDRİJA

8. 5. Telesna ocena goničev, terierjev, brak-jazbečarjev in barvarjev; zbor bo ob 8. uri pri lovski koči LD Otavnik.

25. 9. PNZ za goniče in brak-jazbečarje; zbor bo ob 7. uri pri lovski koči LD Otavnik.

10. Lokalna tekma LKD Idrija; zbor bo ob 7. uri pri lovski koči LD Otavnik.

LKD ILIRSKA BISTRICA

15. 5. Telesno ocenjevanje goničev in brak-jazbečarjev. Zbor bo ob 8. uri - Črne Njive nad Ilirsko Bistrico.

11. 9. Lokalna tekma po umetnem krvnem sledu za vse pasme lovske psove. Zbor bo ob 8. uri - Črne Njive nad Ilirsko Bistrico.

2. 10. PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor bo ob 8. uri - Črne Njive nad Ilirsko Bistrico.

LKD KOČEVJE

8. 5. Telesno ocenjevanje lovske psove vseh pasem (razen VII. skupine FCI). Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom v Ribnici.

20. 5. UP po krvni sledi za lovišče Medved. Zbor bo ob 8. uri pred lovsko hišo v Trnovcu.

11. 9. PNZ za goniče v lovišču LD Velike Lašče. Zbor bo ob 8. uri pred gostilno na Mali Slevici.

18. 9. PNZ za jamarje v lovišču LD Ribnica. Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom v Ribnici.

25. 9. Uporabnostna preizkušnja po krvni sledi v lovišču LD Struge. Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom v Strugah.

16. 10. Mladinska in vzrejna preizkušnja za prepeličarje v lovišču LD Mala gora. Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom v Željnah.

Za vse prireditve je obvezna prijava vsaj 14 dni pred prireditvijo na naslov: *Miran Petek, Veronike Deseniške 7, 1330 Kočevje ali po tel. (01) 895-15-60 in (041) 522-999.*

OK-LKD KOPER

10. 4. PNZ ptičarjev; zbor bo ob 8. uri - združni dom Bertoki, LD Koper.

Prijave zbira: *Gianfranco Vincoletto, Šmarje 203, 6274 Šmarje, GSM (041) 217-530.*

8. 5. Telesno ocenjevanje vseh pasem lovske psove. Zbor bo ob 8. uri - lovsko kočjo LD Rižana. Prijave zbira *Milan Burič, Zg. Škofije 9, 6281 Škofije, GSM (041) 271-453.*

18. 9. PNZ jamarjev; zbor bo ob 8. uri - lovsko kočjo LD Rižana. Prijave zbira *Fabio Steffe, Partizanska ul. 23c, 6000 Koper, tel.: (05) 63-96-469.*

2. 10. PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor bo ob 8. uri - lovsko kočjo LD Podgorje. Prijave zbira *Edi Babič, Vanganel 6, 6000 Koper, tel. (05) 62-40-161.*

9. 10. PNZ šarivcev; zbor bo ob 8. uri - združni dom Bertoki, LD Koper.

Prijave zbira *Stojan Žigon, Stari Grad, Sp. Škofije, 6281 Škofije, GSM (041) 230-333.*

9. 10. PNZ barvarjev; zbor bo ob 8. uri - lovsko kočjo LD Žabnik, Obrov.

Prijave zbira *Jože Mahne, Bač 9a, 6242 Materija, tel. (05) 68-24-117.*

23. 10. Jesenska vzrejna preizkušnja, ŠPP, PP ptičarjev; zbor bo ob 8. uri - letališče Portorož, LD Strunjan.

Prijave zbira *Gianfranco Vincoletto, Šmarje 203, 6274 Šmarje, GSM (041) 217-530.*

6. 11. Lokalna tekma goničev; zbor bo ob 8. uri - lovsko kočjo LD Podgorje.

Prijave zbira *Miro Klančar, Križ 268, 6210 Sežana, GSM (041) 675-835.*

20. 11. PP ptičarjev za pokal OK

LKD Koper. Zbor bo ob 8. uri - združni dom Bertoki, LD Koper.

Prijave zbira *Gianfranco Vincoletto, Šmarje 203, 6274 Šmarje, GSM (041) 217-530.*

Prijave morajo biti v pisni obliki, oddane najmanj 10 dni pred prireditvijo. Če ne bo dovolj prijav, si prireditelj dovoljuje prireditve odpovedati.

LKD KOROŠKE

15. 5. Telesno ocenjevanje vseh pasem lovske psove (razen ptičarjev). Zbor bo ob 8. uri pri lovski koči LD Slovenj Gradec, na Selah.

26. 6. Uporabnostna preizkušnja po umetnem krvnem sledu za vse pasme lovske psove v LD Dolič. Zbor bo ob 8. uri pri lovski koči LD Dolič, na Paki.

4. 9. Uporabnostna preizkušnja po umetnem krvnem sledu za vse pasme lovske psove v LD Pogorevc. Zbor bo ob 8. uri pri lovski koči LD Pogorevc, na Pogorevcu.

25. 9. PNZ, mladinska in vzrejna preizkušnja šarivcev v LD Muta. Zbor bo ob 8. uri pri Gostilni Lovca na Muti - Karavaning. Vodniki, ki želijo opraviti preizkušnjo v prinašanju, morajo prinesiti divjad s seboj.

9. 10. PNZ jamarjev in preizkušnja v prinašanju v LD Bukovje. Zbor bo ob 8. uri pred avtopralnico, pod kmetijo Rožič v Otiškem vrhu. Vodniki, ki želijo opraviti vzrejno preizkušnjo, morajo prinesiti divjad s seboj.

16. 10. PNZ goničev in brak-jazbečarjev v LD Jamnica. Zbor bo ob 8. uri pred Gostilno Rifel v Prevaljah.

Za vse prireditve velja, da je zadnji rok prijave 10 dni pred prireditvijo pri tajniku LKD ali na GSM (041) 497-146; razen za telesno ocenjevanje, kjer je mogoča prijava na sami prireditvi.

LKD LJUBLJANA

Že objavljeno v reviji *Lovec*, št. 2/2004, str. 110.

LKD MARIBOR

24. 4. Telesno ocenjevanje lovske psove vseh pasem. Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Malečnik.

8. 5. PZP ptičarjev; zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Starše.

11. 9. Uporabnostna tekma po

krvni sledi za vse pasme lovske psove. Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Šmartno na Pohorju.

18. 9. PNZ goničev; zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Oplotnica.

PNZ jamarjev z vodnim delom; zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Starše.

16. 10. PNZ šarivcev z vzrejno preizkušnjo; zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Pernica.

23. 10. JZP ptičarjev; zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Rače.

6. 11. Lokalna uporabnostna tekma goničev; zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Slovenska Bistrica.

Na vse prireditve se morajo vodniki psov prijaviti najpozneje 8 dni pred določeno prireditvijo.

LKD GORICA - NOVA GORICA

Že objavljeno v reviji *Lovec*, št. 2/2004, str. 109.

LKD NOVO MESTO

8. 5. Telesno ocenjevanje lovske psove (razen ptičarjev in retrierjev); zbor bo ob 8. uri pri Gostilni Kavšek v Račjem selu št. 25 pri Trebnjem.

22. 5. Telesno ocenjevanje lovske psove (razen ptičarjev in retrierjev); zbor bo ob 8. uri pri lovskem domu LD Škocjan na Vrhu pri Škocjanu.

25. 9. Lokalna uporabnostna preizkušnja v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovske psove. Zbor bo ob 8. uri pred gostilno Gorenc v Brusnicah.

Pisno prijavo z obojestransko fotokopijo rodovnika in telefonsko številko pošljite do 15. 9. 2004 na naslov LKD Novo mesto, Seidlova cesta 6, 8000 Novo mesto.

2. 10. PNZ goničev in brak-jazbečarjev v lovišču LD Trebnje; zbor bo ob 8. uri pri Gostilni Kavšek v Račjem selu št. 25 pri Trebnjem.

9. 10. PNZ španjelov ter mladinska in vzrejna tekma prepeličarjev v lovišču LD Otočec; zbor bo ob 8. uri pri Jordanu v Dragi pri Beli Cerkv. Vodniki, ki bodo opravljali vzrejno tekmo, so dolžni prinesiti s seboj kos uplenjene pernat divjadi in zajca.

16. 10. PNZ jamarjev v lovišču

LD Škocjan; zbor bo ob 8. uri na avtobusni postaji v Škocjanu.

23. 10. PNZ goničev in brak-jazbečarjev v lovišču Šentjernej. Zbor bo ob 8. uri pred gostiščem na hipodromu v Šentjerneju.

LKD POSAVJA KRŠKO

17. 4. Telesna ocena lovskih psov vseh pasem na Trški gori: zbor bo ob 8. uri pri lovskem domu Jožeta Jurečiča, LD Krško na Trški gori.

8. 5. Pomladanska vzrejna preizkušnja (PZP) za ptičarje v lovišču LD Krško; zbor bo ob 8. uri na stadionu Matije Gubca v Krškem. Potrebna obvezna prijava 10 dni pred tekmo.

5. 6. Lokalna uporabnostna preizkušnja v delu po krvni sledi za vse pasme lovskih psov v lovišču LD Raka. Zbor bo ob 8. uri v Zalokah.

9. 10. Jesenska vzrejna preizkušnja, poljska preizkušnja in širša poljska preizkušnja (PP, JZP in ŠPP) za ptičarje v lovišču LD Krško. Zbor bo ob 8. uri na stadionu Matije Gubca v Krškem. Za vsako od navedenih preizkušenj je potrebna obvezna prijava 10 dni pred tekmo.

16. 10. PNZ za šarivce ob 8. uri. Kraj preizkušnje bo objavljen naknadno.

Obvezna je prijava 10 dni pred prireditvijo. Organizirana bo tudi preizkušnja v vodnem delu za to pasemsko skupino v skladu z določili Pravilnika o uporabi lovskih psov.

23. 10. PNZ na planem za jamarje v lovišču LD Veliki Podlog. Zbor bo ob 8. uri pri lovski koči LD Veliki Podlog v Globelem. Organizirana bo tudi preizkušnja v vodnem delu za to pasemsko skupino v skladu z določili Pravilnika o uporabi lovskih psov.

Obvezna je prijava 10 dni pred prireditvijo.

6. 11. PNZ za goniče in brak-jazbečarje v lovišču LD Pišce; zbor bo ob 8. uri pri Gostilni Petrišič v Dednji vasi pri Pišceh. Obvezna je prijava 10 dni pred prireditvijo.

LKD POMURJE

20. 3. Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem; zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom Radenci.

17. 4. Pomladanska vzrejna preizkušnja (PZP) za ptičarje; zbor

bo ob 8. uri pred GL Fazan Beltinci.

11. 9. Uporabnostna preizkušnja po umetnem krvnem sledu za vse pasme lovskih psov. Kraj tekme bo objavljen naknadno.

9. 10. JZP, PP in ŠPP ptičarjev; zbor bo ob 8. uri pred GL Fazan Beltinci.

23. 10. PNZ šarivcev in jamarjev; zbor bo ob 8. uri pred LD Križevci pri Ljutomeru.

Prijave je treba poslati 10 dni pred tekmo na predpisanem obrazcu, ki ga dobite na sedežu društva.

LKD POSTOJNA

22. 5. Telesno ocenjevanje lovskih psov (razen ptičarjev in retrieverjev) v LD Hrenovice. Zbor bo ob 8. uri pri lovskem domu LD Hrenovice v Hruševju.

9. 10. PNZ goničev in brakov v LD Hrenovice; zbor bo ob 8. uri pri lovskem domu Hrenovice v Hruševju.

16. 10. PNZ barvarjev in lokalno tekmovanje po umetnem krvnem sledu za vse pasme lovskih psov v LD Javornik. Zbor bo ob 8. uri pred Gostilno Piškur v Ulici pod kolodvorom v Postojni.

23. 10. PNZ šarivcev – mladinska in vzrejna preizkušnja v LD Prestranek. Zbor bo ob 8. uri pred krajevno gostilno v Prestranku.

30. 10. PNZ jamarjev v LD Črna jama; zbor bo ob 8. uri pred gostilno Dolnji Burger na Tržaški cesti v Postojni.

Za vse prireditve prosimo, da pošljete prijave najpozneje 10 dni pred prireditvijo na naslov: LKD Postojna, Cankarjeva 6, 6230 Postojna.

LKD PTUJ

10. 4. Telesno ocenjevanje zunanjosti lovskih psov (razen za pasemske skupine goničev, barvarjev in retrieverjev). Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Markovci v Sobotincih.

24. 4. PZP ptičarjev; zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Boris Kidrič v Zgornji Hajdini pri Ptuj.

22. 5. Tekma za uporabnost lovskih psov za delo po krvni sledi. Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Boris Kidrič v Zgornji Hajdini pri Ptuj.

2. 10. LPP-R CACIT – tekma za retrieverje; zbor bo ob 8. uri pred

lovskim domom Jože Lacko v Gajkah pri Ptuj.

9. 10. JZP – jesenska vzrejna preizkušnja ptičarjev; zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Boris Kidrič v Zgornji Hajdini pri Ptuj.

16. 10. PNZ za šarivce in retrieverje v lovišču LD Ormož. Zbor bo ob 8. uri pred Domom društev Občine Ormož, Ljutomerska c. 10 v Ormožu.

23. 10. PNZ za jamarjev, PP in VUP; zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD, ki bo določena naknadno.

6. 11. Lokalno tekmovanje za pokal sv. Huberta; zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Markovci v Sobotincih.

Za vsako lovsko-kinološko prireditve je potrebna poprejšnja pisna prijava prireditelju, in sicer najmanj 10 dni pred razpisano prireditvijo.

LKD ZASAVJE

13. 2. Tečaj za vodnike lovskih psov, ZLD Zasavje, Ljubljanska 10, Litija.

8. 5. Telesna ocena goničev, brak-jazbečarjev, jamarjev in šarivcev; zbor bo ob 8. uri pred Gostilno Maček, Šmartno pri Litiji.

4. 9. PNZ goničev in brak-jazbečarjev; zbor bo ob 8. uri pri lovskem domu Vače.

11. 9. PNZ jamarjev; zbor bo ob 8. uri pri gasilskem domu Kotredež, LD Zagorje.

18. 9. PNZ šarivcev; zbor bo ob 8. uri pred Gostilno Krznar v Šmartnem.

25. 9. Lokalna tekma visokongih goničev; zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Dole.

2. 10. Lokalna tekma po krvni sledi; zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Polšnik.

23. 10. Lokalna tekma brak-jazbečarjev. Kraj bo določen naknadno.

VK ZA BARVARJE

3. 6.–6. 6. Mašun – IX. tečaj za vodnike krvosledcev

6. 6. Mašun – Vzrejni pregled za barvarje

2. 10. ali 25. 9. X. državna tekma v delu po krvni sledi za vse pasme lovskih psov na območju LKD Koroške. Točen kraj bo znan naknadno.

VK ZA BRAK-JAZBEČARJE

2. 10. Državno uporabnostno tekmovanje brak-jazbečarjev. Čas in kraj bosta določena naknadno.

6. 11. Državno uporabnostno tekmovanje goničev. Čas in kraj bosta določena naknadno.

13. 11. Vzrejni pregled brak-jazbečarjev in goničev; zbor bo ob 9. uri pred gostilno Na Klancu v Medvodah.

KLUB LJUBITELJEV PSOV JAMARJEV

4. 9. Republiška vsestranska uporabnostna preizkušnja za jazbečarje – CACT – VUP – LD Storžič. Zbor bo ob 8. uri pri lovskem domu LD Storžič na Pangeršci. Rok prijave 27. 8.

25. 9. Vzrejna preizkušnja za jazbečarje – LD Brezovica; zbor bo ob 8. uri pri gasilskem domu v Notranjih Goricah. Rok prijave 17. 9.

2. 10. Vzrejna preizkušnja za terierje – LD Vrhnika; zbor bo ob 8. uri v kamnolomu pod Čelom na Vrhniki. Rok prijave 25. 9.

16. 10. Mednarodna vsestranska uporabnostna preizkušnja za terierje – CACT (ev. CACIT) VUP – LD Hubelj in LD Čaven. Zbor bo ob 8. uri pri lovski koči LD Hubelj. Rok prijave 24. 9.

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV

8. 5. Lokalna poljska preizkušnja za angleške ptičarje. Razpis bo objavljen v glasilih Lovec in Kinolog.

12. 6. Vzrejna razstava vseh pasem ptičarjev s podelitvijo CAC. Razpis bo objavljen v glasilih Lovec in Kinolog.

2. 10.–3. 10. Mednarodna širša poljska preizkušnja »Sežunov memorial« s podelitvijo CACIT. Razpis bo objavljen v glasilu Lovec.

16. 10.–17. 10. Lokalna vsestranska uporabnostna preizkušnja. Razpis bo objavljen v glasilu Lovec.

SLOVENSKI KLUB RETRIEVERJEV

24. 4. CACT Rižana

25. 4. CAC Klubska razstava

16. 5. Spomladanski vzrejni pregled

19. 9. Jesenski vzrejni pregled

2. 10. CACIT Ptuj

6. 11. Lokalna tekma »Heraus« Rižana

3. 2. 2004 – KZS

Slovenska narava slovi po svoji prvinski lepoti in izjemni raznolikosti, zato se Swarovski Optik veseli svoje skorajšnje navzočnosti v njej.

SWAROVSKI

V DIALOGU Z NARAVO

Dialog z Naravo

Edinstveni gorski svet Tirolske je bil pred več kot 100 leti za ustanovitelja podjetja Daniela Swarovskega navdih, da je svoje podjetje ustanovil v neposredni bližini Innsbrucka. Kot vizionar in človek, ki je bil po mišljenju in dejanjih veliko pred svojim časom, je v lepotah pokrajine dobival navdihe in moč.

V več kot 100 letih se je veliko spremenilo: iz majhnega obrata je nastalo uspešno veliko podjetje. Kljub temu pa ostaja predvsem ljubezen do narave tisto, kar nas delavce tega podjetja navdihuje za nove vizije in ideje.

Zdaj Swarovski Optik z vsemi svojimi izdelki postavlja merilo, in sicer tako po obliki in z njo povezanimi funkcionalnostjo ter ergonomičnostjo kot tudi v tehničnih rešitvah in predvsem v kakovosti. To pa še ni vse: sledimo osnovnemu vodilu ustanovitelja Daniela Swarovskega: »Dobro je treba stalno izboljševati.« Neprestano si prizadevamo tudi za nadaljnje izboljšave svojih izdelkov.

Neprestano izboljševanje vsega dobrega je samo del naše celostne proizvodne in razvojne filozofije. Vsaj tako pomembno pa je, da tudi zadržimo popolnost. In kaj je popolnejše, kot je naša Narava?

Prav zaradi tega že dolga leta podpiramo različne naravovarstvene programe po vsem svetu. Zlasti uspehi pri naravovarstvenih projektih za ohranitev kodrastega pelikana v Bolgariji in črnega nosoroga v Namibiji dokazujejo, kaj vse je mogoče doseči s pravihim vlaganjem sredstev.

Veslimo se že, da bomo sedaj tudi v Sloveniji navezali dialog z Vami in z Vašo Naravo.

Daniel Swarovski

Pri lovu se zanašajte na največjo mogočo popolnost.

Strelni daljnogledi Swarovski SR: popolnoma stabilni (odporni proti treslajem ob streljih), lahki, omogočajo najnižjo montažo in vsak trenutek tudi omogočajo odstranitev daljnogleda.

Na novo izumljena montažna dvojna letev SR z edinstveno oblikovanimi zarezi in zobci preprečuje premike strelnega daljnogleda zaradi odsunov pri streljanju. To je bistvena prednost zlasti pri puškah velikega kalibra za lov na veliko divjad in pri pogonih na divje prašiče. Z novo SR montažno letvijo ni več potrebno nikakršno vrtanje v šino strelnega daljnogleda – to omogočata nizka montaža in hitra menjava strelnega daljnogleda.

NOVO

PV-I 1,5-6x42 SR

Strelni daljnogled Swarovski PV-N z osvetljenim križem: optimalen za lov na zalaz ali ob pogostem menjavanju stojišč pri pogonih.

Strelni daljnogled Swarovski Habicht PV-N ponuja spremenljivo (variabilno) povečavo in nas preprča tudi zaradi svoje majhne mase. Nadaljnja prednost: izredno dobra čitljivost merila povečave pri prislonjeni puški. Osvetljeni križ Swarovski omogoča natančno in lovsko pravično uporabo tudi v mraku.

PV 3-12x50

Dvogled Swarovski EL 42: odziv je lahko tako lahek.

V gorah in v nižavjih, na čakanju ali na zalazu: dvogled EL 42 ponuja lovcem dodatne perspektive v najrazličnejših razmerah opazovanja. Zaradi zelo čvrste zgradbe in majhne mase ponuja EL 42 najpreprostejše ravnanje za največji možni optični učinek.

EL 8,5 x 42

Ojačevalec za daljnogled Swarovski Booster: podvoji povečavo.

Z ojačevalcem za dvogled lahko iz svojega EL ali SLC dvogleda ustvarite monokularni spektiv s podvojeno povečavo. Preprosta montaža: enega od obeh očesnih okvirov na okularju odvijemo in nanj privijemo ojačevalec.

ojačevalec povečave Booster

Izvelični spektivi Swarovski CTC 75/CTS 85: edinstveni pogledi v vsakem položaju.

Izvelični spektivi Swarovski CTC 75/CTS 85 s svojo, že dalj časa znano značilno tehniko raztegovanja, brez sunkovitega premikanja, pripravljajo s svojo svetlo in izredno ostro sliko tudi na robovih vidnega polja in v vseh svetlobnih razmerah. Zaradi majhne mase so idealni za prenašanje. Spektiv CTC 75 je na voljo z enim širokokotnim objektivom, medtem ko so pri modelu CTS 85 na voljo kar trije različni okularji.

CTC 30X75

CTS 85

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terierji (SLRLt):
o: 5/I, m: 5/I, 11. 3.,
Peter Paradiž, Oljčna pot 53/c,
6000 Koper.

o: 5/I, m: 5/II, 3. 2.,
Janez Pimat, Breže 5,
1310 Ribnica.
o: 5/I, m: 4/II, 3. 3.,
Marjan Kosjek, Racenjak 35,
2344 Lovrenc na Pohorju.
o: 5/I, m: 4/II, 25. 1.,
Valter Grizonič, Gažon 68,
6274 Šmarje pri Kopru.
o: 5/I, m: 5/I, 8. 2.,
Mitja Zorič, Šutna 28,
8312 Podbočje.
o: 5/I, m: 5/II, 8. 2.,
Darko Pungersič, Vinji Vrh 8 b,
82210 Šmarješke Toplice.

Kratkodlaki jazbečarji (SLRJK):

o: 4/I, m: 5/I, 14. 3.,
Albin Pehant, Zg. Hoče 52/a,
2311 Hoče.
o: 5/II, m: 5/II, 7. 3.,
Mihael Neuvirt, Ruperče 49,
2229 Malečnik.
o: 5/II, m: 4/II, 7. 3.,
Stanislav Urbas, Zg. Selnica 4/c,
2352 Selnica ob Dravi.
o: 5/I, m: 5/I, 10. 2.,
Tomaž Beltram, Podmark 12,
5290 Šmartno pri Gorici.

Resasti jazbečarji (SLRJR):

o: 5/I, m: 5/I, 14. 2.,
Tomaž Ravnjak, Pod gradom 35,
2360 Radlje ob Dravi.
o: 5/I, m: 5/II, 6. 2.,
Jakob Mali, Žiganja vas 83,
4294 Križe.

Brandel braki (SLRBrb):

o: tuj plemenjak, m: 5/I, 24. 3.,
Andrej Zabukovec, Na Pesek 46,
1317 Sodražica.
o: 5/I, m: 5/I, 21. 3.,
Andrej Zabukovec, Na Pesek 46,
1317 Sodražica.
o: 5/I, m: 5/II, 8. 3.,
Ludvik Pušnik, Opekarna 20,
1420 Trbovlje.
o: 5/II, m: 5/I, 5. 3.,
Marko Prestor, Kovorska c. 68,
4290 Tržič.
o: 5/I, m: 5/I, 20. 2.,
Florjan Želodec, Navin 31,
6257 Pivka.

Kdl. istr. goniči (SLRGIk):

o: 5/I, m: 4/I, 8. 3.,
Dušan Bizjak, Predmeja 148,
5270 Ajdovščina.

Res. istr. goniči (SLRGIr):

o: 5/I, m: 5/I, 20. 2.,
Anton Rasper, Vojkova 12,
5282 Cerkno.

Posavski goniči (SLRGp):

o: 4/I, m: 5/I, 3. 1.,
Franc Kraševac, Praproče 15,
8351 Straža.

Planinski goniči (SLRGpl):

o: 4/I, m: 5/I, 22. 2.,
Janko Logar, Pod bregom 2,
2380 Slovenj Gradec.

Basset hundi (SLRBH):

o: 5/II, m: 5/I, 15. 3.,
Tomaž Abrahamsberg,
Gor. Lepovče 22, 1310 Ribnica.

Hanovski barvarji (SLRHb):

o: 5/I, m: 5/I, 10. 3.,
Janez Srpcič, Krklje ob Krki 2,
8263 Cerkle ob Krki.

Bavarski barvarji (SLRBb):

o: 4/IB, m: 4/IB, 22. 2.,
Rok, Bojan Deberšek,
Podgorska 83,
2380 Slovenj Gradec.
o: 5/IB, m: 4/IB, 10. 2.,
Ivo Leban, Volče 94,
5220 Tolmin.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

o: 5/I, m: 5/I, 10.11.2003,
Jože Zakrajšek, Dol 83,
1353 Borovnica.
o: 4/I, m: 4/I, 26. 2.,
Aleksander Lavriha,
Dolga Njiva 15, 8212 Velika Loka.
o: 5/I, m: 4/II, 23. 2.,
Janez Kranjc, Dolenja vas 6/a,
1380 Cerknica.
o: 5/I, m: 5/I, 24. 2.,
Boris Dolenc, Petelinje 89,
6657 Pivka.
o: 5/I, m: 5/II, 7. 3.,
Jože Krže, Retje 101,
1318 Loški Potok.
o: 5/I, m: 4/I, 10. 2.,
Stane Jarem, Dol. Praproče 6,
8212 Velika Loka.

Nemški žimavci (SLRNŽ):

o: 5/PZP, JZP, ŠPP 1,
m: 4/PZP, JZP, ŠPP, 1. 3.,
Vojko Pirher in Stanko Antolin,
Lukavci 26/a, 9242 Križevci.

Bretonski ptičarji (SLREB):

o: 5/PZP 54 t, JZP 163 t,
m: 4/PZP 50 t, 26. 2.,
Boris Čepar, Celejeva 2,
5270 Ajdovščina.

Nemški. kdl. ptičarji (SLRNkp):

o: 5/PZP 46 t, JZP 160+33 t,
m: 5/PZP 51 t, JZP 190 t, 25. 2.,
Vili Postružnik, Zavčeva 1,
2250 Ptuj.

Labradorci (SLRLR):

o: 5/PNZ, m: 4/LPP-R, 18.12.,
Zinka Rovar, Kolomban 77,
6280 Ankaran.
o: 5/B VPR, m: 5/B LPR, 20. 2.,
Vinko Bolta, Gozdna pot 5,
1261 Dobrunje.

Šringer španjeli (SLRšš):

o: 5/II, m: 5/I, 26. 2.,
Jože Grum, Breg 30,
8360 Žužemberk.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Rjavci:

o: 5/I, m: 4/II, 16. 3.,
Vinko Otorepec, Vrbje 10,
3310 Žalec.

o: 5/II, m: 5/I, 27. 2.,
Slavko Bertoša,
C. na Markovec 13,
6000 Koper.

Serci:

o: 5/I, m: 4/II, 18. 2.,
Anton Meglen, Kolenča vas 14,
1313 Struga.

o: 5/I, m: 5/I, 22. 2.,
Vidmar Robert, Avško 7,
5215 Ročinj.

o: 5/I, m: 5/I, 7. 3.,
Janez Mravlje,
Cesta na postajo 64,
1351 Ljubljana.

o: 5/I, m: 5/I, 16. 1.,
Ermin Ferfolja,
Remški Podkraj 26, 5292 Renče.

o: 5/I, m: 4/II, 31. 1.,
Franc Bartol, Segova vas 41,
1318 Loški Potok.

Ljubljana, 3. 2. 2004
Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Prodaj mladiče brak-jazbečarje, odličnih staršev. Stari so 5 mesecev. Tel.: (01) 36-71-287 ali 041/356-751, Jere.

Prodaj Suhlovo tricevko, kal. 12 – 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (suhlska montaža) ter **vložno cev**, kal. .22 Hornet, za kal. 12. Tel.: 031-697-830.

Naprodaj so nemški prepeličarji - serci, potomci odličnih staršev (o: 5/I, m: 5/II). Leglo 15. 12. 2003. Tel.: (07) 814-43-93 ali 031/655-537.

Prodaj mladiče pasme planinski gonič, stare 3 mesece. O: 5/I, m: 5/I. Robert Zibert Podbočje 14, 8312 Podbočje. Tel.: 070/680-162.

Prodaj češko bokarico, kal. 7 x 57 R/12, brez str. daljnogleda. Cena po dogovoru. Tel.: 031/829-114.

V psarni Suhorobarski pričakujemo (21. 3. 2004) kakovostno leglo brandl brakov. **Mati** Adara: 5/I, 3 x PRM, CH.J SLO, 10 x CAC, 7 x CACIB, 10 x BOB, Ch. SLO, Ch Inter, avstrijski dvojni Ch., Euro. Ch. 2003; **KS** - I., tekma goničev I.; **oče** Amo v. Hainzendorff (Avstrija): 3 x CACIB, 3 x CAC, 1 x BOB (ena izmed najboljših avstrijskih linij), opravljene ima vse delovne preizkušnje, vključno s KS, je odličen pri lovu na divje prašiče in muflone. Nova genska linija v Sloveniji. Dodatne informacije po tel.: 041/704-836, Andrej Zabukovec, Sodražica.

Prodaj karabinko Mauser, kal. 6,5 x 68, s str. daljnogledom 6 x 42 Swarovski Habicht. **Kupim** pa vložno cev, kal. .22 Mag. R 50, za kal. 12. Tel.: 031/782-022, zvečer.

Prodaj kombinirano puško ZH Brno, Mod. ZH 224, kal. 16/7 x 57 R, **risanico repetirko** ČSSR Zbrojevko, Mod. ZKK 600, kal. 8 x 57 IS, in **boroveljsko tricevko**, kal. 16 – 16/9,3 x 72 R. Cene pušk po dogovoru. Tel.: 041/365-105.

Izdelam vam valilnice za ptice duplarice (več vrst) in **zimske krmilnice. Montiram vam tudi lovske trofeje vseh vrst** na naravne podložne deščice. Tel.: (01) 895-15-96.

Izdelujem gamsove čope (divji prašič, jelen, jazbec). Informacije po tel.: (04) 51-41-181 ali 041/819-231, Basaj.

Prodaj odlično ohranjeno kombinirko Sabatti, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Buschell 3 – 9 x 40. Cena po dogovoru. Tel.: (01) 51-22-608.

Prodaj nemško ptičarko - žimavko, staro 3 leta, z opravljenimi preizkušnjami (PZP, JZP, ŠPP – Sežunov memorial) in usposobljeno tudi za delo po krvnem sledu velike divjadi. Tel.: 041/387-903.

Kupim knjige o orožju: Pistolen und Revolver aus Schweiz

Gumbi iz jelenje roževine, za lovske kroje in lovske jope. Izdeluje Anton Intihar, Kamnik pod Krimom 8/a, 1352 Preserje. Tel.: (01) 36-31-293.

1730–1997; Militär Gevere und Pistolen der Deutschen Statten 1800–1870; Das Grose Buch der über Lebens Tehniken ter druge knjige o starem orožju. Tel.: 041/698-679.

Prodaj Suhlovo tricevko, kal. 7 x 65 R/16 – 16, s str. daljnogledom Habicht 6 x 40 (suhlska montaža) ter **karabinko** CZ, kal. 8 x 57 IS. Puški sta kot novi. Cena po dogovoru. Tel.: 041/698-679.

Prodaj puški šibrenici; Monte Carlo, kal. 12 – 12, **rusko šibrenico** Bajkal, kal. 12/12, in **risanico** Remington, kal. .223 Rem. Vse puške so v odličnem stanju. Tel.: 031/692-255.

Prodaj MK puško in češko bokarico, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom ter menjalnimi cevmi 12/12. Tel.: (01) 754-92-99.

Prodaj češko bokarico, kal. 7 x 57 R/12, s str. daljnogledom 6 x 40. Tel.: (05) 652-75-90.

Kupim dobro ohranjeno rusko MK puško (z dolgo, debelo cevjo na en naboj). Tel.: (02) 566-91-33 ali 041-887-502.

Kupim dobrega psa za lov na poljskega zajca, starega največ 3–4 leta, **in še enega za lov na divje prašiče** (specialista). Oba psa morata imeti odličen nos, iskati blizu in goniti na kratko. Nikakor ne smeta goniti smjadi. Ne ponujajte mi srednje uporabnih psov! Zahteval bom obvezen preskus v mojem lovišču. Tel.: 041/810-155.

Prodaj ustrojene kože živali iz bolivijskih pragov (ozelot 600 €, vidra velikanaka 1000 €, jaguar 1500 €, kača anakonda 700 €, južnoameriška kuna 300 €, kremplji velikega pasavca (2 x 17,5 cm) 250 €). Tel.: 040/240-048.

Prodaj hanovrske barvarje, stare 3 mesece. Psi so specialisti za iskanje po krvnem sledu. Tel.: (01) 367-10-24.

Prodaj leseni kip medvedke (stoji na zadnjih nogah) z mladičem, v naravni velikosti.

Prav tako **prodaj lovski krog št. 52** (lepo ohranjen). Tel.: 041/949-316 ali (03) 56-76-212.

Prodaj mladega bavarskega barvarja. Tel.: (02) 675-52-41 ali 041/492-808.

Prodaj 6 dobro ohranjenih lovskih pušk. Vse imajo montirane strelne daljnogleda. Med njimi sta dve puški zelo stari in vredni ogleda. Tel.: 041/875-803.

Kupim bokarico (ali jo zamenjam s pištolo Arminius, kal. .357 Mag., z doplačilom). Tel.: 031/228-259.

Naprodaj je še ena psička, nemška kratkodlaka ptičarka, poležena 1. 1. 2004. Oba starša sta vrhunska v delu in po zunanosti. Oče je priznan tuj plemenjak. Andreja Strajnar, Tel.: 041/484-242 ali (01) 53-43-112.

Prodaj slike (olje na platnu, 60 x 80 cm) z lovskega motivoma. Tel.: 041/695-808.

Prodaj tricevko Suhl, kal. 12–12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 4 x 32, lepo ohranjeno. Tel.: 031/879-996.

MAREC									
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navtič.)					
		vzide	zaide	vzide	zaide	začet.	konec		
1. Po	11:43	3:43	6:40	17:49	5:36	18:53			
2. To	12:39	4:34	6:38	17:50	5:34	18:55			
3. Sr	13:44	5:16	6:37	17:52	5:33	18:56			
4. Če	14:54	5:51	6:35	17:53	5:31	18:57			
5. Pe	16: 7	6:18	6:33	17:54	5:29	18:59			
6. So	17:22	6:42	6:31	17:56	5:27	19: 0			
7. Ne	18:36	7: 3	6:29	17:57	5:25	19: 2	☺		
8. Po	19:52	7:22	6:27	17:58	5:23	19: 3			
9. To	21: 9	7:42	6:25	18: 0	5:22	19: 4			
10. Sr	22:29	8: 2	6:24	18: 1	5:20	19: 6			
11. Če	23:50	8:26	6:22	18: 3	5:18	19: 7			
12. Pe	-----	8:57	6:20	18: 4	5:16	19: 9			
13. So	1:10	9:36	6:18	18: 5	5:14	19:10	☺		
14. Ne	2:25	10:26	6:16	18: 7	5:12	19:11			
15. Po	3:30	11:29	6:14	18: 8	5:10	19:13			
16. To	4:21	12:42	6:12	18: 9	5: 8	19:14			
17. Sr	5: 0	14: 0	6:10	18:11	5: 6	19:16			
18. Če	5:30	15:18	6: 8	18:12	5: 4	19:17			
19. Pe	5:54	16:32	6: 6	18:13	5: 2	19:19			
20. So	6:14	17:45	6: 5	18:15	5: 0	19:20	☺		
21. Ne	6:32	18:55	6: 3	18:16	4:58	19:21			
22. Po	6:49	20: 4	6: 1	18:17	4:56	19:23			
23. To	7: 7	21:12	5:59	18:19	4:54	19:24			
24. Sr	7:27	22:20	5:57	18:20	4:52	19:26			
25. Če	7:49	23:28	5:55	18:21	4:50	19:27			
26. Pe	8:16	-----	5:53	18:23	4:48	19:29			
27. So	8:51	0:32	5:51	18:24	4:45	19:30			
28. Ne	10:33	1:33	6:49	19:25	5:43	20:32			
29. Po	11:25	3:27	6:47	19:27	5:41	20:33	☺		
30. To	12:26	4:12	6:46	19:28	5:39	20:35			
31. Sr	13:33	4:49	6:44	19:29	5:37	20:36			

molex
LOVSKA OBLAČILA

INDUSTRIJSKA CENA TRZIN
Dobrave 1
Tel: 00386 (01) 562 13 10

NOVO NOVO NOVO NOVO

DELOVNA LOVSKA SRAJCA
Z DOLGIMI ROKAVI

2 žepa na zadrgo,
2 žepa s poklopem,
100% bombaž
temno zelene barve.
Velikosti: M, L, XL, XXLL.

PRODAJA TUDI PO POŠTI

Prodaj karabinko, kal. .243 Win., s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (zasučna montaža), cena 500 € in **dvgled** Leica Trinovid 10 x 50 BN, cena 1250 €. Mogoč preskus. Tel.: 040/218-920.

Ugodno prodaj: trap puška Tecni-mec Marcheno, kal. 12/12; **bock šibrenico** TOZ 34

OROŽARNA

trgovina in servis orožja
Vladimir Huber, s.p.

– na zalogi večja količina obnovljenih pušk z garancijo
– montaža strelnih daljnogledov (suhlska) – cena 50.000 sit

MARIBOR, UL. heroja Šaranoviča 29
Tel.: (02) 252-78-85 (od 9. do 16. ure).

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana

Ribijski trg 3

Tel.: 01/421 41 90

Faks: 01/421 41 91

GSM: 041/618 610

E-mail: hubertus.club@siol.net

NAMIBIJA

12-DNEVNI PROGRAM LOVA
z vključenim poletom, prevozi,
bivanjem in hrano, lovom na
22 vrst afriške divjadi
633.000 SIT

13-DNEVNI »ALL-INCLUSIVE« PROGRAM LOVA

z vključenim poletom, prevozi,
bivanjem in hrano, lovom
na prvovrstnih lovnih območjih
ter z odstrelom
SEDMIH KAPITALNIH TROFEJNIH
ŽIVALI
990.000 SIT

JUŽNOAFRIŠKA REPUBLIKA

12-dnevni »ALL-INCLUSIVE« program
lova od Ljubljane do Ljubljane
z Odstrelom SEMDIH
JUŽNOAFRIŠKIH TROFEJNIH ŽIVALI
828.000 SIT

RUSIJA

5-dnevni »ALL-INCLUSIVE« program
lova od Ljubljane do Ljubljane
z Odstrelom VELIKEGA DIVJEGA
PETELINA
343.000 SIT

E, kal. 12/12; **revolver** Taurus,
kal. .357 Mag., mod. 669 in **slav-**
nostni lovski krog št. 52 (Mu-
ra). Tel.: 041/551-546, Marko.

Prodaj Suhlovo tricevko, kal.
16 – 16/7 x 57 R, s str. daljno-
gledom 4 x 32. Cena 220.000
sit. Tel.: (02) 685-05-41.

ZVEŽEMO vam letnike re- vije Lovec.

Cena 2000–2400 sit/letnik.
**KNJIGOVEZNICA Vojko
Zdešar, s.p.**
Vrhovci VI/1, 1000 Ljubljana
GSM: 041/326-351

Prodaj italijansko bokarico
Sabatti, kal. 6,5 x 57 R/20 Mag.
s str. daljnogledom in japonsko
risanico s str. daljnogledom
Weatherby Mark V, kal. .378
Mag. Tel.: 041/754-794.

Prodaj boroveljsko bokarico
(Borovnik), kal. 12/7 x 65 R, z
menjalnimi cevmi 12/12 in str.
daljnogledom. Tel.: 041/763-789.

**Prodaj nemška lovška te-
rierja** (psičko in psa), zelo de-
lovna. Tel.: 041-237-569.

Prodaj šibrenico CZ, kal. 12
– 12, malo rabljeno (cena 50.000
sit), tel.: 041/379-992, Matjaž.

Prodaj karabinko Mannli-
cher, kal. 7 x 64, s str. daljnogle-
dom Kahles 6 x 42, obnovljeno,

in dvogled Swarovski 7 x 42 GA.
Tel.: 031/795-940.

Prodaj lahko karabinko Steyr
Mannlicher, kal. .308 Win. SSG,
s str. daljnogledom Leopold 3 –
24 x 50 (lahko tudi brez str. dalj-
nogleda). Tel.: 031/380-448.

Prodaj 8 mesecev staro krat-
kodlako jazbečarko z rjavimi
ožigi. Matič CAC, CACIB. Tel.:
(02) 685-27-31.

Prodaj boroveljsko bokarico
(Sodia), kal. 16/7 x 65R, s str.
daljnogledom Swarovski 6 x 42.
Tel.: 040/737-959.

Kupim češko bokarico Brno,
mod. ZH, kal. 7 x 65 R /16 ali
7 x 65 R /12. Tel.: 031/241-823.

Prodaj karabinko CZ, kal.
.30 – 06, s str. daljnogledom
6 x 42, in **češko bock šibreni-**
co, kal. 12/12. Puški sta odlično
ohranjeni. Tel.: 041/360-390.

Kupim vložno cev .22 Mag.
za šibreno cev kal. 12; **prodaj**
repetirko Mauser, kal. 6,5 x 68
s str. daljnogledom Swarovski
1,5 – 6 x 42. Tel.: 041/944-507.

Nova podoba in vsebina spletnega portala LZS

WWW.LOVSTVO.NET – pravi e-naslov!

Lovski spletni portal LZS je po daljšem premoru končno spet zaži-
vel. Letos, 2004., smo spremenili oblikovno podobo strani, dodali
mnoge nove tematike, dodali forum, oblikovali obrazec za pošiljanje
prispevkov in še mnogo drugega. Več si oglejte na naslovu www.lovstvo.net.

Na www.lovstvo.net lahko preberete najaktualnejše novice LZS,
sodelujete v eni izmed debat na forumu, na spletne strani oddate tudi
svoj mali oglas, lahko pa pošljete tudi svoj prispevek, fotografijo ali
članek.

Lovski spletni portal bo z vašo pomočjo dobil kakovostno vsebino,
ažurnost, zanimivost. Zato vas vabimo, da prispevate svojo oceno,
predloge novih tem spletnih strani www.lovstvo.net. Vse komentar-
je in prispevke pošljite na e-poštni naslov: info@lovstvo.net.

PR lovstvo.net

KROJASTVO ROŽMAN

Slavnostne lovske kroje,
srajce, telovnike,
hubertus plašče
in pelerine

izdelujemo po meri.

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808

VARNOSTNE OMARE ZA OROŽJE

Že od 49.900,00 sit
(cena z DDV-jem)

MODEL S100

- za 1 do 2 puški
- dimenzije (š = 255, g = 150, v = 1255 mm)
- ločen prostor za strelivo
- visokoodporna zunanja obdelava
- varnostna ključavnica z večtočkovnim zaklepanjem
- kvalitetna izdelava

MODEL H01KL:

- dimenzije (š = 420, g = 380, v = 1500 mm)
- večtočkovno zaklepanje (3+2)
- blagorinjski ključ
- visokoodporna zunanja obdelava
- prostor za štiril puške
- prostor za strelivo in pribor

PROTEKTAS

tel: 01 252 72 17 fax: 01 252 72 38 e-mail: info@protektas.com www.protektas.com